

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค
กลุ่มภาคใต้

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF INDUSTRIAL SECTION HEADS
AS VIEWED BY DIRECTORS AND INDUSTRIAL TEACHERS
IN TECHNICAL COLLEGES SOUTHERN REGION

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

สาขาวิชาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2543

ISBN 974-622-880-3

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค
กลุ่มภาคใต้

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF INDUSTRIAL SECTION HEADS
AS VIEWED BY DIRECTORS AND INDUSTRIAL TEACHERS
IN TECHNICAL COLLEGES SOUTHERN REGION

สหัส หัสนันท์
SAHUS HUSSANAN

เลขหม.....
เลขทะเบียน..... 36267
วัน, เดือน, ปี..... 7 ส.ค. 2543

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ บัณฑิตวิทยาลัยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2543

ISBN 974-622-880-3

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF INDUSTRIAL SECTION HEADS
AS VIEWED BY DIRECTORS AND INDUSTRIAL TEACHERS
IN TECHNICAL COLLEGES SOUTHERN REGION

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION VOCATIONAL ADMINISTRATION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2000

ISBN 974-622-880-3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
COPYRIGHT 2000

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้
นักศึกษา	นายสหัส หัสนันท์
รหัสประจำตัว	40064146
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การบริหารอาชีวศึกษา
พ.ศ.	2543
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	อาจารย์ไพรัตน์ พักน้อย
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร. วชิร ไชภิธากร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และด้านบุคลิกภาพ และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 135 คน และครูอาจารย์แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ จำนวน 296 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยได้ใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป SPSS/PC* โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยสถิติ t - test

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวิชาการ และด้านการบริหาร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านคุณธรรมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อได้ดังนี้ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละในการทำงานถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ มีอารมณ์มั่น

คงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา และมีการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างยุติธรรมเท่าเทียมกัน

ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อได้ดังนี้ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกล้าในการตัดสินใจกล้าแสดงความคิดเห็น มีสุขภาพจิตดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตัวเอง

ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อได้ ดังนี้ มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน มีความสามารถในการประสานงาน ให้ความใกล้ชิดและเป็นกันเองกับทุกคน รู้จักส่งเสริมครูอาจารย์ให้เกิดขวัญและกำลังใจ และสามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์กับแผนกวิชาอื่น ๆ

ด้านวิชาการอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อได้ดังนี้ มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชา มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำและริเริ่มใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน และมีความเข้าใจในปรัชญาของกรมอาชีวศึกษา

ด้านการบริหารอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อได้ดังนี้ สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน มีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่ สามารถตัดสินใจสั่งงานได้รวดเร็วถูกต้องและรอบคอบ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและข้อบกพร่อง และมีความสามารถในการจัดทำแผนงาน โครงการ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวิชาการ และด้านการบริหาร ผู้บริหารและครูอาจารย์ ก็มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Desirable Characteristics of Industrial Section Heads as Viewed by Directors and Industrial Teachers in Technical Colleges Southern Region
Student	Mr. Sahus Hussanan
Student ID.	40064146
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Vocational Administration
Year	2000
Thesis Advisor	Mrs. Pairat Fhaknoi
Thesis Co-Advisor	Dr. Vachira O-pitakorn

ABSTRACT

The Purposes of this research were to study the desirable characteristics of industrial section heads in five aspects : academic, administration, human relations, moral and personality and to compare directors' viewpoints with industrial teachers' viewpoints. the desirable characteristics of industrial section heads

The samples consisted of 135 Director and 296 Industrial teachers from Technical Colleges Southern Region.

The tool used to collect the data was a set of questionnaires comprising multiple choices and rating scales. In order to analyse the data, the SPSS/PC⁺ was used to find statistical values. means average, standard deviation, and then they were compared by t - test.

The results of the study are summarized as the follows :

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น การนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ผ่านการคัดลอกหรือการแก้ไขโดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย

1. The director and industrial teachers viewed that industrial section heads were required to possess all 5 areas of desirable characteristics of industrial

section heads ranging from the most desirable aspect morale, personality ,human relations, academic and administration.

Considering morale, it was found out that there was high expectation in every aspect of this characteristic. The expectations were ranged by the score respectively from the top include honesty, devotion, emotional maturity, responsible citizenship and fairness,

Considering personality, it was found out that there was high expectation in every aspect of this characteristic. The expectation were ranged by the score respectively from the top are open-minededness, decisiveness, aggressiveness, good mental heath, creativeness and self-confidence

Considering human relations it showed high expectation in every aspect of this characteristic. The expectations were ranged by the score respectively from the top include sincerity, good coordination, team building, friendliness, moral support to colleagues, build good relationship with other sections,

Considering academic, it showed high expectation in every aspect of this characteristic. The expectations were ranged by the score respectively from the top were good knowledge in area of responsibility; good cooperation and coordination with other sections for acadtemic initiation; expertise in managing scheduling; sound understanding institutional policy; strong leadership and fostering innovative and technological application for teaching and understanding philosophy of Vocational Education Department

Considering administration, it showed high expectation in every aspect of this characteristic. The expectations ranged by the score respectively from the top include creating atmosphere conducive to work and self confidence, good knowledge of own roles and responsibilities, encouraging teamwork, making decisive & accurate decision, good problem solving and ability to plan projects.

2. On the comparison of the desirable characteristics of industrial section heads as viewed by directors and industrial teachers as a whole was differently insignificant at .05 level and when analyze in each aspect , found that morale,

personality ,human relations, academic and administration , directors and industrial teachers in each aspect was differently insignificant at .05 level.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างดี ด้วยคำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จากอาจารย์ไพรัตน์ พักน้อย อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และ ดร.วชิร โอภิธากร อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม วิทยาลัยเทคนิคตรัง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่าน จากกรมอาชีวศึกษา ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคใต้ มหาวิทยาลัยทักษิณ สถาบันราชภัฏภูเก็ต วิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยการอาชีพ ที่ได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ได้รับความร่วมมือจากผู้อำนวยการ หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่งานวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ โดยได้รับความร่วมมือจาก นางสาวเพ็ญจิต ปรีชาตินนท์ เจ้าหน้าที่งานวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยเทคนิคตรัง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ในความกรุณาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าคณะวิชาและครูอาจารย์แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่และท่านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกรมอาชีวศึกษา และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จ วัฒนโอกาสนี้เป็นอย่างสูง

สหัส หัสนันท์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	VI
สารบัญ	VII
สารบัญตาราง	X
สารบัญภาพ.....	XII
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมุติฐานการวิจัย	3
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
1.7 ขอบเขตพื้นที่หรือสภาพทางภูมิศาสตร์	5
1.8 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	5
บทที่ 2 ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 ทฤษฎี และหลักการอาชีวศึกษา	8
2.1.1 ความหมายของอาชีวศึกษา	8
2.1.2 หลักสูตรอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพ	10
2.1.3 การบริหารงานของวิทยาลัยเทคนิค	11
2.1.4 หน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	14
2.2 ผู้บริหารกับผู้นำ	19
2.2.1 ผู้บริหาร	19
2.2.2 ผู้นำ	20
2.3 ทฤษฎีคุณลักษณะ	23
2.4 ทักษะทางการบริหาร	29

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีข้อสงสัย กรุณาติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติม และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	35
2.5.1 คุณลักษณะด้านวิชาการ	36
2.5.2 คุณลักษณะด้านการบริหาร	40
2.5.3 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์	46
2.5.4 คุณลักษณะด้านคุณธรรม	48
2.5.5 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
3.2.1 การสร้างเครื่องมือ	60
3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	61
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	64
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	66
4.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	67
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
5.1 วัตถุประสงค์การวิจัย	87
5.2 สมมติฐานการวิจัย	87
5.3 สรุปผลการวิจัย	87
5.3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์	88
5.3.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ช่างอุตสาหกรรม	89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.4 อภิปรายผลการวิจัย	91
ด้านคุณธรรม	92
ด้านบุคลิกภาพ.....	94
ด้านมนุษยสัมพันธ์	95
ด้านวิชาการ.....	98
ด้านการบริหาร	101
5.5 ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก	111
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	112
ภาคผนวก ข - คำสั่งประกาศผ่านหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ - คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครง วิทยานิพนธ์	119
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	122
ประวัติผู้เขียน	131

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงจำนวนผู้บริหารและจำนวนครูอาจารย์ แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิค จำแนกแต่ละวิทยาลัย	58
3.2 แสดงจำนวนครูอาจารย์ แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิค จำแนกแต่ละวิทยาลัย	59
3.3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง.....	63
4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านวิชาการ...	67
4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านการบริหาร.....	69
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์	70
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านคุณธรรม..	71
4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านบุคลิกภาพ	73
4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในภาพรวมรายด้าน.....	74
4.8 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านวิชาการ	75
4.9 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านการบริหาร	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.10 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านการบริหาร	80
4.11 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านคุณธรรม	82
4.12 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านบุคลิกภาพ	83
4.13 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในภาพรวมรายด้าน.....	85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 การบริหารวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.....	12
2.2 การบริหารงานวิชาการ ของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.....	13

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยเทคนิคเป็นสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถาบันการศึกษาด้านวิชาชีพ เปิดทำการเรียนการสอนในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นหลัก มีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตกำลังคนในระดับช่างกึ่งฝีมือ ช่างฝีมือและช่างเทคนิคในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อตอบสนองกำลังคนระดับกลางที่เป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ สนองตอบความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพในการงานอาชีพตามความต้องการและความถนัดของตน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและคุณภาพในสาขาวิชาชีพ มีเจตคติและมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ด้วยคามมั่นใจ

เพื่อให้ผู้จบการศึกษามีคุณภาพ กรมอาชีวศึกษาจึงได้กำหนดระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 แบ่งหน่วยงานในสถานศึกษาออกเป็นฝ่าย 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา และฝ่ายวางแผนและพัฒนา โดยเฉพาะในฝ่ายวิชาการ มีประเภทวิชา คณะวิชาและงาน คณะวิชา แบ่งออกเป็นแผนกวิชาช่างต่าง ๆ ตามที่ได้เปิดสอนอยู่ในสถานศึกษานั้น ๆ ในแต่ละแผนกวิชามีหัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้กำกับ ดูแล รับผิดชอบงานในแผนกวิชา

โดยตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา คือ ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการรองมาจากผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าคณะวิชา ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาในแผนกวิชาที่รับผิดชอบ เพื่อควบคุม กำกับดูแล ประสานงานด้านวิชาการในแผนกวิชาให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ และเมื่อครูอาจารย์ต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนช่วยเหลือด้านใด ก็ขอเสนอหัวหน้าแผนกวิชา เพื่อนำเสนอ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงต่อไป จากลักษณะการบริหารงานดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า หัวหน้าแผนกวิชานั้นเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ที่มีความใกล้ชิดกับครูอาจารย์ และนักเรียนนักศึกษามากที่สุด ที่มองเห็นปัญหาในแผนกวิชาได้ชัดเจนมากกว่าผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป สามารถจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วทั้งที่ และจะเป็นผู้ที่สามารถชี้แนะ เป็นผู้นำให้ครูอาจารย์ในแผนกวิชามีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้ตรงเป้าหมายตามนโยบายของวิทยาลัย

หัวหน้าแผนกวิชา เป็นผู้ประสานงานในการนำนโยบายของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ ร่วมกับครูอาจารย์ ในแผนกวิชาที่ตนรับผิดชอบ ขณะเดียวกันตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา ก็คือ ผู้ปฏิบัติการสอน ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา จึงนับได้ว่าเป็นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะถือได้ว่าเป็นทั้งผู้บริหาร และเป็นผู้ปฏิบัติการในเวลาเดียวกัน หัวหน้าแผนกวิชา จึงเป็นผู้ที่ต้องมีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแผนกวิชา เพื่อเสนอให้ฝ่ายบริหารพิจารณา อีกทั้งยังเป็นผู้รับนโยบายจากฝ่ายบริหารมาปฏิบัติในแผนกวิชา เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จากที่กล่าวมาย่อมแสดงให้เห็นถึง บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชา ที่ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญ ที่จะช่วยให้การดำเนินงานภายในแผนกวิชา เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วิทยาลัยได้กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หัวหน้าแผนกวิชาข้างอุตสาหกรรมจะต้องทำหน้าที่หลายด้าน นอกจากทำหน้าที่ประสานงานและรับผิดชอบครุภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงมากแล้ว ยังต้องปกครองครูอาจารย์ และนักเรียน นักศึกษาในแผนกวิชา จัดทำตารางสอน การจัดการเรียนการสอน ทำการสอน พิจารณาจัดสรรงบประมาณการซื้อวัสดุฝึกแต่ละรายวิชา ให้ถูกต้อง ยุติธรรมและเหมาะสมกับการฝึกปฏิบัติ การจัดหา การบริการและการควบคุมการใช้วัสดุฝึกของแผนกวิชาด้วย จะเห็นได้ว่าหัวหน้าแผนกวิชาต้องรับผิดชอบทรัพย์สิน การเงิน และการบริหารงานในแผนกวิชา การที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ต้องมีความรู้ ความสามารถ ได้รับความเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับจากครูอาจารย์ทุกฝ่าย ฉะนั้นจะเห็นว่าหัวหน้าแผนกวิชา เป็นผู้ที่มีความสำคัญคนหนึ่ง สถานศึกษา ที่จะทำให้ภาระงานต่าง ๆ ของแผนกวิชาประสบความสำเร็จได้ ดังที่

...ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (2530 : 250-253) กล่าวว่า การปฏิบัติงานใด ๆ ในแผนกวิชาของหัวหน้าแผนกวิชานั้น บทบาทของ หัวหน้าแผนกวิชาที่แสดงออกมาในรูปพฤติกรรมผู้นำนั้น เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะหัวหน้าแผนกวิชา เป็นผู้ที่มีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติงานของคนอื่นในแผนกวิชา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานใด ๆ ในแผนกวิชาขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชาเป็นสำคัญ...

...สุรพงษ์ เปล่งรัศมี (2533 :12) กล่าวว่า หัวหน้าแผนกวิชาเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมการบริหารงานในสถานศึกษา จึงได้มีระเบียบกำหนดอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชานั้นมีความสำคัญ...

ปัจจุบันการได้มาของหัวหน้าแผนกวิชาในแต่ละสถานศึกษาได้มา 2 ทาง คือ จากการแต่งตั้งกับการเลือกตั้ง ซึ่งหัวหน้าแผนกวิชาที่ผู้อำนวยการแต่งตั้ง ผู้อำนวยการส่วนใหญ่จะพิจารณาเฉพาะคุณสมบัติเด่นของครูอาจารย์ที่ตนพอใจ แต่ทั้งนี้หัวหน้าแผนกวิชา จะต้องทำงานเกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับครูอาจารย์ในแผนกวิชาที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งหัวหน้าแผนกวิชาที่มาจากการแต่งตั้งอาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์ ยิ่งปัจจุบันนี้ลักษณะสังคมเป็นแบบประชาธิปไตย ฉะนั้นหัวหน้าแผนกวิชาควรได้มาจากการเลือกตั้งของครูอาจารย์ เพื่อที่ครูอาจารย์จะได้ยกย่องและยอมรับ ซึ่งในขณะนี้สถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษาบางสถานศึกษา ได้ใช้วิธีการเลือกตั้ง แต่การเลือกตั้งก็ยังไม่มีความชัดเจน เพราะฉะนั้นผู้อำนวยการและครูอาจารย์ได้ใช้เกณฑ์อะไรในการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งหัวหน้าแผนกวิชาได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้หัวหน้าแผนกวิชาที่ดี มีคุณภาพ มีคุณธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ความสามารถในการบริหารแผนกวิชา ให้เจริญก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับ และได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานทุกฝ่าย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูอาจารย์ ให้กระจ่างชัดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และด้านบุคลิกภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร กับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารและครูอาจารย์แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดกรอบแนวคิดของ วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา วีระกุล (2523 : 74-76) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 5 ประการ คือ ความเป็นผู้นำ มีความรู้และประสบการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม และมีสุขภาพดี เป็นองค์ประกอบ

2. กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดตัวอย่างประชากร ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้บริหาร ให้ประชากรที่เป็นผู้บริหารทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 135 คน

2.2 กลุ่มครูอาจารย์ นำจำนวนประชากรที่เป็นครูอาจารย์ ไปคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน และเพิ่ม 10 % ของขนาดตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น $291+29 = 320$ คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล จำแนกเป็น

- ผู้บริหาร
- ครูอาจารย์

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านการบริหาร
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์
4. ด้านคุณธรรม
5. ด้านบุคลิกภาพ

1.7 ขอบเขตพื้นที่หรือสภาพทางภูมิศาสตร์

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยศึกษาจากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ จำนวน 14 สถานศึกษา

1.8 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจอันถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงให้คำจำกัดความของคำบางคำ ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะการปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาที่บ่งบอกถึงอุปนิสัย ซึ่งแสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็นได้เป็นที่พอใจ หรือเป็นที่ต้องการแก่ผู้ร่วมงาน จำแนกเป็น

1. **ด้านวิชาการ** หมายถึง มีความรู้ความสามารถในเรื่องความรู้ทั่วไป นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ ๆ วิชาที่เฉพาะ กฏระเบียบ ข้อบังคับ มีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของกรมอาชีวศึกษา ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา และเข้าใจหลักในการจัดการอาชีวศึกษา

2. **ด้านการบริหาร** หมายถึง มีความสามารถในการจัดทำ แผนงาน โครงการ มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีทักษะและเทคนิคในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ และมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์

3. **ด้านมนุษยสัมพันธ์** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ทั้งบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษา อันเป็นทางที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานและความสามัคคีกลมเกลียวกัน

4. **ด้านคุณธรรม** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความดีงามของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจซึ่งปฏิบัติเป็นนิสัยและเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความมีศีลธรรม และความหนักแน่น

5. **ด้านบุคลิกภาพ** หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งภายในและภายนอกร่างกาย ได้แก่ การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น มีความกระตือรือร้น รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ มีอุดมคติในการทำงาน และสร้างแรงจูงใจในหมู่คณะ

วิทยาลัยเทคนิค หมายถึง สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในกลุ่มภาคใต้ ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคชุมพร วิทยาลัยเทคนิคระนอง วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ วิทยาลัยเทคนิคพังงา วิทยาลัยเทคนิคตรัง วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ วิทยาลัยเทคนิคสตูล วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคยะลา และวิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส รวม 14 สถานศึกษา

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือผู้ทำหน้าที่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และหัวหน้าคณะวิชาช่างอุตสาหกรรม ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กลุ่มภาคใต้

ครูอาจารย์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนประจำ ทั้งผู้ที่ได้รับการบรรจุให้เป็นครูอาจารย์ และการจ้างบุคคลให้เป็นอาจารย์พิเศษสอน ในแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม กรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ ไม่รวมหัวหน้าแผนกวิชา

หัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือเลือกตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา งานวิจัยต่าง ๆ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยกำหนดหัวข้อ ดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีและหลักการอาชีวศึกษา

2.1.1 ความหมายของอาชีวศึกษา

2.1.2 หลักสูตรอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพ

2.1.3 การบริหารงานของวิทยาลัยเทคนิค

2.1.4 หน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

2.2 ผู้บริหารกับผู้นำ

2.2.1 ผู้บริหาร

2.2.2 ผู้นำ

2.3 ทฤษฎีคุณลักษณะ

2.4 ทักษะทางการบริหาร

2.5 คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

2.5.1 คุณลักษณะด้านวิชาการ

2.5.2 คุณลักษณะด้านการบริหาร

2.5.3 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

2.5.4 คุณลักษณะด้านคุณธรรม

2.5.5 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

2.1 ทฤษฎีและหลักการอาชีวศึกษา

2.1.1 ความหมายของอาชีวศึกษา ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 915) ได้กำหนด

ความหมายของอาชีพ หรืออาชีพจะ หมายถึงการเลี้ยงชีวิต การทำมาหากิน งานที่ทำประจำเพื่อเลี้ยงชีพ ส่วนคำว่า อาชีวศึกษา หมายถึงการศึกษาที่มุ่งไปทางช่างฝีมือ

อาชีวศึกษา (Vocational Education) มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของเอกสาร อาชีวศึกษา ไว้ดังนี้ สำอาง พ่วงบุตร (2529 : 22) กล่าวว่า อาชีวศึกษาเป็นการศึกษาแขนงหนึ่งที่ไม่ว่าการสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งต้องอาศัยเทคโนโลยี อาศัยแรงงานที่มีประสิทธิภาพและความรู้ในวิชาชีพในหลาย ๆ สาขา เพื่อที่จะช่วยพัฒนาบ้านเมือง นุชนารถ สุนทรพันธ์

(2533 : 1) กล่าวว่า อาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาด้านวิชาชีพซึ่งมีทั้งวิชาชีพชั้นสูงและที่มีใ
 วิชาชีพชั้นสูง การจัดการอาชีวศึกษานั้นสามารถจัดได้ทั้งในระบบโรงเรียนนอกระบบโรงเรียนและ
 การจัดการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ Haris (อ้างใน อุมพร ไชยจำเริญ. 2539 : 10) กล่าวว่าอาชีว
 ศึกษาเป็นการพัฒนา ทักษะ ความสามารถ ความเข้าใจ นิสัยการทำงาน และความซบซึ้งในค่านิ
 ยมการประกอบอาชีพ เพื่อช่วยให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าและมีงานสูงในการทำงานของ
 ตน เมธี ปิลันธนานนท์ (2533 : 56) กล่าวว่า อาชีวศึกษา คือ การศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรทาง
 ด้านฝีมือ อาชีวศึกษาตามปกติจัดขึ้นในระดับมัธยมปลายจะต้องจัดให้มีการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่ว
 ไป วิชาทฤษฎีสัมพันธ์ และฝึกภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาฝีมือที่ต้องการสำหรับอาชีพหนึ่ง ๆ ตามปกติ
 แล้วจะต้องเน้นการฝึกภาคปฏิบัติ Good (1959 : 603) กล่าวว่า อาชีวศึกษา หมายถึงโปรแกรม
 การศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อฝึกอบรมบุคคลให้ออกไปประกอบอาชีพ หรือเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาแรง
 งานฝีมือที่มีงานทำอยู่แล้วให้มีระดับสูงขึ้นอีก รวมทั้งการศึกษาทางด้านอุตสาหกรรม ช่างเทคนิค
 การเกษตร การพาณิชย์ และคหกรรม และ บรรจง ชูสกุลชาติ (2532 : 11) กล่าวว่า การอาชีว
 ศึกษาเพื่ออาชีพ หมายถึงการศึกษาที่ฝึกอบรมคนให้ประกอบสัมมาอาชีพให้คนเรียนด้วยการ
 กระทำจนเกิดความชำนาญ และมีฝีมือฝึกอบรมคนให้รู้จักฝึกอบรมตนเองให้เกิดการปรับและ
 พัฒนาตนเองไปอย่างต่อเนื่องในเรื่องของชีวิต เรื่องของงานและเรื่องของอาชีพ

จากความหมายของอาชีวศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าอาชีวศึกษา เป็นการศึกษา
 ตลอดชีวิตที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้มีความสามารถและมีทักษะอาชีพเฉพาะทางเพื่อสามารถ
 ประกอบอาชีพได้ตามความถนัด และสามารถดำรงชีวิตและทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ ดังที่ รุ่ง
 แก้วแดง (2531 : 2) กล่าวว่า การอาชีวศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนากำลังคน
 ของประเทศเพราะการที่ประเทศของเรามีบุคลากรที่มีทักษะ และมีมือแรงงานได้หรือไม่นั้น
 ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผน
 พัฒนาอาชีวศึกษา ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ในด้านทักษะและการประกอบอาชีพ ที่ระบุ
 ให้นักเรียนนักศึกษาที่มีทักษะเพียงพอที่จะประกอบอาชีพเฉพาะทาง และมีทักษะพื้นฐานเพียงพอ
 ที่จะปรับเปลี่ยนเมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไป มีนิสัยในการทำงานที่ดี สามารถประกอบสัมมา
 อาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการเป็นลูกจ้างและการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
 การเรียนอาชีวศึกษา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนา ทักษะความสามารถ ความเข้าใจ นิสัยการทำงาน
 และความซบซึ้งในค่านิยมการประกอบอาชีพ เพื่อทำให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ให้รู้
 จักตนเอง รู้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม รู้ในวิชาชีพการ และการบริหารองค์กร เป็นการศึกษาเพื่อ
 พัฒนาบุคคล ด้านอาชีพ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์

2.1.2 หลักสูตรอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพ

กรมอาชีวศึกษา. (2541 : 3-4) กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตกำลังคนในระดับช่างฝีมือ ช่างฝีมือ และช่างเทคนิคให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสนองความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระ โดยการจัดการศึกษา และฝึกอบรมใน 5 ประเภทวิชาหลัก คือประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและการประมง พาณิชยกรรม คหกรรมศาสตร์ และศิลปหัตถกรรม ในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพของกรมอาชีวศึกษา แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. จัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน กรมอาชีวศึกษาดำเนินการจัดหลักสูตรระดับต่าง ๆ ดังนี้

1.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า เข้าศึกษาต่อ 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

1.2 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาในบางสาขาวิชา โดยเข้าศึกษา 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

1.3 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาต่อ 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

1.4 หลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. เข้าศึกษาต่อ 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง ซึ่งมีศักดิ์และสิทธิ์เทียบเท่าปริญญาตรีตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

2. จัดการเรียนการสอนหลักสูตร ปวช. พิเศษ (อศ.กช.) รับผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษา) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในงานเกษตร 2 - 3 ปี อายุ ระหว่าง 15 - 25 ปี เข้าศึกษาในวิทยาลัยเกษตรกรรม อาจกลับไปปฏิบัติงานฟาร์มในไร่นาของตนเอง และกลับมาศึกษาต่อให้ครบจำนวนหน่วยกิตในหลักสูตร ในขณะเดียวกันนักศึกษาวิชาสามัญหลักสูตรเร่งรัดได้รับวุฒิ ม.3 หรือเทียบเท่า จบการศึกษาแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพพิเศษ ปัจจุบันดำเนินการสอนในสาขาวิชาเกษตรกรรม

3. จัดการเรียนการสอนหลักสูตรและฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น ซึ่งมีการจัดทั้งใน

เอกสารและนอกสถานศึกษาเพื่อบริการวิชาชีพแก่ชุมชน แบ่งออกเป็นหลักสูตรประเภท 1 ต่าง ๆ คือ 1. หลักสูตรด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรช่างฝีมือ (ปชม.) รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าศึกษาวิชาชีพ 1 ปี หรือ 1,350 ชั่วโมง หรือสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรช่างฝีมือตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

3.2 หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น รับสมัครประชาชนทั่วไป หรือผู้สนใจที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับเป็นอย่างต่ำ เข้าศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ซึ่งมีระยะเวลาแตกต่างกัน หรือเรียกว่าหลักสูตรหลากหลายตามเนื้อหาวิชา เช่น หลักสูตร 45,100,120 และ 225 ชั่วโมง ในสาขาวิชาต่าง ๆ เมื่อผ่านการศึกษาแล้วจะได้รับใบสำคัญรับรองความรู้ ความสามารถ นำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

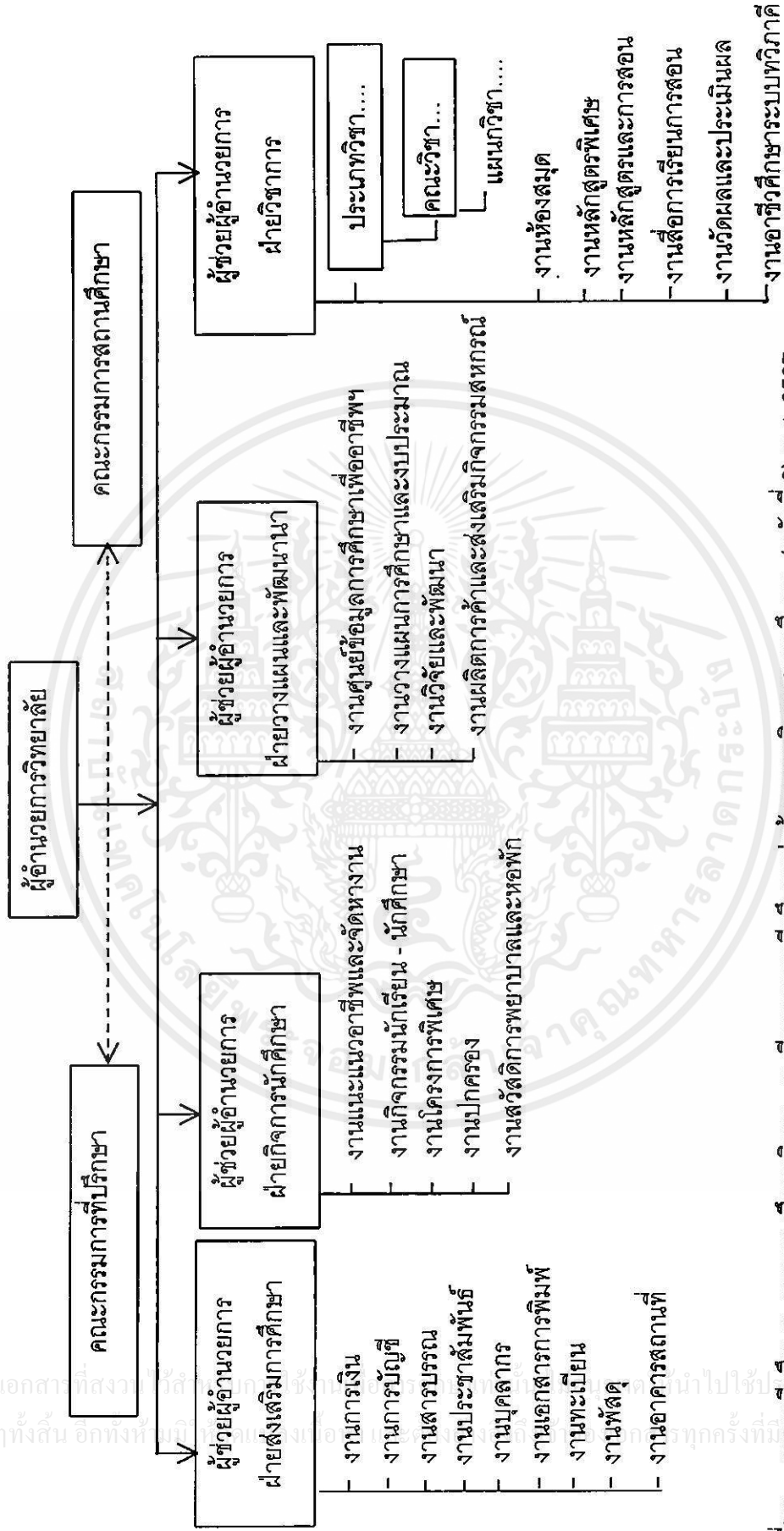
3.3 หลักสูตรเสริมวิชาชีพชั้นมัธยม เป็นหลักสูตรวิชาชีพที่จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาและโรงเรียนเอกชน

3.4 หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพในงานบริการวิชาการด้านเกษตรกรรม โดยจัดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแก่เกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรรมเคลื่อนที่โดยออกไปให้บริการความรู้แก่เกษตรกรในชนบท

2.1.3 การบริหารงานของวิทยาลัยเทคนิค

การบริหารงานของวิทยาลัยเทคนิคในปัจจุบัน เป็นไปตามระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารในระดับสูงสุด รับผิดชอบการดำเนินงานของสถานศึกษาและปกครองบังคับบัญชา โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหาร และมีคณะกรรมการที่ปรึกษาเป็นที่ปรึกษาในระดับรองลงมาจากผู้บริหารสถานศึกษาจะมีผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบงานในฝ่ายต่าง ๆ 4 ฝ่าย คือฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา ฝ่ายวิชาการและฝ่ายวางแผนและพัฒนา ลักษณะของงานทั้ง 4 ฝ่าย จะจัดให้มีหัวหน้างานรับผิดชอบงานต่าง ๆ ซึ่งงานเหล่านี้จะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ สำหรับคณะวิชานั้นได้จัดให้มีขึ้นในลักษณะการรวมกลุ่มวิชาชีพ ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อแผนกวิชาจะมีจำนวนมากน้อยตามจำนวนแผนกวิชาที่วิทยาลัยเปิดทำการสอน หัวหน้าคณะวิชาขึ้นตรงต่อผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1) สำหรับผู้รับผิดชอบงานในฝ่ายวิชาการ ได้มีการเรียกชื่อตามตำแหน่งที่รับผิดชอบและปกครองบังคับบัญชาตามสายงาน ตามลำดับดังนี้ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้าแผนกวิชาจึงเป็นผู้บริหารระดับปฏิบัติการในสถานศึกษา (ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่มา : กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537

ภาพที่ 2.1 การบริหารวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำไปใช้เพื่อการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต

ที่มา : กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537

ภาพที่ 2.2 การบริหารงานวิชาการ ของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการเชิงนโยบายเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า กระทรวงศึกษาธิการ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากแผนภูมิที่ 2 หัวหน้าแผนกวิชาที่อาจจะมาจากการแต่งตั้งหรือมาจากการเลือกตั้งก็ตาม เมื่อดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาที่มีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ซึ่งย่อมมีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น จากงานการสอน และแม้ว่าจะได้ลดจำนวนคาบการสอนไม่เกิน 30 คาบต่อสัปดาห์ก็ตาม การบริหารงานก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะหัวหน้าแผนกวิชายังขาดความรู้ ขาดคุณลักษณะของผู้บริหาร ดังที่ จินตนา ศรีน้อย (2537 : 25) กล่าวว่า

...การเข้าสู่ตำแหน่งของหัวหน้าแผนกวิชา ไม่มีรูปแบบมาตรฐาน ไม่มีการสอบคัดเลือก ไม่มีการเลือกตั้งโดยผู้ร่วมงานอย่างจริงจัง บางครั้งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ตัดสินใจเลือกเอง ด้วยเหตุนี้เองอาจเป็นสาเหตุให้หัวหน้าแผนกวิชาขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักและวิธีการทำงาน ขาดคุณลักษณะ และคุณสมบัติของผู้บริหารที่ดี...

2.1.4 หน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 766) ได้กำหนดความหมายของ หน้าที่ หมายถึง กิจที่ควรทำ ดังนั้นหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชาจึงหมายถึง ภารกิจหรืองานที่หัวหน้าแผนกวิชาจะต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อแผนกวิชาและสถานศึกษา

ในปัจจุบัน 4s'M ของการบริหาร คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และวิธีการจัดการ(Management) คน (Man) เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดเพราะคนเป็นผู้ผลิตและผู้ใช้ปัจจัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการจัดการ หากได้คนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานแล้วย่อมนำความสำเร็จมาสู่หน่วยงานได้ง่ายและรวดเร็ว การใช้คนให้เหมาะกับงานและตำแหน่งหน้าที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จดียิ่งขึ้น ดังนั้นการแต่งตั้ง หรือการเลือกตั้งคนเข้าไปทำงานใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องระบุนาจอหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน หัวหน้าแผนกวิชาก็เช่นเดียวกัน กรมอาชีวศึกษา (2537 : 16-17) ได้กำหนดหน้าที่ที่ความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

1. จัดตารางสอนรวมและจัดตารางสอนส่วนบุคคลของแผนกวิชา
2. จัดหา เตรียมบริการวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา
3. ควบคุมการใช้วัสดุการศึกษาให้เป็นไปตามใบงานและประหยัด
4. จัดทำโครงการสอนเพื่อขออนุมัติก่อนเปิดภาคเรียน และติดตามดูแลการฝึกภาคปฏิบัติเป็นไปตามโครงการสอนที่ได้รับอนุมัติแล้ว
5. ติดตามดูแลการเรียนการสอนในแผนกวิชาให้เป็นไปตามแบบแผนของทางราชการ

6. แก้ปัญหาการสอนร่วมกับครูอาจารย์ประจำวิชา
7. ดูแลรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย
8. ปกครอง ดูแลครูอาจารย์ในแผนกวิชาให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบแบบแผนของทางราชการและเสนอความคิดเห็นความชอบของครูอาจารย์ในแผนกวิชา
9. ประสานงานกับงานอื่น ๆ ในสถานศึกษา
10. เสนอโครงการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น
11. รายงานการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามลำดับชั้น
12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ยู้งบังคับบัญชามอบหมาย

นอกจากระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 แล้วยังมีนักการศึกษา ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชาและหัวหน้าหมวดวิชา ไว้ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2510 : 37) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชา ไว้ดังนี้

...ดำเนินการจัดทำประมวลการสอนในแผนกวิชาของตนดูแลความสัมพันธ์ทางวิชาการกับแผนกวิชาอื่น ๆ ดูแล จัดหาคำราเรียนหรือหนังสือประกอบการเรียนการสอนช่วยเหลือแนะนำครูใหญ่ในการหาครูใหม่กำหนดมาตรฐานและวิธีการประเมินผลการเรียนของนักเรียนใน แผนกวิชา ทำหน้าที่นี้เทศการสอนแก่ครูในแผนกวิชาของตน และทำหน้าที่เป็นตัวแทนของแผนกวิชาสำหรับการติดต่อกับแผนกวิชาอื่น ๆ...

อุบล หุระนันท์ (2514 : 72-73) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชา ไว้ดังนี้

...ควบคุมวิธีสอน ปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาวิชา จัดแบ่งหมู่ นักเรียนตามความสามารถ จัดหาหนังสือตำราเรียนและหนังสืออ่านประกอบ จัดการควบคุมอุปกรณ์ของแผนกวิชา เช่น ห้องปฏิบัติการ จัดที่เฉพาะในแผนกวิชาเป็นห้องสมุด เพื่อให้ นักเรียนสะดวกในการอ่านหนังสือ จัดกิจกรรมของแผนกวิชา ประสานงานกับแผนกวิชาอื่น ๆ ประชุมครูในแผนก ทำรายงานสร้างแบบเรียนและแบบทดสอบปรนัย และนิเทศและสถิติการสอนของแผนก...

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธนู แสงวงศ์ดี (อ้างใน ประดิษฐ์ สวয়ล้า. 2532 : 17-18) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชา ไว้ดังนี้

...หัวหน้าแผนกวิชาต้องทำหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ แก่ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานและเนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก จึงต้องมีการเตรียมการหลายประการ ได้แก่ การเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน เตรียมแบบเรียน การนิเทศการสอน เช่น การปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ การชักชวนและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การให้คำปรึกษา การแนะนำวิธีการสอน การควบคุมการสอน จัดเตรียมแบบพิมพ์ต่าง ๆ การจัดสอนแทน การสอนชดเชย การเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอน การอบรมแนะแนวนักเรียน การวัดและประเมินผล การจัดการด้านธุรการ การประสานงาน การประเมินผลการสอน การเสนอความคิดความชอบ การส่งเสริมและสนับสนุนอาจารย์ การบริหารงานบุคคล การให้รางวัลและการลงโทษ...

ชัยยุทธ ศรีขจร และคณะ (2533 : 6-7) ได้กล่าวถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา ไว้ดังนี้

...รับผิดชอบในการควบคุมการสอนและให้คำแนะนำการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาของตน พิจารณาจัดครูอาจารย์ เข้าสอนในวิชาต่าง ๆ ร่วมกับฝ่ายวิชาการ วางโครงการและดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอนในหมวดวิชา จัดทำงบประมาณประจำปี ในหมวดวิชาของตนเสนอต่อฝ่ายวิชาการ ประสานงานระหว่างหมวดวิชาของตนกับหน่วยงานอื่น ๆ ภายในโรงเรียน รับผิดชอบในการประเมินผลการศึกษา ในหมวดวิชาของตนให้เป็นไปตามระเบียบโดยประสานงานกับแผนกวัดผลต่าง ๆ ในหมวดวิชาของตน จัดให้มีตำราและเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาของตน ดำเนินการเกี่ยวกับการทำข้อสอบ เก็บตัวอย่างข้อสอบเพื่อการค้นคว้าให้เป็นหมวดหมู่ จัดมอบหมายงานให้ครูอาจารย์ในหมวดวิชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารและจัดสอนแทนในกรณีครูขาด เพื่อส่งเสริมความคิดเห็นในการปรับปรุงงานใน
ไม่จำกัดวงจำกัดทุกสิ่งทุกอย่าง หมวดวิชาต่อฝ่ายวิชาการ ดูแลรักษาห้องประจำวิชา และวัสดุ ครุภัณฑ์ของ
หมวดวิชา ควบคุมบัญชีครุภัณฑ์ของหมวดวิชา ประเมินผลงานของหมวดวิชา

สรุปรายงานการปฏิบัติงานและข้อคิดเห็นของครูอาจารย์ในหมวดวิชาต่อผู้
 อำนวยการ โดยส่งผ่านฝ่ายวิชาการ เสนอความคิดเห็นในการพิจารณาความ
 ดีความชอบของครูอาจารย์ในหมวดวิชา วิเคราะห์หลักสูตรและข้อสอบต่าง ๆ
 ในหมวดวิชาที่รับผิดชอบ เพื่อให้สอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 และศึกษาค้นคว้า ประเมินผล วิเคราะห์วิจัย เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข ปัญหา
 งานวิชาการในหมวดวิชา...

เสนีย์ พิทักษ์อรณพ และคณะ (2523 : 14 -17) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานและ
 ความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา ไว้ดังนี้

1. กำหนดบุคลากร โดยจัดอัตรากำลังครูในหมวดวิชา จัดครูเข้า
 สอนให้เหมาะกับความรู้ ความสามารถ จัดนิเทศครูใหม่ในหมวดวิชา ส่งเสริม
 คุณภาพและประสิทธิภาพของครู โดยส่งครูเข้ารับการอบรม หรือจัดอบรมใน
 โรงเรียน หรือให้ครูได้รับการศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้ง ดูแล พิจารณาเรื่องการ
 จัดผลการเรียนร่วมกับครูในหมวดวิชา

2. รับผิดชอบการเรียนการสอนในหมวดวิชา ให้เป็นไปตามหลักสูตร
 และระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการสอนตลอดปี เป็นราย
 ภาค และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ของหมวดวิชาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของ
 หลักสูตรและเป้าหมายของโรงเรียน พิจารณาแบ่งงานของหมวดวิชาให้ครู
 ปฏิบัติตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล จัดครูสอนแทนครูที่
 ลาราชการ ติดตามผลงานของครูแต่ละคนเพื่อทราบระดับความสามารถของ
 ครูและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ขาดประสบการณ์ในการสอนด้วยวิธีที่เหมาะสม
 ประชุมครูในหมวดวิชาโดยสม่ำเสมอ เพื่อเตรียมงานปรับปรุงหรือแก้ปัญหา
 การเรียนการสอนช่วยแก้ปัญหาทางด้านวิชาการของครูในหมวดวิชา

3. จัดหาหนังสืออุทิศให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเป็นการปรับปรุง
 ความรู้และวิธีสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอเป็นที่ปรึกษาของชุมชนที่ตนเป็นหัวหน้า
 หมวดวิชา และช่วยส่งเสริมควบคุม ดูแลกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดูแล จัดและ
 รักษาห้องประจำวิชา วัสดุ ครุภัณฑ์ ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์การสอน ทำบัญชี
 วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสม และร่วมเสนอความคิดเห็นต่อผู้
 อำนวยการโดยเสนอให้ทราบถึงการทำงานของครู เพื่อประกอบการพิจารณา
 ความดีความชอบของครูในหมวดวิชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารของหอสมุดกลาง สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง ขอสงวนสิทธิ์ใน
 ไม้ว่ากรณีใดๆทั้งนี้ อำนวยการโดยเสนอให้ทราบถึงการทำงานของครู เพื่อประกอบการพิจารณา

4. การปรับปรุงการเรียนการสอนในหมวดวิชา โดยนิเทศการสอนส่งเสริมให้ครูทดลองวิธีสอนแบบใหม่ ๆ เป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ทั่วไป และเหตุการณ์ทางด้านหมวดวิชา มีความรู้รอบตัวอยู่เสมอ มีแผนการดำเนินงานและดูแลให้ครูปฏิบัติหน้าที่ตามที่วางแผนไว้ รวมทั้งมีการประเมินผลงาน สรุปรายงานการปฏิบัติงานและเสนอข้อคิดเห็นของครูในหมวดวิชาให้ผู้อำนวยการทราบ

5. การประสานงาน เป็นผู้ประสานงานติดต่อให้ครูในหมวดวิชาปฏิบัติงานร่วมกันด้วยดี และประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา อื่น ๆ วางแนวปฏิบัติงานของหมวดวิชาให้สอดคล้องกับโครงการสอนของโรงเรียนและควรวางแผนให้ยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์

Edmonson (อ้างใน จินตนา ศรีน้อย. 2537 : 33-34) กล่าวถึง ตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชาว่าควรจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบ สรุปได้ดังนี้

1. รับผิดชอบเกี่ยวกับแบบเรียน และอุปกรณ์เครื่องใช้ในหมวดวิชา
2. รับผิดชอบวิชาที่สอนในหมวดวิชา และวิชาที่สัมพันธ์กับหมวดวิชาอื่น ๆ
3. นิเทศการสอนวิชาในหมวดวิชาของตน รวมทั้งสามารถให้ข้อเสนอแนะหรือแนะนำแก่ครูในหมวดวิชาได้
4. จัดและควบคุมการประชุมครูในหมวดวิชา
5. ตัดสินมาตรฐานประเมินผลวิชาการในหมวดวิชาของตน

Aldman (อ้างใน จินตนา ศรีน้อย. 2537 : 34) ได้ทำการวิจัย เรื่องพฤติกรรมของหัวหน้าแผนกวิชาที่ต้องการ (Critical Behavioral Requirements of Heads of Department) โดยวิธีแจกกระดาษให้ผู้ตอบบรรยายพฤติกรรม หรือสภาพการณ์ที่เกี่ยวกับ หัวหน้าแผนกวิชาในการปฏิบัติต่อพวกเขาในการให้บริการ และกิจกรรมต่าง ๆ และให้เหตุผลด้วยว่าเป็นพฤติกรรมที่ใช้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุดหรือน้อยที่สุด เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลออกมาจากคำตอบของอาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษา 3 แห่งแล้ว ได้พฤติกรรมเป็นที่ต้องการ ดังนี้

- ...(1) ชื่อสัตย์สุจริตและแสดงให้เห็นว่ามีอารมณ์มั่นคงในการดำเนินงานด้านบริหาร
- (2) หัวหน้าแผนกต้องจัดให้มีการวางแผนร่วมกันซึ่งหัวหน้าแผนกจะ

ทำการวางแผน โดยจัดให้บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมเพื่อจัดวางนโยบาย จัดกิจกรรมหรือโปรแกรมต่าง ๆ (3) หัวหน้าแผนกวิชาจะต้องแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อบุคคลอื่น ๆ จะต้องเห็นคุณค่าของความพยายามและประโยชน์จากบุคคลและในโรงเรียน (4) หัวหน้าแผนกต้องแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และส่งเสริมผู้อื่นให้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาด้วย (5) หัวหน้าแผนกวิชาต้องตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และควรพยายามให้การเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปดีกว่าการเปลี่ยนแปลงโดยทันทีทันใด (6) หัวหน้าแผนกจะต้องติดต่อกับทุกคนได้อย่างเสรีและอย่างมีประสิทธิภาพ โดยตระหนักว่าการที่จะบรรลุความพยายามสูงสุดได้ด้วยการที่ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม รับผิดชอบต่อเรื่องราวโดยทั่วถึงกันและ (7) หัวหน้าแผนกวิชาให้ความมั่นคงด้านเงินทุนเพียงพอ แบ่งความรับผิดชอบต่าง ๆ จัดโปรแกรมส่วนตัวให้ดี ไม่บั่นทอนการให้บริการที่สำคัญ...

จากบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชา ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ได้แก่ จัดตารางสอนรวมของแผนกวิชา จัดทำประมวลการสอน จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ในการศึกษา จัดห้องสมุดประจำแผนกวิชา จัดครูเข้าสอน จัดทำงบประมาณประจำปี จัดทำข้อสอบ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแผนกวิชา ติดตามดูแลการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน นิเทศการสอน ประชุมครู ดูแลรับผิดชอบทรัพย์สินของแผนกวิชา วิเคราะห์วิจัยปัญหาทางานวิชาการ ประสานงานกับแผนกวิชา อื่น ๆ รายงานการปฏิบัติงาน ข้อคิดเห็นและพิจารณาความดีความชอบของครูอาจารย์ในแผนกวิชา

2.2 ผู้บริหารกับผู้นำ (Administrators and Leaders)

2.2.1 ผู้บริหาร (Administrators) นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า ผู้บริหาร (Administrators) ไว้ดังนี้

ภิญโญ สาร (2526 : 263) กล่าวว่า ผู้บริหารนั้นเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้รักษาความมั่นคงของหน่วยงาน มีหน้าที่วางโครงการ กำหนดหลักเกณฑ์ และระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานทุกอย่างในหน่วยงาน สุมธ เดียววิศรศ (2527 : 50) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดี คือ ผู้ที่มีอำนาจตามที่ตนได้รับมอบหมายจากผู้ที่มีอำนาจเหนือขึ้นไป ให้มาเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา อำนาจการและรับผิดชอบในหน่วยงานตามระเบียบแบบแผน โดยมีอำนาจ

หน้าที่ตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายเกี่ยวกับองค์การนั้นบัญญัติไว้ อีริวดี ประทุมพรรัตน์ และคณะ (2530 : 86) ได้ให้ความหมายว่า ผู้บริหาร คือ บุคคลที่ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2535 : 24) ได้ให้ความหมายว่า ผู้บริหาร คือ ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าหรือผู้นำของกลุ่มทำงาน อันประกอบด้วยลูกน้องหรือที่เรียกว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนหนึ่ง กลุ่มทำงานนี้มีงานที่หัวหน้าจะต้องดูแลให้ลูกน้อง ร่วมกันกระทำเพื่อให้เกิดผลตามที่ได้รับมอบหมาย หรือตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

จากความหมายของผู้บริหารดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้บริหาร คือ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบและดำเนินงานทุกอย่างตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งในการบริหารหน่วยงานใดก็ตาม "ผู้บริหาร" เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด เปรียบได้กับกัปตันเรือ หรือหัวหน้าทีมฟุตบอล

2.2.2 ผู้นำ (Leader) ผู้นำเป็นผู้กระทำให้งานหรือภารกิจขององค์การบรรลุจุดหมาย โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ ดังนั้น ทุกองค์การจึงต้องมีผู้นำที่สามารถจูงใจให้ผู้ร่วมงานทำงานด้วยความสมัครใจ ตั้งใจ และทำอย่างเต็มความสามารถ ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525 : 95) กล่าวว่า ผู้นำ คือผู้มีอิทธิพลในทางที่ถูกต้องต่อการกระทำของผู้อื่นมากกว่าคนอื่น ๆ และผู้นำ คือผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นหัวหน้า สุเมธ เดียววิศเรศ (2527 : 50) กล่าวว่า ผู้นำคือ ความสามารถของบุคคลในอันที่จะก่อให้เกิดการกระทำ กิจกรรม หรือ การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ที่พึงต้องการ และบุคคลที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้นำต้องมีความสามารถในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของตนได้ เอกชัย กีสุขพันธ์ (2533 : 60) กล่าวว่า ผู้นำ คือบุคคลที่มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อ ผู้อื่นในองค์การหรือในหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นความคิด หรือพฤติกรรมการทำงาน Rosenberg (อ้างใน บรรยงค์ โตจินดา, 2537ก : 9) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลซึ่งอยู่ในเวลาและสถานที่ที่กำหนดให้ ให้ปฏิบัติการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอำนาจการหรือควบคุมทัศนคติหรือพฤติกรรมของผู้อื่นในองค์การ ซึ่งผู้อื่นในที่นี้คือผู้ตามนั่นเอง Hellriegel (อ้างใน บรรยงค์ โตจินดา, 2537ข : 9) กล่าวว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลในการจูงใจ และสามารถนำคนให้ทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ภิญญา สาธร (2523 : 344 - 345) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มคนหลาย ๆ คน ที่มีอำนาจอิทธิพล หรือมีความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการหรือคำสั่งของเขาได้ อรุณ รักธรรม (2527 : 187) ให้ความหมายว่า ผู้นำ คือ บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้นหรือได้รับค้ำยกย่องขึ้นให้เป็นหัวหน้าเป็นผู้ตัดสินใจ เพราะมีความสามารถในการ ปกครองบังคับบัญชา และจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือ

หมุ่ชนไปในทางที่ดีหรือชั่วได้ Gordon (อ้างใน ปรีชา รอดปรีชา. 2540 : 16) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่เป็นหัวหน้างาน มีบทบาทในการ ชี้แนะการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อการพัฒนาตนเองและหน่วยงาน มีความสามารถในการนิเทศ การตัดสินใจ และ Halpin (อ้างใน ปรีชา รอดปรีชา. 2540 : 16) กล่าวว่า

...ผู้นำคือ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้างาน มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อบุคคล ในหน่วยงานมากกว่าผู้อื่น อาจมีตำแหน่งทางการบริหาร โดยการแต่งตั้ง เลือกตั้ง หรือโดยบทบาทของตนเอง ทำหน้าที่ในการสื่อสาร ชี้แนะ ให้กลุ่ม ปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ใน หน่วยงานหนึ่ง ๆ อาจมีผู้นำหลายระดับ แต่ต้องขึ้นกับผู้นำสูงสุดเพียงผู้ เดียว...

จากความหมายของผู้นำดังกล่าว พอที่จะสรุปได้ว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่มีบทบาทหรือ อิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปสู่ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในทางที่ถูกต้องต่อการกระทำของคน อื่น ๆ ในกลุ่มที่ปฏิบัติงานอยู่ เป็นผู้ที่จะรักษาหรือประสานให้สมาชิกในหน่วยงานรวมกันอยู่ได้อย่างมี ความสุข เป็นผู้นำในการควบคุมให้กลุ่มคนปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมาย เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กลุ่มมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันได้ดี

จากความหมายของคำว่า ผู้บริหารกับผู้นำ นั้น ผู้บริหารกับผู้นำอาจจะเป็นคน ๆ เดียว กัน หรือคนละคนก็ได้ (ภิญโญ สารร. 2523 : 350) และดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการบริหาร คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ฉะนั้น ในการบริหารงานทุกอย่างผู้บริหารจำเป็นต้องให้ทฤษฎี ประสบการณ์และอาศัยศิลปะ ด้วยการ สร้างภาวะผู้นำ (Leadership) ให้เกิดขึ้น ภาวะผู้นำบางครั้งเรียกว่า การเป็นผู้นำ หรือ หัวหน้า หรือ ผู้บังคับบัญชา ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ได้ ดังนี้

ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (2530 : 219) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการในการ ใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มในความพยายามที่จะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายใน สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ชาญชัย อาจิมสมาจารย์ (2535 : 18) ให้ความหมายว่า ภาวะ ผู้นำเป็นคุณสมบัติในการโน้มน้าวให้ผู้อื่นทำงาน เป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้หัวหน้างานใช้อิทธิพลให้ ผู้อื่นยอมรับการสั่งการของเขาอย่างอิสระแล้วด้วยความเต็มใจ ผู้นำที่ดีจะมีความสามารถเฉพาะ ในการทำให้ผู้อื่นติดตามเขาและทำในสิ่งที่ผู้นำต้องการ Tanmenbaurn (อ้างใน เจิมจันทร์ ทอง วิวัฒน์ : 46) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ คือ การที่ผู้นำใช้อิทธิพลในความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้ใต้

บังคับบัญชาในสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนาจการโดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

Stogdill (1974 : 17 - 23) ได้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้ดังนี้

1. Greatman theory ทฤษฎีนี้เหมือนกับทฤษฎีว่าด้วย trait theory of leadership ที่เชื่อว่าลักษณะผู้นำนั้นมาตั้งแต่เกิด

2. Environment Theory เชื่อกันว่าลักษณะความเป็นผู้นำนั้นเกิดจากสภาวะแวดล้อม เวลา สถานที่ และโอกาส

3. Personal-situational Theory มีความเชื่อว่าความเป็นผู้นำนั้นนอกจากสถานการณ์และสภาพแวดล้อมแล้ว ความสามารถเฉพาะตัวมีส่วนประกอบด้วย ทั้งนี้ผู้นำจะต้องมีความฉลาด ความสามารถ รวมทั้งผู้ร่วมงานที่ดีด้วย

4. Interaction-expectation Theory ทฤษฎีนี้มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบ 3 ประการคือการกระทำ (action) การปฏิสัมพันธ์ (interaction) และเจตสิก (sentiment) โดยเชื่อว่าผู้ที่จะเป็นผู้นำได้นั้น จะต้องมีความสามารถกระทำ มีมนุษยสัมพันธ์ และการควบคุมทางใจที่ดีเหมาะสมกับสถานการณ์

5. Humanistic Theory เชื่อว่าผู้นำนั้นจะต้องเป็นผู้มีความเข้าใจลักษณะทางธรรมชาติของจิตมนุษย์ว่ามีความต้องการอะไร บุคคลแต่ละคนในกลุ่มความนึกคิดและต้องการอะไร หากผู้ที่เป็นผู้นำเข้าใจและสามารถตอบสนองความต้องการเหล่านั้นจะทำให้เป็นผู้นำในกลุ่มอย่างแท้จริง

6. Exchange Theory เชื่อว่าลักษณะทางธรรมชาติของมนุษย์นั้นจะคิดอยู่เสมอว่าการที่คนให้อะไรแก่ผู้อื่นนั้นย่อมต้องการสิ่งตอบแทนที่คุ้มค่ากัน หรือดีกว่าผู้ที่เป็นผู้นำจะถูกผู้ตามในกลุ่มคิดอยู่เสมอว่าถ้าได้ให้ความร่วมมือตามที่ผู้นำขอร้องแล้ว ผลตอบแทนควรจะคุ้มค่ากัน ถ้าผู้นำให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากันได้แล้ว ผู้นำย่อมเป็นที่ยอมรับของผู้ตามคนอื่น ๆ ในกลุ่มด้วย

อรุณ รักรธรรม (2527 : 188) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำ ไว้ว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น...ภาวะผู้นำนั้นย่อมจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการบริหารงาน กอ เพราะผู้นำนั้น

เปรียบประดุจดวงประทีปขององค์การ เป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวแทนขององค์

การ และเป็นจุดรวมพลังของทุกคนในองค์การ ฉะนั้นผู้นำย่อมเป็นหลักที่มีความสำคัญยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำย่อมจะมีผลสะท้อนต่อวิธีปฏิบัติงาน และผลงานขององค์การ หรือหน่วยงานแต่ละแห่งเป็นอันมาก...

จากความหมายของภาวะผู้นำดังกล่าว สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หรือความเป็นผู้นำ เป็นการใช้อิทธิพลระหว่างบุคคลโดยการควบคุมผ่านกระบวนการติดต่อสื่อสารเพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงาน เพราะหน่วยงานต่าง ๆ ย่อม "ต้องการผู้นำที่ดีมาเป็นผู้บริหารเพราะฉะนั้นลักษณะของผู้บริหารกับผู้นำย่อมเหมือนกัน" ผู้นำเป็นศูนย์กลางของการบริหารเป็นศูนย์กลางแห่งพลังของบุคคลในองค์การ เป็นแกนกลางในการดำเนินงาน โดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อผลงานของส่วนรวม ความสามารถและลักษณะของผู้นำมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพและคุณค่าขององค์การ (จรัส โภธิศิริ. 2523 : 99) ผู้บริหารหรือผู้นำในการบริหารวิทยาลัย บริหารแผนกวิชา สังกัดกรมอาชีวศึกษา นั้น จำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่ดีเป็นที่ปรารถนาของครูอาจารย์ เพื่อบริหารงานให้ครูอาจารย์พร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตาม

จากความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำของนักการศึกษาดังกล่าว โดยสรุป จะต้องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอย่างน้อย 3 องค์ประกอบที่จะทำให้บุคคลกลายเป็นผู้นำได้ คือ ตัว ผู้นำ ผู้ตาม และสถานการณ์ ฉะนั้นผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าแผนกวิชา ถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อหน่วยงานเป็นอย่างยิ่ง เพราะหัวหน้าแผนกวิชา เปรียบประดุจดวงประทีปนำทางของหน่วยงาน เป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวแทน และเป็นจุดรวมพลังของบุคลากรในหน่วยงาน หัวหน้าแผนกวิชาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงาน เป็นผู้ที่จะนำแผนกวิชาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้น หัวหน้าแผนกวิชาจึงเป็นเสมือนหลักชัยในการดำเนินงาน โดยเฉพาะต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อผลงานโดยส่วนรวม ความสามารถและลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชามีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดติดกันกับคุณภาพ และคุณค่าของแผนกวิชาที่จะสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในแผนกวิชานั้น ๆ เป็นอย่างดี และนอกจากนี้หัวหน้าแผนกวิชายังเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานอีกด้วย

2.3 ทฤษฎีคุณลักษณะ

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาข้างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ จำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีคุณลักษณะของผู้นำ ซึ่ง อรุณ รักรธรรม (2527:333-334) กล่าวว่า การเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับ

กับคุณลักษณะส่วนบุคคลว่าเหมาะสมกับเป็นผู้นำหรือผู้บริหารหรือไม่ คุณลักษณะเหล่านี้อาจจะ มีมาแต่กำเนิดตามทฤษฎีพันธุกรรม หรืออาจได้มาจากประสบการณ์ก็ได้ (สุเมธ เดียววิศเรศ. 2527:51-53) อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีคุณลักษณะตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า ผู้นำหรือผู้บริหารที่ ประสบความสำเร็จ จะต้องมีความคุณลักษณะพิเศษที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จ (เสริมศักดิ์ วิชา ลาภรณ์. 2525 : 18 -19) ธงชัย สันติวงษ์ และ ชัยยศ สันติวงษ์ (2526 : 133 -134) ได้เสนอ แนวความคิดเรื่อง ทฤษฎีบุคลิกภาพหรือคุณลักษณะของผู้บริหาร สรุปว่า โดยทั่วไปคุณลักษณะ ของผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จมักจะเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ เฉลียวฉลาด มีความยุติธรรม มีความรอบรู้ในเรื่องทั่วไปและเรื่องเฉพาะอย่าง มีความสามารถในการรับรู้ได้ถูก ต้อง เป็นผู้ที่ยอมมอบหมายงานให้ผู้อื่น

เป็นที่น่าสังเกตว่า คุณลักษณะตามทฤษฎีนี้ นักวิชาการมีความคิดเห็นแตกต่างกันโดย ต่างก็ค้นพบคุณลักษณะของผู้นำหรือผู้บริหารแตกต่างกันออกไป เช่น วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิช ญา ชีระกุล (2523 : 74 – 76) ให้ความเห็นเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 5 ประการ คือ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้และประสบการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม และมีสุขภาพดี

...ความเป็นผู้นำ คือมีอิทธิพลในตนเองสูงกว่าอิทธิพลอื่น ๆ ของบุคคลในกลุ่ม และสามารถชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ได้แก่ มีความร่าเริงแจ่มใส อดทน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความสามารถในการจูงใจ มีความ รับผิดชอบ มีความฉลาด และไหวพริบดี มีความขยันขันแข็ง มีความเสีย สละ มีบุคลิกภาพดี และมีความเป็นประชาธิปไตย

ความรู้และประสบการณ์ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่ง ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ความรู้เกี่ยวกับวิชาการการศึกษา มีการรู้เท่าทันเหตุการณ์ และมีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหาร

มนุษยสัมพันธ์ หมายถึงคุณลักษณะทางทักษะการบริหารงานที่ เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ มีความสามารถในการประสานงาน และสามารถสร้างสรรความเข้าใจต่อกัน มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีใน กระบวนการกลุ่ม ทั้งภาวะผู้นำและผู้ตาม มีความสามารถในการสร้างขวัญ กำลังใจ และสร้างแรงจูงใจในหมู่คณะ มีความสามารถในการจัดโครงสร้าง การบริหาร และเลือกทีมงานได้เหมาะสม มีความสามารถในการสื่อความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารราชการ การนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย การนำเอกสารนี้ไปใช้ในการเรียนการสอนโดยไม่แจ้งชื่อผู้จัดทำเอกสารไว้ให้ถือว่าผิดกฎหมาย การนำเอกสารนี้ไปใช้ในการค้าโดยไม่แจ้งชื่อผู้จัดทำเอกสารไว้ให้ถือว่าผิดกฎหมาย

คุณธรรม คือประพุดิแต่สิ่งที่ดีงาม ได้แก่ มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดี มีศีลธรรม และมีสุขภาพดี หมายถึง มีสุขภาพจิตดี ร่างกายแข็งแรง ปลอดภัยจากโรคภัยที่ป้องกันได้ ปราศจากสารพิษ และสารเสพติด...

อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร (2524 : 9 - 10) ให้ทัศนะไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของผู้ นำ มี 4 ประการ คือ

1. ภูมิฐาน หมายถึง ความสะอาด ความเรียบร้อย ความพอเหมาะพอดีของการแต่งกาย กิริยาท่าทางและวาจา ซึ่งทำให้คนทั่ว ๆ ไปเชื่อถือศรัทธา
2. ภูมิวุฒิ หมายถึง มีความรู้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และวิชาการอื่น ๆ อย่างแตกฉาน มีการเรียนรู้เพิ่มเติมเสมอ มีความรู้ทันเหตุการณ์ ซึ่งจะเป็นที่ยอมรับเชื่อถือของคนอื่น ๆ
3. ภูมิธรรม หมายถึง มีศีลธรรมจรรยา มีวินัย มีวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญที่สุดของผู้ นำทุกประเภท
4. ความชัดเจนในศิลปะ หมายถึง ความสามารถที่จะผสมผสานภูมิทั้งสามดังกล่าวแล้วนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ เจนจัดทั้งการพูด การเขียน และการกระทำ ซึ่งเป็นศิลปะแห่งการเป็นผู้ นำ

Stogdill (1974 : 74 - 75) ได้สรุปผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้ นำไว้ 6 ประการ ประกอบด้วย ลักษณะทางกาย ลักษณะทางสังคม ลักษณะทางสติปัญญา ลักษณะทางบุคลิกภาพ ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน และลักษณะทางภูมิหลังทางสังคม เสนาะ ดิยาว์ (2532 :365-367) ให้ความเห็นว่า คุณลักษณะที่สำคัญของผู้ บริหาร ได้แก่ ความเป็นผู้ นำ ความมานะพยายาม ความฉลาดรอบคอบ ความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ความมีมนุษยสัมพันธ์ การมีสังคม และความมีอุปนิสัย อรุณ วัชรธรรม (2527 : 199 - 202) ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ บริหารที่ดีว่า ผู้ บริหารต้องเป็นผู้รอบรู้ มีความคิดริเริ่ม มีความกล้าหาญ ความเด็ดขาด ความแนบเนียน ความยุติธรรม ความอดทน ความกระตือรือร้น ความไม่เห็นแก่ตัว ความสงบ เอกสาร เล็งี่ยม ความเห็นอกเห็นใจ ความจงรักภักดี การมีสังคมดี และการบังคับตัวเอง ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทินพันธ์ นาคะตะ และอรุณ ภัทรรณ (อ้างใน บุญส่ง จำปาโพธิ์. 2539 : 38) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ 2 ประการ

1. มีความรู้ หมายถึง มีความรู้ในวิชาเฉพาะในหน้าที่การงาน และความรู้ทั่วไปเป็นอย่างดี กล่าวคือ ผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะ หรือเป็นสัพพัญญู (ผู้รู้ทุกสิ่งทุกอย่าง) และเป็นพหูสูต (ผู้ศึกษาเล่าเรียนมาก หรือผู้สดับตรับฟังมาก)

2. มีสติปัญญา หมายถึง เป็นผู้ที่มีความฉลาด ใช้สติปัญญาและ มั่นสมองในการทำงานทุกชนิด

วนิดา ฐปะเตมีย์ (2532 : 5 – 6) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ 7 ประการ คือ

...มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ เพราะสุขภาพเป็นหลักประกันประการแรก ของการทำงาน มีความรู้ ความสามารถ เฉลียวฉลาด หากขาดความ เฉลียวฉลาดแล้วจะทำให้ขาดความเชื่อมั่น มีอารมณ์มั่นคง เพราะต้องเผชิญ กับคุณลักษณะต่าง ๆ ถ้าอารมณ์ไม่มั่นคงจะบริหารงานด้วยอารมณ์มากกว่า เหตุผล มีความประพฤติดี มีคุณธรรมสูง มีความ เชื่อมั่น และสามารถ แสดงออกซึ่งความคิดเห็น มีความรับผิดชอบ ไม่เห็นแก่ตัว มีไหวพริบ เป็นต้น เป็น คุณลักษณะที่ทำให้เกิดความนับถือและเลื่อมใส และมีมนุษยสัมพันธ์ มี สังคมที่ดีกับทุกคน และมีความกระตือรือร้น ให้ความสำคัญกับทุกคนเท่า เทียมกัน...

กิติ ตย์คานนท์ (2535 : 29 – 39) กล่าวว่า ผู้นำที่ดีต้องมีคุณลักษณะที่ดี สรุปได้ดัง
ต่อไปนี้

...มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีความรู้ เกี่ยวกับหน้าที่การงานและความรู้ทั่วไป สามารถให้คำปรึกษาหรือแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ มีบุคลิกดี หากมีบุคลิกที่ 'ไม่ดี' แม้ว่าผู้นำจะมีความรู้ความสามารถมากเท่าใดก็จะทำให้ขาดความ เลื่อมใสศรัทธา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความกระตือรือร้น อันจะทำให้เกิดความสำเร็จรุ่งเรืองมาสู่หน่วยงาน และยังให้ข้อคิดเพิ่มเติมอีกว่า ความ ใจชนด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งนั้น ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยคือ ความเจริญตามธรรมชาติ การนำไปใช้ ความเจริญจากผู้นำ มีการตัดสินใจกับการใช้ดุลยพินิจ เป็นคุณลักษณะที่ผู้นำ

จะต้องมีเป็นอย่างยิ่ง มีความกล้าหาญ เด็ดขาด ไม่โลเล มีความแนบเนียน หรือศิลปะในการทำงาน มีความอดทน มีสมาธิในการทำงาน สามารถบังคับใจตนเองได้ มีการสื่อความหมายที่ดี เพื่อนำไปปฏิบัติได้ดีตรงตามวัตถุประสงค์ มีความเห็นอกเห็นใจ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ และไม่ใช้อิทธิฤทธิ์ในทางผิด ยกย่องให้เกียรติและให้ความไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสงบเสงี่ยม มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะคนที่เป็นผู้บังคับบัญชาจะต้องเป็นผู้นำในเรื่องนี้ มีการสังคมนิยม มีความตื่นตัว ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ยอมรับวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ แสวงหาความรู้ เพื่อนำมาปรับปรุงงาน และมีการวางแผนและดำเนินงานตามแผนงาน...

ทวิช เปล่งวิทยา (2530 : 280-305) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ อันพึงประสงค์ 4 ข้อ คือ

1. ลักษณะทางสติปัญญา ประกอบด้วย ความตื่นตัว (Alertness) ความคิดสมเหตุสมผล (Logical Thought) สามัญสำนึก (Common Sense) ดุลยพินิจ (Judgment) การเห็นการณ์ไกล (Foresight)
2. คุณลักษณะทางร่างกาย ประกอบด้วย สุขภาพ (Health) กำลังกาย (Energy) อดทน (Endurance) และรูปร่างท่าทางดี (Pleasing Appearance)
3. คุณลักษณะทางอารมณ์ประกอบด้วย การมองในแง่ดี (Optimism) การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม (Adaptability) เยือกเย็น (Frigidity) บังคับตนเองเสมอ (Self Control) กระตือรือร้น (Enthusiasm) สังคม (Sociability) ความแนบเนียน (Tact) อารมณ์ขัน (Sense of Humor) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Convinced) ความสนใจกว้างขวาง (Breadth of Interest) และการเข้าใจ (Human Understanding)
4. คุณลักษณะทางอุปนิสัย ประกอบด้วย ตรงไปตรงมา (Truthfulness) จงรักภักดี (Loyalty) สำนึกในหน้าที่ (Sense of Duty) ความไว้วางใจ (Dependently) ความกล้าหาญ (Courage) ความเข้มแข็ง (Force) ความยุติธรรม (Fairness) และไม่เห็นแก่ตัว (Selflessness)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลีปพนธ์ เกตุทัต (2537 : 4) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำที่แท้จริง ว่าจะต้องเป็นคนที่มีความคิดกว้างไกลมีวิสัยทัศน์ (Vision) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) มีความกล้า (Courage-Boldness) มีพลัง (Energy) ก่อให้เกิดศรัทธาดึงดูดให้มีผู้ร่วมทำงานด้วย (Ability to Motivate Others) มีวินัยในตนเอง (Self Discipline) เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) มีอุปนิสัยปรับปรุงงานเป็นระบบเป็นนิจ (Project Orientation) และมีคุณธรรม

เมธี ปิลันธนานนท์ (2528 :13) ได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารควรให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณลักษณะที่จะต้องเรียนรู้ ผักผ่อนและปรับปรุงตน เพื่อเป็นการพัฒนาในส่วนตัวที่ตนยังบกพร่อง ดังนี้

1. สมรรถวิสัย (Capacity) หมายถึง การมีเซาว์ปัญญา มีความระมัดระวัง ความสามารถในการพูด การตัดสินใจ
2. ความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) หมายถึง การเป็นผู้ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา สนใจในการกีฬาอันจะเป็นแนวทางให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน
3. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความวางใจได้ การริเริ่ม ความเพียรพยายาม ความรุดหน้า ความเชื่อมั่นในตนเอง และความปรารถนาที่จะกระทำด้วยความดีเลิศ
4. ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมด้านต่าง ๆ ความสามารถในการสังคมร่วมมือและประสานงานกัน การปรับตัว มีอารมณ์มั่นคง และมีอารมณ์ขัน เป็นต้น
5. สถานภาพ (Status) หมายถึง การมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้รับความนิยม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีคุณลักษณะนั้นไม่มีคุณลักษณะที่แน่นอนตายตัว อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้นำ เพราะคุณลักษณะหลายอย่างมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารและผู้นำ จากความเห็นของนักการศึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารและผู้นำ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารและผู้นำที่มีความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ มีสติปัญญา และไหวพริบดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรู้หลายด้าน และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว มีความกระตือรือร้น ตื่นตัวอยู่เสมอ มีความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ตัว มีความรอบคอบ จงรักภักดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี จุงใจคนได้ แข็งแรง สุขภาพดี และทำทางไม่ว่าการดี มีการสังคมดี มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังและเคารพในความคิดของผู้อื่น ปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ได้ มีความสามารถในการจัดรูปงาน สามารถแบ่งงาน

ให้ผู้อื่นปฏิบัติ รู้จักเสียสละ และอุทิศผลประโยชน์ให้กับส่วนรวม ให้การยอมรับนับถือ และไว้วางใจผู้ได้บังคับบัญชา และมีความคิดริเริ่ม

2.4 ทักษะทางการบริหาร (Administrative Skills)

สมรรถภาพของผู้บริหารไม่ได้ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ รูปร่างหน้าตาท่าทาง ที่เห็นเพียงผิวเผินภายนอกเท่านั้น สิ่งที่จะชี้ชัดให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารก็คือ ทักษะทางการบริหารนั่นเอง ดังนั้นทักษะทางการบริหารจะทำให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารได้มากยิ่งขึ้น

วินัย เกษมเศรษฐ์ (อ้างใน สุเทพ สกุลศักดิ์, 2539 : 9) กล่าวว่า

...ผู้บริหารที่ดีมีความสามารถ ต้องมีทั้งความรู้และทักษะ ถ้ามีความรู้อย่างเดียวก็มีความสามารถได้แค่บอก(Lip Service) หรือมีเพียงทักษะอย่างเดียวก็มีความสามารถได้แค่รับใช้ (Servile Service) ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีทั้งความรู้และทักษะ และต้องเป็นความรู้ 4 ทักษะ 4 ดังนี้

ความรู้ 4 ประกอบด้วย

1. ความรู้ว่าด้วยการจัดการ (Business Management)
2. ความรู้ว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ (Human Behavior)
3. ความรู้ว่าด้วยหลักสูตร (Curriculum Development)
4. ความรู้ว่าด้วยหลักการพัฒนาองค์การ (Organization

Development)

ทักษะ 4 ประกอบด้วย

1. ทักษะในทางเทคนิค (Technical – managerial Skills) คือ ทักษะในด้านการเงินและการบัญชี การจัดหา การซื้อและการจ้าง การบริหารงานบุคคล ระเบียบงานสารบัญ และการจัดระบบงาน

2. ทักษะในการครองคน (Human managerial Skills) คือ ทักษะในการกระตุ้นหรือจูงใจให้บุคคลทำงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ การติดต่อประสานงาน การแสดงสภาวะผู้นำ การรู้จักประนีประนอม และการสร้างขวัญ

3. ทักษะในการจัดการศึกษา (Technical-Educational Skills) คือ ทักษะในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ตามจุดมุ่งหมายของ

การศึกษาของหลักสูตรและของวิชา รู้จักพัฒนาหลักสูตร และนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

4. ทักษะในการสร้างความคิด (Speculative-Creative Skills) คือ ทักษะในการคาดการณ์ล่วงหน้าในลักษณะที่สามารถทำให้องค์การปฏิบัติงานตามหน้าที่ และความรับผิดชอบได้อย่างสมบูรณ์และมีบริการที่สนองความต้องการได้...

Stogdill (อ้างใน วิเชียร อ่อนประเสริฐ, 2539 : 41) ได้รวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำ โดยจำแนกออกเป็นกลุ่มตามผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. บุคลิกภาพลักษณะพฤติกรรมของผู้นำที่ได้รับการยืนยันจากผลการวิจัยมากกว่า 15 เรื่องพบว่า ผู้นำควรมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมเหนือบุคคลอื่น ๆ ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 มีเชาว์-ปัญญา มีความคิดอ่านเฉียบแหลม

1.2 มีนิสัยรักการศึกษาค้นคว้า รักการอ่าน ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการหรือในวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำอยู่ ทำให้มีความทันสมัยและกว้างขวาง

1.3 เป็นที่พึ่งในเรื่องที่ตนรับผิดชอบได้ มีความเข้าใจงานที่ทำ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำอยู่เสมอ หรือรู้แหล่งที่จะไปสอบถามปรึกษาหารือได้

1.4 ชอบกิจกรรมและงานสังคม กระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม สังคมกลุ่มเข้ากับคนได้ทุกชั้นโดยไม่เคอะเขิน มีมารยาททางสังคมดี และไม่เป็นคนเก็บตัว

1.5 มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีฐานะพอเลี้ยงตัวเองให้อยู่ในระดับเดียวกันหรือดีกว่ากลุ่ม ไม่มีหนี้สินหรือหยีบยืมเพื่อนร่วมงาน จนทำให้ฐานะทางตำแหน่งในสังคมด้อยลง

2. บุคลิกลักษณะของผู้นำที่ได้รับการยืนยันจากผลการวิจัยมากกว่า 10 เรื่องพบว่า ผู้นำควรมีบุคลิกลักษณะเหนือบุคคลอื่น ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ความสามารถในการเข้าสังคม เข้ากับคนได้ทุกระดับโดยไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งนั้น รู้จิตวิทยาในการพูดคุยกับทุกคนปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ดี และเป็นผู้มีมารยาททางสังคมดี

2.2 มีความคิดริเริ่มสามารถที่จะริเริ่มสิ่งใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน มีจินตนาการที่สามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมได้

2.3 มีความอดทน ทนต่อความยากลำบาก ทนต่องานหนักอดทนต่อปัญหารอบด้านได้โดยไม่เสียกำลังใจ

2.4 รู้วิธีทำงาน รู้หลักในการทำงาน รู้เรื่องที่ทำและรู้กว้าง ทำให้งานเสร็จได้เร็วและมีคุณภาพ

2.5 มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเข้าใจขอบเขตความสามารถของตนเองหมั่นศึกษาหาความรู้ เพื่อเสริมคุณค่าของตนให้เป็นผู้มีความสามารถ มีความเชื่อมั่นที่จะทำงานให้เสร็จ และเมื่อจำเป็นต้องชี้แจงแสดงเหตุผล ก็สามารถทำได้โดยมีหลักฐานอ้างอิง

2.6 มีความตื่นตัว และมีความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าได้ เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น แคล่วคล่องว่องไว และสามารถที่จะวิเคราะห์คาดการณ์ล่วงหน้าได้ถูกต้องแม่นยำ

2.7 ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ทำตัวเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ให้ความร่วมมือในการทำงาน เช่น อำนวยความสะดวกร่วมประสาน ให้บริการต่าง ๆ เป็นต้น

2.8 เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มีผลงานเป็นที่ประจักษ์แล้วหรือเป็นที่รู้จักของคนส่วนมาก โดยเฉพาะในเรื่องหน้าที่การงาน และมีชื่อเสียงในทางที่ดี

2.9 มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง และคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลดีแก่หมู่คณะ มีความสามารถในการประยุกต์ของที่เก่าให้เป็นของใหม่ที่น่าสนใจ

2.10 มีความสามารถในการใช้ถ้อยคำ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการพูดและการเขียนที่มีประสิทธิภาพ กระตือรือร้น เข้าใจง่าย สละสลวย และนุ่มนวล

นอกจาก 10 ข้อนี้แล้ว ยังได้พบว่า สิ่งจำเป็นบางประการสำหรับบุคลิกลักษณะ ของ

ผู้นำได้แก่ ความสุขุมรอบครอบ ซื่อสัตย์ และยุติธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Mann (อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535 : 24-26) กล่าวว่าผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ควรมีทักษะ 3 ด้าน ที่ผสมกลมกลืนไปตามอัตราส่วนที่แตกต่างกัน ทักษะทั้ง 3 ได้แก่ ทักษะทางการจัดการ (Managerial Skill) ทักษะทางมนุษย์ (Human Skill) และทักษะทางเทคนิค (Technical Skill) ดังแผนภูมิที่ 3

		ผู้บริหารสถานศึกษา	ทักษะทางการจัดการ
	ผู้ช่วยผู้บริหาร		ทักษะทางมนุษย์
หัวหน้ากอง, แผนก			ทักษะทางเทคนิค

แผนภูมิที่ 3 แสดงอัตราส่วนที่แตกต่างกันของทักษะทั้ง 3 ของผู้บริหารแต่ละระดับ
ที่มา : ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535 : 25

1. ทักษะทางการจัดการ (Managerial Skill) ทักษะทางการจัดการ เป็นความสามารถของผู้บริหารที่จะบริหารงานและรักษาไว้ซึ่งความร่วมมือของบุคคลในการทำงาน การสร้างความก้าวหน้า และพัฒนาสถานศึกษา เพื่อผลิตผลและความสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของสถานศึกษา ทักษะทางด้านการจัดการ ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการวางแผน การตัดสินใจ การสั่งงาน การควบคุมงาน การประสานงาน การจัดองค์การ การบริหารทรัพยากร รวมทั้งการประเมินผลและติดตามผลการทำงาน ดังเช่นที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 293-296) กล่าวว่าความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการเป็นความสามารถในการตัดสินใจในงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน และความต้องการของผู้ร่วมงาน และวัฒนา สุตรสุวรรณ (อ้างใน อุมาพร ไชยจำเริญ 2539 : 45) ให้ความเห็นสอดคล้องกันด้วยว่า ผู้บริหารต้องรู้จักใช้วิจารณญาณของตนทบทวนดูความรับผิดชอบต่าง ๆ ของตนเพื่อหาวิธีการ ปรับปรุงงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

2. ทักษะทางมนุษย์ (Human Skill) ทักษะทางมนุษย์ เป็นความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือในการทำงาน การสร้างแรงจูงใจพัฒนางาน ยอมรับความเปลี่ยนแปลง ลักษณะของผู้บริหาร ได้แก่ มีความเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้อื่น ให้ความสำคัญกับทุกคน มีความจริงใจต่อผู้อื่น มีอารมณ์ขัน มองโลกในแง่ดี มีคุณธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และคอยปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเสมอ ดังเช่นที่ วิจิตร วรุตบาง

กูร์ และสพิทญา อีระกุล (2523 : 74-76) กล่าวว่า "ผู้บริหารจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยืดหยุ่น เปิดเผยเป็นกันเอง เพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตน

3. ทักษะทางเทคนิค (Technical Skill) หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการบริหารงานให้บรรลุผล ทักษะด้านเทคนิค เป็นทักษะที่ผสมระหว่างความรู้และความสามารถในการทำงานของตน ผู้บริหารควรมีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ งานด้านวิชาการ งานด้านบริหารบุคคล งานด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การเงิน ความรู้เหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิจิตร วรุฒบางกูร์ และสพิทญา อีระกุล (2523 : 74-76) กล่าวว่า ผู้บริหารที่เป็นนักพัฒนาควรเป็นผู้ที่ดัดแปลง ปรับปรุง เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่ทันสมัย และบุคคลทุกฝ่ายมีความพอใจต่อการปฏิบัติงานนั้น ๆ

จากแผนภูมิที่ 3 การใช้ทักษะทั้ง 3 ด้านของผู้บริหารสอดคล้องกับ Hersey & Blanchard (อ้างใน สุเทพ สกุลศักดิ์ 2539 : 26-28) ได้กล่าวถึงการใช้ทักษะทั้ง 3 ด้าน ของผู้บริหาร ซึ่งได้ถูกจัดไว้ 3 ระดับ ดังนี้ ผู้บริหารระดับสูง (Top Management) ผู้บริหารระดับกลาง (Middle Management) และผู้บริหารระดับต้น (Supervisor Management)

การใช้ทักษะทั้ง 3 ด้าน ของผู้บริหารอธิบายได้ ดังนี้

1. ผู้บริหารหรือหัวหน้าทั้ง 3 ระดับ ใช้ทักษะทั้ง 3 ด้านในการทำงานไม่เท่ากัน

2. ผู้บริหารทั้ง 3 ระดับ ใช้ทักษะทางมนุษย์ ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

3. ผู้บริหารระดับสูง ต้องการทักษะทางการจัดการสูงกว่าผู้บริหารระดับกลางและระดับต้น ส่วนทักษะทางเทคนิคนั้นผู้บริหารระดับสูงก็จำเป็นต้องมี แต่ไม่สูงมากนัก มีน้อยกว่าผู้บริหารระดับอื่น ๆ ได้ เนื่องจากผู้บริหารระดับสูง ไม่จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติงานเหมือนเจ้าหน้าที่อื่น แต่จำเป็นต้องรู้งานนั้นในขนาดที่พอจะเป็นผู้ควบคุมตรวจตราดูแลให้คำแนะนำ หรือให้คำปรึกษา แก่ผู้ปฏิบัติงานรวมทั้งช่วยแก้ปัญหาทางเทคนิคหรือทางวิชาการแก่ผู้ปฏิบัติได้

4. ผู้บริหารระดับกลาง เป็นระดับที่ต้องมีทักษะทางการจัดการและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้
 ทักษะทางเทคนิค ในปริมาณมากใกล้เคียงกัน เนื่องจากบุคคลที่อยู่ตรงกลาง โยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่างรณใด ๆ ทั้ง ต้องมีบทบาทหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารระดับสูงและระดับต้น จึงต้องมี
 ทักษะทางการจัดการมากพอประมาณ แต่น้อยกว่า ผู้บริหารระดับสูงและมาก

กว่าผู้บริหารระดับต้น ส่วนทักษะทางเทคนิค ผู้บริหารระดับกลางต้องการมากกว่าผู้บริหารระดับสูงแต่น้อยกว่าระดับต้น

5. ผู้บริหารระดับต้น เป็นผู้ที่ติดต่อควบคุมผู้ปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด จึงจำเป็นต้องมีทักษะทางเทคนิคมาก เพราะต้องให้คำปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดแก่ผู้ปฏิบัติงาน จึงต้องมีทักษะดังกล่าวมากกว่าผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง

โดยสรุป ในกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่ดีของหัวหน้าแผนกวิชา จำเป็นต้องอาศัยความกล้าหาญในการตัดสินใจ ความรวดเร็ว ถูกต้องและมีประสิทธิภาพตลอดจนมีทักษะที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. ทักษะทางการจัดการ หัวหน้าแผนกวิชาจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาวิชาการ สามารถให้คำแนะนำความรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนของครูอาจารย์ในรูปแบบต่าง ๆ หรืออาจเน้นให้ครูอาจารย์ได้มีโอกาสรับแนวคิด แนวทางการพัฒนาการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและต่อเนื่องได้ ทั้งนี้เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางวิทยาการและสังคมได้

2. ทักษะทางมนุษย หัวหน้าแผนกวิชาจะต้องใช้กระบวนการทางจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ สร้างความสัมพันธ์และให้ความช่วยเหลือในการทำงานร่วมกับครูอาจารย์ โดยเฉพาะการพัฒนาครูอาจารย์ที่มีปัญหาในการสอนวิชาหรือระดับการสอนเหมือนหรือต่างกัน ได้มีโอกาสเข้าร่วมในกลุ่มกิจกรรมเดียวกัน ช่วยเหลือร่วมมือกันประสานพลังเพื่อให้ผลการพัฒนาการเรียนการสอนของครูมีความก้าวหน้าในระดับหนึ่ง โดยอาจพาครูไปดูงานที่อื่น หรือเชิญวิทยากรที่อื่นมาให้ความรู้

3. ทักษะทางเทคนิค หัวหน้าแผนกวิชาจะต้องใช้ความรู้ความสามารถและวิธีการเทคนิคต่าง ๆ กระตุ้นและยกระดับความสามารถของครูอาจารย์ ให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยกระบวนการทางเทคนิคและกลไกการฉีกกำลังในหลายมิติ ทั้งการประสานแผนงาน แผนเงิน และแผนคน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาได้

การพัฒนาหัวหน้าแผนกวิชา ภายใต้วิสัยทัศน์ของผู้บริหารจะต้องเข้าใจในสัดส่วนทั้ง 3 ทักษะดังกล่าว หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ หัวหน้าแผนกวิชาที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องเก่งทั้ง 3

เอกสา ด้าน คือ เก่งคิด เก่งคน และเก่งงาน นั่นเอง เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม หมายถึง คุณความดี ซึ่งเป็นลักษณะประจำตัวของผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชา เช่น ความเป็นผู้นำ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกวิชา ให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ในการเลือกสรรบุคคลเข้ารับตำแหน่งใด ๆ ก็ตาม จำเป็นจะต้องพิจารณาคณะคุณลักษณะของผู้ที่จะได้รับตำแหน่งนั้น ๆ ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่หน่วยงานกำหนดไว้หรือไม่ หลักเกณฑ์การพิจารณาแต่งตั้งหัวหน้าแผนกวิชา ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้ที่จะได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นหัวหน้าแผนกวิชา ดังนี้

หัวหน้าแผนกวิชาควรมีวุฒิประโยคครูมัธยม (ปม.) หรือเทียบเท่า และให้พิจารณาในด้านอาวุโส ความเจนจัดในงานตามความสามารถ และคุณวุฒิ (กรมอาชีวศึกษา, อ่างใน สุรพงษ์ เปล่งรัศมี, 2533 : 19)

จากคุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชาที่กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดไว้ นั้นเป็นคุณลักษณะส่วนย่อย ๆ ของผู้บริหาร ผู้นำหรือหัวหน้างานโดยทั่วไป ซึ่ง พันธ์ หันนาคินทร์ (2512 : 39) กล่าวว่า

...คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ไว้ว่า คุณลักษณะที่สำคัญของหัวหน้าแผนกวิชา คือความสามารถในการปกครองคน เป็นผู้ที่ลูกน้องเต็มใจให้ความช่วยเหลือ หัวหน้าแผนกวิชาจะต้องเก่งในด้านการสอน การวัดผลประเมินผล และการนิเทศการสอน ส่วนความสามารถในเชิงวิชาการนั้นเป็นสิ่งจำเป็นแต่ดูเหมือนจะน้อยกว่าความสามารถในการปกครองคน เพราะถ้าหัวหน้าแผนกวิชาปกครองคนในแผนกวิชาของตนไม่ได้แล้ว งานของแผนกวิชานั้นก็ย่อมจะเจริญไม่ได้...

หัวหน้าแผนกวิชาจะต้องมีความรู้ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ เป็นผู้ที่ครูอาจารย์ในแผนกวิชาเต็มใจให้ความช่วยเหลือ เพราะถ้าหัวหน้าแผนกวิชาปกครองครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษาในแผนกวิชาของตนไม่ได้แล้วงานของแผนกวิชา ก็ย่อมจะเจริญก้าวหน้าไม่ได้ ดังที่ นพรัตน์ จันทรปรอดนิก (อ่างใน สุรพงษ์ เปล่งรัศมี, 2533 : 19) ให้ความเห็นไว้ว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกริใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

...หัวหน้าแผนกวิชาควรมีความสามารถทางวิชาการควบคู่ไปกับทักษะด้านอื่น ๆ เพราะตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญ มีครู

อาจารย์อยู่ในแผนกมากบ้างน้อยบ้างตามขนาดของสถานศึกษา จึงต้องเลือก โดยวิธีการประชาธิปไตยหรือวิธีแต่งตั้งก็ได้ แต่หัวหน้าแผนกวิชาควรเป็นผู้ที่มีหลักวิชาการดี เพื่อนร่วมงานยอมรับนับถือ ถ้าหัวหน้าสถานศึกษาจะเป็นผู้แต่งตั้งหัวหน้าแผนกวิชา จะต้องพิจารณาครูอาจารย์ในหลาย ๆ ด้าน ด้วย ความรอบคอบ เพราะถ้าหัวหน้าแผนกวิชาคนใดทำงานช้าหรือทำไม่ดี แผนกวิชานั้นจะไม่ก้าวหน้าและถ่วงแผนกวิชา อื่น ๆ ด้วย...

จันทน์ อโณทยานนท์ (2522 : 76-77) ให้ความเห็นว่า

...หัวหน้าแผนกวิชาควรมีคุณลักษณะ ดังนี้ มีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี ทำหน้าที่สอนมาแล้วอย่างน้อย 5 ปี และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีลักษณะที่เข้มแข็ง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ตรงต่อเวลา มีใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีลักษณะทางอารมณ์ที่มั่นคง หนักแน่น และเยือกเย็น มีความสามารถด้านการควบคุมครูอาจารย์ในแผนกวิชา และมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีลักษณะการทำงานดังนี้ คือ มีระเบียบในการทำงาน สามารถแบ่งงานได้ตรงตามความถนัดของแต่ละบุคคล อุทิศเวลาให้กับส่วนรวม เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานเต็มความสามารถและมีการปรับปรุงอยู่เสมอ มีความประพฤติ ดังนี้ คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่หาวิชาความรู้ นักเอาเบาสู้ และมีความยุติธรรม และลักษณะทั่วไปที่ควรมี คือ บุคลิกภาพดี มีลักษณะความเป็นผู้นำ เป็นที่เชื่อถือของทุกคนและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ...

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค ผู้วิจัยได้พิจารณาและวิเคราะห์แล้วเห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ควรประกอบด้วย คุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และด้านบุคลิกภาพ ดังนี้

2.5.1 คุณลักษณะด้านวิชาการ ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 766) ได้กำหนดความหมายของวิชาการ หมายถึง การที่เกี่ยวกับวิชาความรู้โดยเฉพาะ นอกจากนี้ มีผู้ให้ความหมายและความสำคัญของงานวิชาการ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 16) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

พริ้มเพรา เทศสวัสดิ์ (2539 : 44) กล่าวว่า

...คุณลักษณะด้านวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะทางด้านความรู้ทางสามัญทางวิชาชีพ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงาน เกี่ยวกับระดับของการศึกษา ความรู้ที่เกี่ยวกับการบริหาร ความรู้ทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดผลประเมินผล ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับ ความสามารถในการจัดระบบงาน ความสามารถในการจูงใจคน ซึ่งสรุป ได้ 3 ลักษณะ คือ ความรู้ทางวิชาการทั่วไปและประสบการณ์ ความรู้ทางวิชาชีพ และความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน...

หวน พินรุพันธ์ (2528 : 45) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอน การนิเทศการสอน ตารางสอน สื่อการสอนหรือเทคโนโลยีทางการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน ห้องสมุด และการประเมินผลการศึกษา เป็นต้น พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 131) กล่าวว่า งานหลักในการบริหารโรงเรียน น่าจะเป็นงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน หรืองานวิชาการนั่นเอง ส่วนงานอื่น ๆ ควรเป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น กิติมา ปรีดีดีลิก (2532 : 58 - 73) ได้แบ่งขอบเขตงานด้านวิชาการ ออกเป็น 6 ประการ ได้แก่ แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ หลักสูตรและการสอน การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

Nolte (อ้างใน วีระยุทธ พินทุสมิต. 2531 : 30) กล่าวว่า

...ลักษณะในทางวิชาการได้แก่ ความเชี่ยวชาญในความรู้ที่ได้ด้วยการเล่าเรียนหรือฝึกฝนในด้านใดด้านหนึ่ง ทักษะในการสอนให้แก่ผู้ร่วมงาน ความสามารถในการรวบรวมความคิดจากผู้อื่น สามารถกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้น ความสามารถในการขอความร่วมมือ สามารถทำให้ผู้อื่นรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญแก่ความสามารถในการจัดแบ่งและมอบหมาย อย่างไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้ง ความรับผิดชอบตลอดถึงความสามารถในการแสดงความคิดเห็นออกมาการนำไปใช้อย่างชัดเจน ทั้งทางการพูดและการเขียน...

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่าย

ทัศนีย์ ศุภเมธี (อ้างใน วีระยุทธ พินทุสมิต. 2531 : 31) กล่าวว่าลักษณะของ
ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ควรประกอบด้วย

...มีความรู้ในสาขาที่ตนรับผิดชอบเป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบสูง มีความ
รับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย และเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยเต็ม
ความสามารถ มีความสนใจใฝ่รู้ เป็นผู้ที่ตื่นตัวแสวงหาความรู้ สนใจที่
จะเพิ่มพูนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มีความสามารถด้านการวิจัยศึกษาค้นคว้า
มีทักษะในการแสดงออกโดยการพูด มีวิธีการพูดที่ดี เช่น พูดชัดเจน ใช้ภาษา
เข้าใจง่าย น้ำเสียงชวนฟังและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย
อันเป็นการเผยแพร่วิทยาการไปสู่สังคมได้เป็นอย่างดี มีทักษะในการรับรู้ ทั้ง
ด้านการฟังและการอ่าน เป็นผู้รักการอ่านและชอบที่จะฟังเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อ
ที่จะประดับสติปัญญา มีความมั่นใจตนเอง เชื่อว่าตนเองมีความสามารถและ
ใช้ความสามารถของตนให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จากการค้นคว้าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารการศึกษา
โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งพบว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพ
ประกอบด้วย มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบ
ของตนเอง มีความเป็นผู้นำทางการศึกษา โดยมีความรู้ในหลักการและแนว
คิดทางการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและ
การประเมินผลการศึกษา มีความรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งทางด้านการศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม มีประสบการณ์ความรู้ความชำนาญทางการบริหารหรือการ
บริหารการศึกษามีความรู้และความสนใจในการจัดองค์กร การดำเนินงาน
ตามกระบวนการบริหาร และการพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มี
ความรู้และความสามารถในการเป็นผู้นิเทศก์ และชี้แนะทางการศึกษา มี
ความรอบรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนปฏิบัติงานเป็นอย่างดีและมีประสบการณ์ทาง
การสอน (จักรพรรดิ วัฒนา. 2539ก : 19)

จากทัศนะของนักการศึกษาและนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิชาการ
หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอน ไม่ว่าจะ
เป็นกิจกรรมภายในหรือภายนอกห้องเรียนก็ตาม และถือว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของ
สถาบันการศึกษาที่ได้ดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในแต่ละระดับของการบริหาร นั่นคืองานวิชาการเป็น

งานที่มีขอบเขตกว้างขวางและมีความสำคัญมากต่อหน่วยงานการศึกษา เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของสถานศึกษา การบริหารงานของสถานศึกษาทุกอย่างก็เพื่อตอบสนองความสำเร็จของงานวิชาการหรือการเรียนการสอนทั้งสิ้น จุดมุ่งหมายของงานวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมคุณธรรมและมีคุณลักษณะที่ต้องการ การที่สถานศึกษาจะทำหน้าที่นี้ได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้บริหารให้ความสำคัญแก่งานวิชาการและการเข้าใจขอบเขตของงาน และภาระหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการในสถาบันเป็นอย่างดี ดังนั้น คุณลักษณะด้านวิชาการที่จำเป็นของหัวหน้าแผนกวิชา มีดังนี้

1. มีความเข้าใจในปรัชญาของการอาชีวศึกษา
2. มีความรู้ทางวิชาการทั่วไปและในสาขาวิชาชีพที่ตนรับผิดชอบเป็นอย่างดี
3. มีความรู้เรื่องหลักสูตร แผนการสอนและการสอน
4. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผล
5. มีความรู้เรื่องกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
6. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา
7. มีความรู้ความเข้าใจระเบียบว่าด้วยการบริหารพัสดุ
8. มีความสามารถในการขอความร่วมมือ การรวบรวมความคิดจากผู้อื่น
9. มีความสามารถในการแสดงความคิดเห็น
10. มีความรับผิดชอบสูงและสนใจใฝ่รู้
11. มีความรู้ด้านการวิจัย ศึกษาค้นคว้า
12. มีทักษะในการแสดงออกโดยการพูด การรับรู้ ทั้งด้านการฟังและการอ่าน
13. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์
14. มีความรู้อย่างลึกซึ้งทั้งทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
15. มีความรู้และความสามารถในการเป็นผู้นิเทศและชี้แนะแนวทางการศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารด้านวิชาการ ได้แก่งานวิจัยของ ประสาท รังสิกรรพุม (2539ก : 129,134) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องบทบาทของหัวหน้าคณะวิชา ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านวิชาการ พบว่า ผู้บริหาร หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา และหัวหน้างาน มีความคิดเห็นให้หัวหน้าคณะวิชา มีการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่บทบาทที่คาดหวัง อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ซึ่งแตกต่างจาก ตรุณี สุวรรณชวลิต (2534 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารระดับกลาง ตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัย ในภาคใต้ ในด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึง

ประสงค์ของผู้บริหารระดับกลาง ตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัย ในภาคใต้ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานบุคคล รู้จักใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในสภาพของหน่วยงานนั้น ๆ สามารถนำความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มาก สอดคล้องกับ สามารถ รักษาศิลป์ (2534 : บทคัดย่อ)ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการในโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน มีความเห็นว่า การบริหารงานวิชาการด้านบริหารหลักสูตร ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกเป็นรายข้อมีการบริหารงานอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ โดยเฉพาะเรื่องการแนะนำครูให้ใช้คู่มือครูในการประกอบการสอน และการให้โอกาสแก่บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานวิชาการ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร หัวหน้าคณะวิชาหัวหน้าแผนกวิชา ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นตำแหน่งการบริหารในระดับปฏิบัติการในสถานศึกษา จึงควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ ในระดับมากในประเด็นการแนะนำครูอาจารย์ให้ใช้คู่มือครูในการประกอบการสอน การให้โอกาสแก่ครูอาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารงานวิชาการ รู้จักใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในสภาพของหน่วยงานนั้น ๆ สามารถนำความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ และมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ส่วนประเด็นอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ที่ทำหน้าที่ หัวหน้าแผนกวิชาขาดความเข้าใจในปรัชญาของการอาชีวศึกษา ขาดความรู้ทางวิชาการทั่วไปและในสาขาวิชาชีพที่ตนรับผิดชอบ

2.5.2 คุณลักษณะด้านการบริหาร ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 465) ได้กำหนดความหมายของบริหาร หมายถึง ปกครอง ดำเนินการหรือจัดการ ซึ่งความสามารถทางการบริหารเป็นความสามารถในการนำเอาหลักการ ทักษะ และเทคนิคในการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ดังที่

กิติมา ปรีดีดิถ (อ้างใน ปรีชา รอดปรีชา. 2540 : 56) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การดำเนินงานทุกอย่างในองค์การให้สำเร็จลุล่วงไป ผู้บริหารจะต้องรู้จักวางแผน การจัดหน่วยงาน การบริหารบุคคล การอำนวยความสะดวกและการควบคุมงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Nolte (1966 : 385 - 398) กล่าวว่า

...คุณลักษณะของผู้บริหารที่ เด่น ๆ ที่จะทำให้เป็นผู้มีความสามารถในการทำงานได้ดี ต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีใจกว้าง มีวิธีดำเนินการอย่างชาญฉลาด มีความเป็นประชาธิปไตย มีความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นที่ศรัทธาของคนทั่วไป มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยอมรับในความผิดพลาด มีความมั่นใจ มีอารมณ์มั่นคง ตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความสามารถในการสื่อสาร รู้จักสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการทำงาน เป็นคนทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ และเป็นคนกระฉับกระเฉงว่องไว...

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2522 : 216 - 217) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารด้านการปฏิบัติงาน ต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ ริเริ่มและมีความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ ใจกว้าง รู้จังหวะ รู้ว่าอะไรรีบด่วน ไม่รีบด่วน รู้จักฟังและเลือกความคิดเห็นที่ดี หนักเอาเบาสู้อดทน หนักแน่น ไม่ทอดถอย สามารถในการสร้างสรรค์ สามารถในการปรับปรุง และรู้จักพิจารณาฟันฝ่าอุปสรรค

ธงชัย สันติวงษ์ (2535 : 225) กล่าวถึงทักษะของผู้บริหารในการบริหารงานที่มีประสิทธิผล 4 อย่าง คือ ทักษะด้านการมีสายตามองกว้างและไกล พร้อมกับสามารถเชื่อมโยง "ความคิด" สู่การ "ปฏิบัติ" โดยสามารถถ่ายทอดความคิดจากตนสู่ผู้ได้บังคับบัญชา โดยผู้ได้บังคับบัญชา สามารถมองเห็นตรงกัน และมีความคิดร่วมและผูกพันร่วมกัน ทักษะด้านการถ่ายทอดความคิดด้วยการติดต่อสื่อสาร (Meaning through Communication) ผู้บริหารที่สามารถถ่ายทอดความคิดที่มีอยู่ ให้เป็นที่เข้าใจและเกิดจิตสำนึกร่วมจากผู้ได้บังคับบัญชา ทักษะด้านการรู้จักเสริมสร้างอำนาจ (Empowerment) คือ ทักษะในการเสริมสร้างอำนาจให้เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้โดยรู้จักสร้างจิตสำนึกร่วมจากการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในอำนาจที่มีอยู่ เช่น การที่ผู้บริหารให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการช่วยกันพัฒนาเป้าหมายและกลยุทธ์ ต่าง ๆ โดยที่ผู้บริหารจะไม่ใช้อำนาจโดยตนเองฝ่ายเดียว และทักษะในการรู้จักตนเอง

(Self = understanding) คือผู้บริหารที่รู้จักจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง โดยจะรู้จักจุดอ่อนจุดแข็งของตัวเองและไม่ว่าใครผิดๆ รู้จักจ้ำงหรือใช้คนทำในสิ่งที่ตัวไม่ถนัด การสนใจติดตามผลที่เป็นไปของงานที่ทำ และรู้จักสำรวจตนเองตลอดเวลา ...

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 118) กล่าวว่าผู้บริหารควรยึดหลักในการทำงาน ดังนี้ การทำงานมีลักษณะของประชาธิปไตย ให้อิสระในการคิดแก้ปัญหาแก่ผู้ร่วมงาน ให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธากับงานที่ทำ ให้รู้ถึงจุดมุ่งหมายของงานและจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน ความสำเร็จของงานเป็นของทุกคน สร้างความสัมพันธ์ให้ผู้ร่วมงานเกิดความรักความผูกพัน และศรัทธาต่อหน่วยงาน มอบหมายงานที่เขาพอใจ สนใจ และอยากทำ ให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน ให้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การทำงานควรมีการประชุมปรึกษาหารือกัน และให้เขามีความรู้สึกรับผิดชอบและรักษาผลประโยชน์ของหมู่คณะ...

กิติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 42 - 46) กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานว่า ควรเป็นผู้ที่รู้จักวิธีที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยจะต้องรู้จุดมุ่งหมายของงานที่ทำ หรือสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของงานที่จะต้องทำได้ ในการรู้จักงานนี้ต้องรู้ให้ถ่องแท้ รู้ให้จริง ต้องเข้าใจในเทคนิคของงาน สามารถแก้ไขปัญหาทางด้านเทคนิคได้ จึงจะสามารถควบคุมคุณภาพของผลงานให้ตรงกับมาตรฐานได้ ต้องมีการสื่อสารให้ทันต่อเหตุการณ์ จัดลำดับความต้องการเร่งด่วนให้ตรงกับเป้าหมาย ซึ่งจะช่วยให้งานมีคุณภาพ ปริมาณ และทำให้เสร็จตามกำหนดเวลา ต้องคำนึงถึงมาตรฐานในการทำงาน มุ่งสร้างผลงานให้มีคุณภาพทัดเทียมสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความเชื่อถือไว้วางใจ และมีความสามารถที่จะแบ่งงานให้ผู้อื่นช่วยปฏิบัติ รู้วิธีควบคุมคน และรู้จักใช้คนให้เหมาะสมกับงานตามความถนัดและความสามารถ มอบหมายอำนาจหน้าที่อย่างยุติธรรมและแจ่มชัด โดยแบ่งความรับผิดชอบให้ผู้ได้บังคับบัญชาแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน...

กิติ ตยัคคานนท์ (2534 : 35 - 38) เสนอความเห็นเห็นว่า ผู้บริหารควรมีการวางแผน และการดำเนินงานตามแผนงาน หน่วยงานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นห้างร้าน บริษัท กรม กอง กระทรวง ต่างจะต้องมีการวางแผนงานสำหรับหน่วยงานของตน โดยมีผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้นเป็นผู้นำร่วมกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ร่วมกันพิจารณาวางแผนงานให้ดีที่สุด แล้วผู้บริหารก็จะต้องมีความสามารถในอันที่จะผลักดันการทำงานในหน่วยงานของตนเองให้บรรลุตามแผนงานในเวลาที่กำหนดได้อย่างดี...

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 233 - 234) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความขยันขันแข็งในการทำงาน มีความรอบคอบ อุทิศเวลาให้แก่หน้าที่การงาน เอาใจใส่สนใจกิจการงานอย่าให้คั่งค้าง ต้องซาบซึ้งถึงนโยบาย อำนาจหน้าที่ และกิจการงานในหน่วยงานของตน มีแผนในการดำเนินงาน หมั่นศึกษาหาความรู้ ปรับปรุงตนให้ทันต่อวิทยาการสมัยใหม่ รู้จักพิจารณาลำดับความสำคัญของงาน สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น หมั่นอบรมผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความสามารถในการทำงาน กระตุ้น และหาทางปรับปรุงงานของหน่วยงาน...

ยงยุทธ สิมสีทิพย์ (2535ข : 93) อธิบายถึงอิทธิบาทธรรม ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุความสำเร็จประการ คือ ฉันทะ สร้างสรรค์ความพอใจแก่เรื่องที่จะให้สำเร็จนั้น วิริยะ ใช้ความพยายามทำให้สำเร็จ ไม่เกียจคร้าน จิตตะ มุ่งให้ความสนใจ ผักไม่ จริ่งจ้งกับเรื่องที่ทำนั้น วิมังสา มุ่งทำปัญญาด้วยความรอบคอบ สอบสวนให้ทราบรายละเอียดถึงเหตุถึงผล อันจะเกิดและจะได้รับจากการกระทำนั้น

จากการค้นคว้าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งพบว่า คุณลักษณะด้านทักษะทางการบริหาร ประกอบด้วย มีทักษะในการแสวงหาความรู้ข้อมูลใหม่ ๆ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นนักคิด นักอ่านและนักฟังที่ดี มองการณ์ไกลและสามารถคาดคะเนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดจนรู้แนวทางที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงได้ มีเจตคติที่ดีต่อการนำเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารงาน มีความสามารถในการดำเนินงานให้มีข้อมูลทุก ๆ ด้าน ทั้งที่เป็นแนวคิด ปัญหาและความต้องการ และสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานโดยยึดประโยชน์ของท้องถิ่นหรือส่วนรวมเป็นเป้าหมาย มีความสามารถในการประสานงาน สร้างความร่วมมือและระดมสรรพกำลัง ตลอดจนทรัพยากรมาใช้ในการปฏิบัติงาน มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ดี ทั้งการพูดและการเขียน มีความสามารถในการเชิงคิดริเริ่มพัฒนาและปรับปรุงงานตลอดจนแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถและทักษะในการวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการดำเนินการประชุม มีความสามารถในการนำหลักการหรือทฤษฎีทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ โดยมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักวิธีการและสามารถหาทางที่จะดำเนินงานให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างแท้จริง มีความสามารถในการเลือกดำเนินงานที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมสามารถ

ส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานได้ มีความสามารถและทักษะในการวางแผนยุทธศาสตร์มีความสามารถปฏิบัติงานด้วยตัวเองให้ประสบความสำเร็จได้ มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีทั้งการพูดและการเขียน และมีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้ (จักรพรรดิ วัฒนา. 2539ช : 18-19)

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปว่า คุณลักษณะด้านการบริหารของหัวหน้าแผนกวิชา ได้แก่ มีความสามารถในเชิงคิดริเริ่มพัฒนาและปรับปรุงตลอดจนแสวงหาวิธีใหม่ ๆ มาใช้ มีความสามารถในการวางแผน การจัดหน่วยงาน การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการอำนวยความสะดวกและการควบคุม มีความใจกว้างและมีมนุษยสัมพันธ์ มีการตัดสินใจสั่งงานได้รวดเร็ว ถูกต้องและรอบคอบ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความมั่นใจ ตั้งใจทำงานและมีอารมณ์มั่นคง มีความสามารถในการสื่อสาร รู้จักสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมการทำงาน เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ กระฉับกระเฉงว่องไว รู้จักฟังและเลือกความคิดเห็นที่ดี มีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่ เป็นนักคิด นักอ่าน และนักฟังที่ดี มีความอดทน หนักแน่น ไม่ห่อถอย รู้จักการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการแก้ปัญหาและข้อขัดแย้ง มีความสามารถในการประสานงาน มอบหมายงานตามความสามารถของผู้ได้บังคับบัญชา มีความสามารถในการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ร่วมงานได้ดี มีความสามารถและทักษะในการวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการนำหลักการหรือทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน มีความสามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหาร และ มีความสามารถบริหารงานโดยคำนึงถึงคุณภาพควบคู่กับปริมาณ เป็นที่เข้าใจว่า ครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาภาคใต้ ก็เช่นเดียวกัน มีความต้องการคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าแผนกวิชา หากครูอาจารย์ได้ปฏิบัติร่วมกับหัวหน้าแผนกวิชา ที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของตน เชื่อว่า หัวหน้าแผนกวิชาย่อมได้รับความ เชื่อมั่น ยอมรับ และศรัทธา เป็นหลักประกันว่า ครูอาจารย์จะให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจยิ่งขึ้น และยังทำให้ครูอาจารย์มีความรู้สึกพอใจและมีความสุขในการปฏิบัติงาน

คุณลักษณะของผู้บริหารด้านการบริหาร ได้แก่ งานวิจัยของ ลัทธิติ ยศปัญญา (2533 : 132) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของครูอาจารย์ในจังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเดียวกัน ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยครูอาจารย์ต้องการผู้บริหารที่มีความสามารถทางการบริหารเป็นอันดับ

ที่ 3 รองจากด้านคุณธรรม และด้านความรู้ ผลการเปรียบเทียบความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูอาจารย์ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ เทียน ดันดีวิริยภาพ (2531 : 106) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่าระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ อยู่ในระดับมากคือ ด้านเป็นนักปรับปรุง ด้านเป็นผู้ประสานงานที่ดี ด้านเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือที่ดี และด้านเป็นผู้เข้ากับสังคมได้ดี ตามลำดับ ซึ่งผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ที่แตกต่างกันด้านตำแหน่ง พึงประสงค์พฤติกรรมกรรมการบริหารของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยส่วนรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ประสาท รังสิกรรพุม (2539 : 130,134) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องบทบาทของหัวหน้าคณะวิชา ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทที่คาดหวัง ด้านบริหารบุคคล พบว่า หัวหน้าแผนกวิชา มีความคิดเห็นให้หัวหน้าคณะวิชา มีการปฏิบัติจริงในระดับมาก ในขณะที่บทบาทที่ปฏิบัติจริง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ซึ่งประการหลังนี้สอดคล้องกับ อัมพล เดชชัย (2531 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการบริหารธุรการ การเงินและบริการ ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน ตามลำดับ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นตำแหน่งการบริหารในระดับปฏิบัติการในสถานศึกษา จึงควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการบริหาร ในระดับมาก ในประเด็นมีความคิดริเริ่ม เป็นนักปรับปรุง มีความสามารถในการพูด เป็นผู้ให้การยอมรับ เป็นผู้ประสานงานที่ดี เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือที่ดี และเป็นผู้เข้ากับสังคมได้ดี ในขณะที่การบริหารงานธุรการ การเงินและบริการ การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าแผนกวิชาขาดลักษณะความเป็นผู้นำและทักษะทางการบริหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.3 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 629) ได้กำหนดความหมายของมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ในทางสังคมระหว่างมนุษย์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน นอกจากนี้ มีผู้ให้ความหมายและความสำคัญด้านมนุษยสัมพันธ์ ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิถก (2532 : 293) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ คือ การเข้ากับคนอื่นได้ โดยทั่วไปถือว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะต้องศึกษาอบรม เพื่อทำงานกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เรียนรู้จิตใจผู้ร่วมงาน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราและเข้าใจปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น Keith (อ้างใน ลัทธิตยศบัญญัติ.2523 : 23) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การกระตุ้น หรือเร้าบุคคลในหน่วยงานเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นหมู่คณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสนองความต้องการส่วนตนและหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ธีรฤทธิ ประทุมพรรัตน์ (2530 : 191 - 192) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกในรูปของสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจดีต่อกันและให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามวัตถุประสงค์ขององค์การทางการศึกษา รวมทั้งทำให้เกิดความพอใจและสบายใจในการทำงานร่วมกัน และ กิติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 107) กล่าวว่า ผู้บริหารจะประสบความสำเร็จในการทำงานได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับมนุษยสัมพันธ์ที่ตนมีต่อผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของตน จากแนวคิดดังกล่าวแล้ว พอสรุปได้ว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน มีแรงจูงใจให้ร่วมมือกันทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล (2523 : 75) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยืดหยุ่น เปิดเผย และเป็นกันเอง เช่นเดียวกับ กิติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 88 - 89) กล่าวว่า ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่รู้จักพูดจาทักทายผู้ใต้บังคับบัญชาโดยใช้คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดและปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจ ทั้งสีหน้าและท่าทาง รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยจัดให้มีสวัสดิการที่ดี ให้ผลประโยชน์แก่กุล นอกเหนือจากรายได้ประจำ และส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความก้าวหน้า ภิญญู สาร (2523 : 352) กล่าวว่า ผู้บริหารการควรเป็นผู้ที่มีความสุภาพ อ่อนหวานนอบน้อม รู้จักถนอมน้ำใจคน ไม่ดูต่ำหรือกล่าวคำมรสุวาทใด ๆ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาต่อหน้าคนอื่น อรุณ วัชรธรรม (2527 : 203) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดีจะต้องเข้ากับหมู่คณะได้ ทำตัวสนิทสนมกับทุกคนได้ โดยสามารถวางตัวเป็นกันเอง และเป็นพี่ปรึกษาของสมาชิกในองค์กร รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์กร ยงยุทธ สิมสีพิมพ์ (2535ก : 92) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องคำนึงถึงธรรมะ ที่สังเคราะห์และยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน คือ สังคหวัตถุธรรม 4 ประการ ได้แก่ ทาน การให้เป็นสิ่งของ

หรือการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ปิยวาจา การเจรจาไพเราะ อ่อนหวาน ไม่นินทาว่าร้าย เสียดสี อุตถจริยา การประพฤติดันเป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน และสมานัตตา การวางตัวเป็นผู้สม่ำเสมอ และ ทำตัวของตนให้เข้ากับคนทั้งหลายได้

เมธี ปิลันธนานนท์ (2525 : 249) กล่าวว่า ผู้บริหารควรให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสพบได้ง่าย ทั้งในเรื่องส่วนตัว และหน้าที่การงาน ต้องเป็นผู้ฟังที่ดี กระตุ้นหรือเร้าให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพูดออกมาให้หมดเปลือก ช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ปราศจากการบงการ ยกย่องและให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่น ให้ความรู้และแนวทางแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำงานด้วยเป้าหมายอันเดียวกัน และให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบถึงผลงานหรือความก้าวหน้าของงานอยู่เสมอ ต้องหมั่นศึกษาและรู้จักผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสนใจงานมากขึ้น เน้นความสำคัญของงานแต่ละหน้าที่ ส่งเสริมให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกว่าตนมีความสำคัญ และผู้บริหารเห็นตนเป็นคนสำคัญ และบริหารด้วยความเที่ยงธรรม เสมอต้นเสมอปลาย ปราศจากอคติ...

รุ่งทิวา จักรกร (2526 : 149) กล่าวว่า คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร มีดังนี้ ความเป็นกันเอง ความเสมอต้นเสมอปลาย ความยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักยกย่องชมเชย รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และมีความยืดหยุ่น และ สุพัตรา สุภาพ (2536 : 49 - 50) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นต่อเหตุการณ์ ไม่ถือตัวเองเป็นหลัก ใจกว้างและไม่เข้าข้างตนเอง

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ของหัวหน้าแผนกวิชาที่สำคัญ ประกอบด้วย การยิ้มแย้มแจ่มใสกับผู้อื่น พูดจาไพเราะอ่อนหวาน มีความจริงใจ เป็นกันเอง เสมอต้นเสมอปลาย มีความยืดหยุ่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพบปะได้ง่าย ได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากบุคคลภายนอก มีความสามารถในการประสานงาน มีการให้เกียรติและยกย่องผู้ร่วมงาน สามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์กับแผนกวิชาอื่น ๆ สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานร่วมกับครูอาจารย์ ส่งเสริมครูอาจารย์ให้เกิดขวัญและกำลังใจ และเป็นที่ยอมรับในหมู่ครูอาจารย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นไว้สำหรับงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณลักษณะของผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ งานวิจัยของ บุญเอก ถาวรสิน (2542 : 50-51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของหัวหน้าคณะวิชาช่างอุตสาหกรรมที่พึงประสงค์ ในวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของหัวหน้าคณะวิชาช่างอุตสาหกรรมที่พึงประสงค์ ในทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะต้องการให้หัวหน้าคณะวิชา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเต็มใจ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และให้เกียรติเพื่อนร่วมงานเสมอ มากเป็นอันดับ 1,2 และ 3 ตามลำดับ สอดคล้องกับ ลัทธิต ยศปัญญา (2533 : 132) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของครูอาจารย์ ในจังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเดียวกัน ในด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก โดยครูอาจารย์ต้องการผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในอันดับที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูอาจารย์ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน และวิชัย เวียงสงค์ (2527 : 126) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ พบว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านส่วนตัว อันดับที่ 3 คือมีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นรองจากความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และเสียสละต่องานในหน้าที่และเพื่อนร่วมงาน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นตำแหน่งการบริหารในระดับปฏิบัติการในสถานศึกษา จึงควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านมนุษยสัมพันธ์ ในระดับมากในประเด็นการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเต็มใจ มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนประเด็น เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และให้เกียรติเพื่อนร่วมงานเสมอ อยู่ในระดับรองลงมา ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าแผนกวิชาขาดความมั่นคงในอารมณ์ ขาดความเป็นกันเอง ขาดการยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นต้น

2.5.4 คุณลักษณะด้านคุณธรรม ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 189) ได้กำหนดความหมายของคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี นอกจากนี้ มีผู้ให้ความหมายและความสำคัญด้านคุณธรรม ดังนี้

คุณธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความดีงามของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจซึ่งปฏิบัติเป็นนิสัยและเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีศีลธรรม ความหนักแน่น คุณธรรมนั้นก่อให้เกิดจริยธรรมค่านิยมที่เหมาะสม

คุณธรรมสร้างคนดีและความดี นับเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารประการหนึ่งที่ต้องปลูกฝัง สร้างสมและดำรงไว้ให้มีอยู่ในตัว (โกลินท์ รังสยาพันธ์. 2530 : 20) คุณธรรม หมายถึงคุณลักษณะที่เป็นความดี ความงามที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล โดยให้ถือปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามของคนทั่วไป (ยนต์ ชุ่มจิต. 2524 : 35) คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้บริหารให้ประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงาม ได้แก่ มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดี และมีศีลธรรม (วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล 2523 : 75) ผู้บริหารแม้จะดูภูมิฐาน และมีวุฒิที่ดีเลิศเพียงใด ถ้าความประพฤติไม่ดี ไม่มีวินัย มีจิตใจไร้ศีลธรรมแล้ว ความรู้หรือวิชาการที่มีก็จะไม่มีประโยชน์อันใด เพราะอาจนำเอาความรู้ไปใช้ในทางที่ผิด ททุจริต เบียดเบียน และทำลายผู้อื่นให้เดือดร้อนเสมอ (อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร. 2524 : 9-10)

ประจักษ์ ประสารจ๋า (2541 : 51-52) กล่าวว่า

...ด้านคุณธรรมของครูนั้นเป็นการกำหนดกรอบแนวทางแห่งการประพฤติปฏิบัติของครูเพื่อให้ครูมีคุณค่าสมกับคำว่า "ครู" ซึ่งจะเป็นคุณค่าสำหรับตัวครูเอง ทั้งกับสังคมและบุคคลที่ครูเกี่ยวข้องของคุณธรรมของครูจำแนกได้ดังนี้ มีความรู้เพียงพอและถูกต้องในระดับที่สอน รับฟังความคิดเห็นและเคารพเหตุผลของผู้อื่น พิจารณาคุณค่าของนักเรียนแต่ละคนด้วยเหตุผล ตัดสินหรือลงโทษนักเรียนอย่างมีเหตุผล ยืดหยุ่นต่อปัญหาต่าง ๆ และหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี มีความคิดริเริ่ม นำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ปรับปรุงการทำงานของตนเอง มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา ไม่คิดแสวงหาผลประโยชน์ทางวัตถุเกินความจำเป็น ซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจ ภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง ให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมอาชีพและบุคคลทั่วไป ไม่ดูหมิ่นศาสนาอื่น มีความกรุณาและสนใจเด็กเป็นรายบุคคล รักษาความลับของศิษย์ เชื้อเพื่อเผื่อแผ่ช่วยเหลือนักเรียนตามสมควร เสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคม ไม่อาฆาตพยายาบาทศิษย์ และให้ความไว้วางใจแก่ผู้มาร่วมงาน...

Good (อ้างใน ลัทธิต ยศปัญญา. 2523 : 20) ได้ให้ความหมายคุณธรรมไว้ 2 ประการ

ประการแรก คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ทำจนเคยชิน
ประการที่สอง คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม

ภิญโญ สาร (2523 : 352) ให้ความเห็นไว้ว่า คุณธรรมของ ผู้บริหารในสังคมไทยที่ควรมี ได้แก่ พรหมวิหารสี่ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ความหนักแน่น ความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน ความซื่อสัตย์สุจริต อ่อนหวาน อ่อนน้อม สุภาพ อดทนเยือกเย็นต่อคำพูดที่ ขัดแย้งหรือไม่เป็นมิตรทุกคน เป็นตัวอย่างที่ดีทุกด้านของผู้ নয় ละเว้นจาก การประพฤติชั่ว ซึ่งจะทำให้สังคมรังเกียจ ตามสภาพของวัฒนธรรมไทย ไม่ดู ด่าหรือว่ากล่าวคำผรุสวาทใด ๆ ต่อผู้ได้บังคับบัญชาต่อหน้าคนอื่น และรู้จัก ถนอมน้ำใจ

รุ่งทิวา จักรกร (2526 : 150) กล่าวว่า คุณธรรม ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของ ผู้บริหารนั้น ประกอบด้วย ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความจงรักภักดี และความมี ศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรม ที่จำเป็นของหัวหน้า แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ควรมีไว้ประจำตัว ได้แก่ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความ เมตตากรุณา ความรู้จักข่มใจตัวเอง ความหนักแน่น ไม่หุนเบา การตรงต่อเวลา การเสียสละ มี ศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม มีความจริงใจในการทำงาน มีพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีของ ครูอาจารย์ในทุกด้าน มีการถือเอาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก มีมรรยาทงาม มีการเคารพ เหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยืดหยุ่นต่อปัญหาต่าง ๆ และหาทางแก้ไขด้วย สันติวิธี มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา และมีการให้เกียรติ แก่เพื่อนร่วมอาชีพและบุคคลทั่วไป

คุณลักษณะของผู้บริหารด้านคุณธรรม ได้แก่งานวิจัยของ ประถม แสงสว่าง (2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะของผู้บริหารการศึกษาที่คนไทยพึงประสงค์ โดยสำรวจ ความคิดเห็น เจตคติ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนนักศึกษา ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาทั่วประเทศ โดยได้เปรียบเทียบความสำคัญและความจำเป็นของคุณลักษณะด้าน ต่าง ๆ ของนักบริหารการศึกษา อันดับแรกจาก 3 อันดับ ได้แก่ ด้านคุณธรรม โยธิน จารุภูมิ (2526 : 133 - 134) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม ศึกษา ตามทัศนะของชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าด้านคุณสมบัติเบื้องต้น เมื่อเรียง ลำดับความสำคัญตามลำดับความเห็นจากมากไปน้อย 3 อันดับ คือ มีความยุติธรรม มีความ ซื่อสัตย์สุจริต และมีความรับผิดชอบสูง ตามลำดับ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นตำแหน่งการบริหารในระดับปฏิบัติการในสถานศึกษา จึง

ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม ในระดับมากในประเด็น ความประพฤติและความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ส่วนประเด็น ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบสูง ด้านการดำเนินงานและการปกครองบังคับบัญชา และด้านความรู้ทางวิชาการ อยู่ในระดับรองลงมา ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าแผนกวิชาขาดความยืดหยุ่นต่อปัญหาต่าง ๆ และขาดศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม

2.5.5 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 481) ได้กำหนดความหมายของบุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง สภาพนิสัยจำเพาะของคน นอกจากนี้ มีผู้ให้ความหมายและความสำคัญของบุคลิกภาพ ดังนี้

วิทยา เทพยา (อ้างใน ลัทธิต ยศบัญญัติ. 2523 : 17) ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึงลักษณะจำเพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกทางท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิจกรรมารยาท ลักษณะนิสัย อุปนิสัย บุญส่ง นิลแก้ว (อ้างใน ลัทธิต ยศบัญญัติ. 2523 : 17) ให้ความเห็นไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่เด่นประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลหลายด้าน เช่น ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เป็นต้น ประสมประสานรวมกันเป็นพฤติกรรมที่มีระบบ แสดงออกมาเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล

Stogdill (อ้างใน วิเชียร อ่อนประเสริฐ. 2539 : 41) ได้รวบรวมผลการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำ ซึ่งสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ ลักษณะพฤติกรรมของผู้นำที่ได้รับการยืนยันจากการวิจัยมากกว่า 15 เรื่อง พบว่า ผู้นำควรมีบุคลิกภาพและพฤติกรรม เหมือนบุคคลอื่น ๆ ในเรื่องต่อไปนี้

1. มีเชาว์ปัญญา มีความคิดอ่านเฉียบแหลม
2. มีนิสัยรักการศึกษาค้นคว้า รักการอ่านติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการหรือในวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำอยู่ ทำให้มีความรู้ทันสมัยและกว้างขวาง
3. เป็นที่ฟังในเรื่องที่ตนรับผิดชอบได้ มีความเข้าใจในงานที่ทำศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำเสมอ หรือรู้แหล่งที่จะไปสอบถามปรึกษาหาหรือได้
4. ชอบกิจกรรมและงานสังคม ไม่เป็นคนเก็บตัว กระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมสังคมกลุ่ม เข้ากับคนได้ทุกชั้นโดยไม่เคอะเขิน มีมารยาทสังคมดี

5. มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมดี มีฐานะพอเลี้ยงตัวเองให้อยู่ในระดับเดียวกันหรือดีกว่ากลุ่ม ไม่มีหนี้สินหรือหยิบยืมเพื่อนร่วมงาน จนทำให้ฐานะตำแหน่งในสังคมด้อยลง

มนต์ชัย เทียนทอง และชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล (2542 : 7) กล่าวว่า

...บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อความเป็นไปของวิถีชีวิตมนุษย์เราทุกคน เป็นเครื่องกำหนดปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีผลต่อความรู้สึกนึกคิด เมื่อบุคคลนั้นได้เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นวัตถุตัวบุคคล และวัฒนธรรมของสังคมที่อาศัย แต่ละคนย่อมมีบุคลิกภาพที่เป็นแบบเฉพาะของตนเองซึ่งมีทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไป ทำให้เป็นที่สนใจของผู้คนเป็นจำนวนมากที่ปรารถนาจะสำรวจคุณลักษณะของทั้งตนเองและผู้ที่ตนจะทำการศึกษามีลักษณะเป็นเช่นไร อยู่ในเกณฑ์ที่สังคมให้การยอมรับได้หรือไม่ หรือเป็นไปตามความคาดหวังของตน ขององค์กรที่ตนเองประสงค์จะเข้าไปร่วมงานด้วยอย่างไร บุคลิกภาพจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม ทั้งในชีวิตส่วนตัวและอาชีพการงาน บุคคลที่มีบุคลิกภาพดีจะเป็นที่ชื่นชอบของสังคมโดยทั่วไป สามารถสื่อสารสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปในสังคมเหล่านั้นได้อย่างราบรื่น ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งหน้าที่การงานและชีวิตครอบครัว ความร่วมมือที่จะได้รับจากบุคคลอื่นก็มีมาก และเมื่อมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคล สังคมและสิ่งแวดล้อม บุคคลนั้นย่อมได้รับความเชื่อถือและยอมรับจากสังคมที่แวดล้อม อีกทั้งยังช่วยให้บุคคลเหล่านั้นเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่จะเสริมสร้างบุคลิกภาพของบุคคลอีกนัยหนึ่งและพัฒนาบุคลิกภาพให้ดียิ่งขึ้น บุคลิกภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมชีวิตมนุษย์

จากการค้นคว้าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งพบว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพประกอบด้วย เป็นคนทันสมัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ขวนขวายหาความรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ เป็นคนมีเกียรติ น่าเชื่อถือน่าคบและเป็นตัวอย่างของคนดีได้เป็นนักประชาธิปไตย ใจกว้าง รู้จักยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นรวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น มีความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จของงานสูง

และมีความสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความคิดริเริ่มและพลังสร้างสรรค์สูง
 ความเป็นมิตรยิ้มแย้มแจ่มใส คบง่าย เปิดเผย ไม่ถือตัวมีความจริงใจ เอื้อ
 เพื่อเพื่อนและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความหนักแน่น คิดอย่างมีหลักการและมี
 เหตุผล มีเจตคติยอมรับการเปลี่ยนแปลงตื่นตัวต่อการพัฒนาและการเปลี่ยน
 แปลงอยู่เสมอ มีความสุภาพอ่อนโยนและมีมารยาทสังคมดี มีความ
 กระตือรือร้น กระฉับกระเฉง ตื่นตัวอยู่เสมอ และมีความยืดหยุ่นและสามารถ
 ปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี มีความรู้กว้างขวางทางด้าน
 เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมระเบียบราชการและพิธีการต่าง ๆ และมีความ
 มั่นใจสูง และมีความเป็นตัวของตัวเอง (จักรพรรดิ วิชา. 2539ค : 18)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (อ้างใน ลัทธิต ยศบัญญัติ. 2523 : 19) ได้
 สรุปแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 42
 คน มีความเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพและอุปนิสัย เรียงตามลำดับความจำเป็น
 ดังนี้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ใจกว้างทางความคิด มีความเป็นประชาธิปไตย
 มีความขยัน มีความอดทน มีความหนักแน่นมั่นคง มีเหตุผล เป็นผู้เปิดเผย มี
 ความสุขุมเยือกเย็น มีอารมณ์ดี ชอบงานที่ท้าทายต่อความสามารถ มีความ
 กระตือรือร้น เป็นผู้มองโลกในแง่ดี และมีอุดมการณ์ในการทำงาน

นิพนธ์ กิณาวงศ์ (2523 : 21) กล่าวเน้นว่า คุณสมบัติส่วนตัวของผู้บริหาร หมายถึง
 คุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ มีสุขภาพดี มีความเฉลียวฉลาด มีอารมณ์มั่นคง มีความประพฤติดี
 และมีความสามารถในการแสดงออกทางความคิด

จึงสรุปได้ว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่จำเป็นของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม
 ประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ มีอากัปภิกขัย ทำทาง ตลอดจนการแต่งกายดี ปฏิบัติ
 ตนเหมาะสมกับกาลเทศะ มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีความเข้มแข็งอดทนและหนักแน่น มี
 ความสุขุมเยือกเย็น มีความใจกว้างทางความคิด มีความรู้กว้างขวางและใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีการ
 ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถทางด้านภาษา มีความ
 เป็นประชาธิปไตย มีความเสียสละ มีอุดมการณ์ในการทำงาน มีความยืดหยุ่นและปรับตัวให้
 สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความคิดริเริ่มและพลังสร้างสรรค์

สูง ความเป็นมิตรยิ้มแย้มแจ่มใส และมีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น ปรึกษาหารือด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณลักษณะของผู้บริหารด้านบุคลิกภาพ ได้แก่งานวิจัยของ ผัน หอมเกตุ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก และเป็นอันดับแรกสุด ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน ปรากฏว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ที่เป็นเพศชายกับหญิง ไม่แตกต่างกัน และ โกสินทร์ น้ำใจทหาร (2526 : 1 - 2) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ลักษณะของอาจารย์ที่ประสงค์ ในวิทยาลัยพลศึกษา พบว่าลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษา ในด้านบุคลิกภาพทั่วไป ควรเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูง กระตือรือร้นในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความตรงไปตรงมาและจริงใจ พุดจาจะฉาน ใช้ภาษาได้ถูกต้อง

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร และครูอาจารย์ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นตำแหน่งการบริหารในระดับปฏิบัติการในสถานศึกษา จึงควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ทางด้านร่างกาย ในอันดับแรก ได้แก่ กระตือรือร้นที่จะศึกษาสิ่งใหม่ ๆ ทางด้านจิตใจและอารมณ์ ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มีความรับผิดชอบสูง

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ที่จะสามารถทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ ตลอดจนการบริหารการเรียนการสอนในแผนกวิชาที่ตนรับผิดชอบให้บังเกิดผลดี มีประสิทธิภาพเป็นที่พอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานได้ โดยจำแนกเป็นคุณลักษณะ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ หมายถึง มีความรู้ความสามารถในเรื่องความรู้ทั่วไป นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ วิชาชีพเฉพาะ กฏระเบียบ ข้อบังคับ มีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของกรมอาชีวศึกษา ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา และเข้าใจหลักในการจัดการอาชีวศึกษา

2. ด้านการบริหาร หมายถึง มีความสามารถในการจัดทำ แผนงาน โครงการ มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีทักษะและเทคนิคในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ และมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์

3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ทั้งบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษา อันเป็นทางที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานและความสามัคคีกลมเกลียวกัน

4. ด้านคุณธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความดีงามของบุคคลที่กระทำไป ด้วยความสำนึกในจิตใจซึ่งปฏิบัติเป็นนิสัยและเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้แก่ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความมีศีลธรรม และความหนักแน่น

5. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งภายในและภายนอกร่างกาย ได้แก่ การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น มีความกระตือรือร้น รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ มีอุดมคติในการทำงาน และสามารถสร้างแรงจูงใจในหมู่คณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ความคิดเห็น ของผู้บริหาร และความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล
 - 2.1 การสร้างเครื่องมือ
 - 2.2 การทดสอบเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร และครูอาจารย์แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ รวม 14 สถานศึกษา แบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ จำนวน 14 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ จำนวน 56 คน หัวหน้าคณะวิชาในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วยหัวหน้าคณะวิชาช่างยนต์ หัวหน้าคณะวิชาการก่อสร้าง หัวหน้าคณะวิชาช่างกลโลหะ หัวหน้าคณะวิชาช่างไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ และหัวหน้าคณะวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 65 คน รวมประชากรที่เป็นกลุ่มผู้บริหาร 135 คน

กลุ่มที่ 2 ครูอาจารย์ ประกอบด้วยครูอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษสอน แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม คณะวิชาการก่อสร้าง คณะวิชาช่างกลโลหะ คณะวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และคณะวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ไม่รวมหัวหน้าแผนกวิชา รวม 1,112 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย และหัวหน้า
เอกสาร คณะวิชาในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม 14 สถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 135 คน ใช้ประชากรทั้งหมด
ไม่ว่ากรณีเป็นกลุ่มตัวอย่าง ห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มที่ 2 ครูอาจารย์ ประกอบด้วย ครูอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษสอน แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิค 14 สถานศึกษา จำนวน 1,112 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970 : 607 – 610) และเพิ่ม 10 % ของขนาดตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น $291+29 = 320$ คน ดังตารางที่ 1

วิธีเลือกตัวอย่าง

1. กำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนครูอาจารย์ แต่ละวิทยาลัยได้จำนวนตัวอย่าง ดังตารางที่ 3.1

ตัวอย่าง จากตารางที่ 1 ครูอาจารย์มีจำนวนทั้งหมด 1,112 คน

หาตัวอย่างแต่ละวิทยาลัย

เช่น วิทยาลัยเทคนิคชุมพร มีจำนวนครูอาจารย์ 75 คน

เพราะฉะนั้น ตัวอย่างครูอาจารย์ $\frac{320 \times 75}{1,112} = 21.58 = 22$ คน

2. คำนวณหาขนาดตัวอย่าง ตามสัดส่วนของครูอาจารย์แต่ละแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมของแต่ละวิทยาลัย ได้จำนวนตัวอย่าง ดังตารางที่ 3.2 เช่น

ครูอาจารย์แผนกวิชาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคชุมพร มี 14 คน

จากตารางที่ 1 ครูอาจารย์วิทยาลัยเทคนิคชุมพร มีจำนวนทั้งหมด 75 คน

ตัวอย่างครูอาจารย์ 22 คน

เพราะฉะนั้น ตัวอย่างครูอาจารย์แผนกวิชาช่างไฟฟ้า $\frac{22 \times 14}{75} = 4.11 = 4$ คน

3. จัดทำรายชื่อครูอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษสอน แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมของแต่ละวิทยาลัย แล้วเลือกตัวอย่างครูอาจารย์ตามจำนวนตัวอย่างแต่ละแผนกวิชา ดังตารางที่ 3.2 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากรายชื่อครูอาจารย์ของวิทยาลัยนั้น ๆ

4. จัดทำรหัสวิทยาลัย รหัสรายชื่อครูอาจารย์ตัวอย่างของแต่ละแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม แต่ละวิทยาลัย เพื่อการตรวจสอบและติดตามแบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนผู้บริหารและจำนวนครูอาจารย์ แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

วิทยาลัยเทคนิค จำแนกแต่ละวิทยาลัย

สถานศึกษา	ผู้บริหาร				ครูอาจารย์	
	ผอ.	ผช.	หค.	รวม	ประชากร	ตัวอย่าง
วิทยาลัยเทคนิคชุมพร	1	4	5	10	75	22
วิทยาลัยเทคนิคระนอง	1	4	5	10	47	13
วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ฯ	1	4	5	10	114	33
วิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต	1	4	5	10	104	30
วิทยาลัยเทคนิคนครศรีฯ	1	4	5	10	101	29
วิทยาลัยเทคนิคกระบี่	1	4	4	9	60	17
วิทยาลัยเทคนิคพังงา	1	4	4	9	45	13
วิทยาลัยเทคนิคตรัง	1	4	5	10	82	24
วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง	1	4	5	10	84	24
วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่	1	4	4	9	120	34
วิทยาลัยเทคนิคสตูล	1	4	4	9	57	16
วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี	1	4	5	10	62	18
วิทยาลัยเทคนิคยะลา	1	4	5	10	107	31
วิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส	1	4	4	9	54	16
รวม	14	56	65	135	1,112	320

ผอ. หมายถึง ผู้อำนวยการ

ผช. หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ

หค. หมายถึง หัวหน้าคณะวิชาช่างอุตสาหกรรม

ที่มา : งานบุคลากร วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ 2542.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีกรอบแนวความคิดครอบคลุมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และด้านบุคลิกภาพ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ	12 ข้อ
2. ด้านการบริหารงาน	12 ข้อ
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	10 ข้อ
4. ด้านคุณธรรม	10 ข้อ
5. ด้านบุคลิกภาพ	14 ข้อ

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการประเมินค่าได้แบ่งการประเมินออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด
- 4 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์มาก
- 3 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปานกลาง
- 2 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อย
- 1 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 คำถามปลายเปิด ซึ่งในส่วนที่ 2 นี้ คำถามเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-Ended) ซึ่งเป็นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

3.2.1 การสร้างเครื่องมือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับอาจารย์และบุคลากรในวิทยาลัยเทคนิค (ฉบับที่ 2) ไม่ควรเผยแพร่หรือใช้เพื่อการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต
พ.ศ.2537

2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ ทฤษฎีและหลักการอาชีวศึกษา ผู้บริหารกับผู้นำ ทฤษฎีคุณลักษณะ ทักษะทางการบริหาร และคุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

3. ศึกษางานวิจัยของ บุญเอก ถาวรสิน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต เรื่อง คุณลักษณะของหัวหน้าคณะวิชาช่างอุตสาหกรรมที่พึงประสงค์ในวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2542 บุญส่ง จำปาโพธิ์ วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวางแผนและพัฒนา วิทยาลัยอาชีวศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2539 สุรพงษ์ เปล่งรัศมี วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2533 และ ลัทธิต ยศปัญญา ปริญญา นิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ตามทัศนะของครูอาจารย์ในจังหวัดพังงา พ.ศ. 2533

4. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยทฤษฎี หลักการ ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย โดยนำมาดัดแปลงสร้างเป็นเครื่องมือให้เหมาะสม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.2.1 พิจารณาความเที่ยงตรง (Validity)

ขั้นที่ 1 นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งมีรายนาม ดังนี้

1. นายสุเทพ ภิรมย์ราช	ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
กรมอาชีวศึกษา
2. นายพิรันทร์ ชูแก้ว	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคตรัง จังหวัดตรัง
3. ดร. รักเกียรติ แก้วจันท	ผู้อำนวยการศูนย์นันทนาการอาชีวศึกษาภาคใต้
รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ฝ่ายวิชาการและ
กิจการนิสิต มหาวิทยาลัยทักษิณ
จังหวัดสงขลา
5. นายพิศ ไนรี	ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพห้วยยอด
จังหวัดตรัง
6. นายสมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์	อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาไทย
คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. นายสายัณห์ ญบุญอบ หัวหน้าคณะวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ขั้นที่ 2 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่มีการปรับปรุงทางด้านข้อความ เพื่อสื่อความหมายให้กระชับและเพิ่มเติมบ้าง เช่น ด้านวิชาการ สามารถให้คำปรึกษาแก่อาจารย์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนการสอน ปรับปรุงเป็นมีความสามารถในการให้คำปรึกษาแก่อาจารย์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร มีความสามารถในการบริหารงบประมาณ แก้ไขเพิ่มเติมเป็น มีความสามารถในการจัดทำแผนงาน โครงการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชา ปรับปรุงเป็น สามารถสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมงาน ด้านคุณธรรม มีความเมตตาปรานีเห็นใจผู้อื่น ปรับปรุงเป็นมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านบุคลิกภาพ มีศิลปะในการพูด ปรับปรุงเป็นมีศิลปะในการสร้างแรงจูงใจ

3.2.2.2 พิจารณาความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุง แก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูอาจารย์แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคตั้ง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus) หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถาม โดยภาพรวมเท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านวิชาการ	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80
ด้านการบริหาร	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90
ด้านมนุษยสัมพันธ์	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91
ด้านคุณธรรม	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76
ด้านบุคลิกภาพ	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77

จากค่าความเชื่อมั่นทั้งรายด้านและภาพรวมข้างต้น มีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่าที่กำหนดไว้ ($\alpha = .75$) แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นสามารถที่จะนำไปเก็บข้อมูลได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะมิใช่ใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ขอนหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขออนุญาตจากกรมอาชีวศึกษาให้เก็บข้อมูลจากสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 สถานศึกษา และได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากสถานศึกษาดังกล่าวได้ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2542

2. วันที่ 13 พฤศจิกายน 2542 ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตจากอธิบดีกรมอาชีวศึกษาพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามส่งถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคใต้ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 สถานศึกษา ทางไปรษณีย์พร้อมซองติดแสตมป์จ่ายหน้าซองถึงผู้วิจัย

3. วันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 6 สถานศึกษา สถานศึกษาที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยติดตามทวงถามทางโทรศัพท์ ครั้งที่ 1 วันที่ 7 ธันวาคม 2542 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนเพิ่มเติม จำนวน 6 สถานศึกษา สถานศึกษาที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยติดตามทวงถามทางโทรศัพท์ ครั้งที่ 2 วันที่ 13 ธันวาคม 2542 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนเพิ่มอีก 1 สถานศึกษา สถานศึกษาที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนอีก 1 สถานศึกษา ผู้วิจัยติดตามทวงถามทางโทรศัพท์ เป็นครั้งที่ 3 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนในวันที่ 15 ธันวาคม 2542 รวมแบบสอบถามทั้งหมด 14 สถานศึกษา

4. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 443 ฉบับ คัดเลือกเฉพาะฉบับที่มีความสมบูรณ์จำนวน 431 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.73 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน และมีความสมบูรณ์	
		ฉบับ	ร้อยละ
ผู้บริหาร	135	135	100.00
ครูอาจารย์	320	296	92.50
รวม	455	431	94.73

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานที่ศูนย์การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านต่าง ๆ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปของตาราง

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ ในด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และด้านบุคลิกภาพ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร และความคิดเห็นของครูอาจารย์ และส่วนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม จากข้อมูลที่ได้ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยแบ่งเป็น

1.1 ความคิดเห็นวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X} และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายแบบอิงเกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9) ดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์มาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

1.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus) วิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < .05$ เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคใต้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus) ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 431 ฉบับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ ในด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และด้านบุคลิกภาพ เสนอผลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม และทดสอบความแตกต่างด้วยค่า t (t-test)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นรายละเอียดที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งวิเคราะห์รายละเอียดดังกล่าว ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	399	92.60
	หญิง	32	7.40
	รวม	431	100.00
2. อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	135	31.30
	ตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป	296	68.70
	รวม	431	100.00
3. วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	44	10.20
	ปริญญาตรี	328	76.10
	สูงกว่าปริญญาตรี	59	13.70
	รวม	431	100.00
4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	ต่ำกว่า 5 ปี	113	26.20
	ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	318	73.80
	รวม	431	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 92.60 และมีอายุ 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 68.70 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.30

วุฒิการศึกษา ร้อยละ 76.10 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 13.70 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10.20

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 73.80 และรองลงมาคือประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 26.20

4.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.2.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค ดังตารางที่ 4.2 - 4.7

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านวิชาการ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	ผู้บริหารและครูอาจารย์ n = 431		ระดับ ที่พึง ประสงค์	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.		
1. มีความเข้าใจในปรัชญาของกรมอาชีวศึกษา	4.09	.73	มาก	6
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา	4.20	.72	มาก	4
3. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนของแผนกวิชา	4.22	.73	มาก	3
4. มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ	4.36	.68	มาก	1
5. มีความแม่นยำต่อกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับ	4.03	.74	มาก	8
6. มีความรู้ความเข้าใจระเบียบว่าด้วยการบริหารพัสดุ	3.90	.83	มาก	12
7. มีความสามารถร่วมมือและประสานงานกับแผนกวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกัน	4.25	.75	มาก	2
8. มีความเป็นผู้นำและริเริ่มชิ้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน	4.14	.77	มาก	5
9. มีความสามารถในการให้คำปรึกษาแก่อาจารย์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน	4.09	.77	มาก	7

เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ กองอ้างอิงถึงฝ่ายของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	ผู้บริหารและครูอาจารย์ n = 431		ระดับ ที่พึง ประสงค์	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.		
10. มีความรู้เกี่ยวกับระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.02	.68	มาก	9
11. ติดตามข่าวสารและความก้าวหน้าทาง วิชาการมาเผยแพร่ในแผนกวิชา	3.98	.76	มาก	11
12. มีความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการ ศึกษา	4.00	.72	มาก	10
เฉลี่ย	4.11	.51	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก ($\bar{X} = 4.11$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับมากทุกข้อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.36$) ลำดับรองลงไปคือ มีความสามารถร่วมมือและประสานงานกับแผนกวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกัน ($\bar{X} = 4.25$) และมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนของแผนกวิชา ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ

สำหรับข้อที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้าย ๆ คือ มีความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) ติดตามข่าวสารและความก้าวหน้าทางวิชาการมาเผยแพร่ในแผนกวิชา ($\bar{X} = 3.98$) และมีความรู้ความเข้าใจระเบียบว่าด้วยการบริหารพัสดุ ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์
เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม
ด้านการบริหาร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการบริหาร	ผู้บริหารและครูอาจารย์ n = 431		ระดับ ที่พึง ประสงค์	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.		
1. มีความสามารถในการจัดทำแผนงาน โครงการ	4.08	.70	มาก	7
2. มีความสามารถในการแก้ปัญหาและ ข้อบกพร่อง	4.13	.74	มาก	5
3. มีความสามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหาร	3.83	.74	มาก	12
4. มีความสามารถในการบริหารงานโดยคำนึง ถึงคุณภาพควบคู่กับปริมาณ	4.02	.74	มาก	9
5. มีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่	4.27	.71	มาก	2
6. มีความสามารถในการนำหลักการมา ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	4.09	.71	มาก	6
7. มีความสามารถในการวิเคราะห์และ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ	3.90	.76	มาก	10
8. สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงาน เกิดความมั่นใจในการทำงาน	4.28	.79	มาก	1
9. สามารถกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการ ทำงาน	4.26	.81	มาก	3
10. สามารถตัดสินใจสั่งงานได้รวดเร็วถูกต้อง และรอบคอบ	4.25	.80	มาก	4
11. มีความยืดหยุ่นต่อการสั่งการ และกำกับ ดูแล	4.07	.81	มาก	8
12. มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์	3.85	.77	มาก	11
เฉลี่ย	4.08	.56	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก ($\bar{X} = 4.08$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับมากทุกข้อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน ($\bar{X} = 4.28$) ลำดับรองลงไปคือ มีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่ ($\bar{X} = 4.27$) และสามารถกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ

สำหรับข้อที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้าย ๆ มีดังนี้ มีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.90$) มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.85$) และมีความสามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหาร ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านมนุษยสัมพันธ์	ผู้บริหารและครูอาจารย์ n = 431		ระดับ ที่พึง ประสงค์	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.		
1. มีความสามารถในการประสานงาน	4.29	.68	มาก	2
2. ให้ความใกล้ชิดและเป็นกันเองกับทุกคน	4.23	.73	มาก	4
3. สามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์กับแผนก วิชาอื่น ๆ ภายในสถานศึกษา	4.19	.71	มาก	6
4. ได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากบุคคล ภายนอก	4.00	.76	มาก	10
5. มีความยิ้มแย้มแจ่มใส	4.18	.75	มาก	8
6. สามารถสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติ งานร่วมกับผู้ร่วมงาน	4.19	.74	มาก	7
7. รู้จักส่งเสริมครูอาจารย์ให้เกิดขวัญและ กำลังใจ	4.20	.77	มาก	5
8. รู้จักยกย่อง ชมเชย ผู้ร่วมงาน	4.05	.81	มาก	9

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านมนุษยสัมพันธ์	ผู้บริหารและครูอาจารย์ n = 431		ระดับ ที่พึง ประสงค์	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.		
9. สามารถสร้างบรรยากาศแห่งความสามัคคี ในหมู่เพื่อนร่วมงาน	4.28	.80	มาก	3
10. มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน	4.45	.77	มาก	1
เฉลี่ย	4.20	.57	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก ($\bar{X} = 4.20$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับมากทุกข้อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.45$) ลำดับรองลงไปคือ มีความสามารถในการประสานงาน ($\bar{X} = 4.29$) และสามารถสร้างบรรยากาศแห่งความสามัคคีในหมู่เพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

สำหรับข้อที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้าย ๆ คือ มีความยิ้มแย้มแจ่มใส ($\bar{X} = 4.18$) รู้จักยกย่อง ชมเชย ผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.05$) และได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากบุคคลภายนอก ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมด้านคุณธรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม	ผู้บริหารและครูอาจารย์ n = 431		ระดับ ที่พึง ประสงค์	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.		
1. สามารถใช้หลักเหตุและผลเป็นจรรยา ในการทำงาน	4.16	.69	มาก	8
2. มีความเข้าใจและปฏิบัติตามวัฒนธรรม อันดีงาม	4.02	.70	มาก	10
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.55	.66	มาก	1

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม	ผู้บริหารและครูอาจารย์ n = 431		ระดับ ที่พึง ประสงค์	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.		
4. มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ ของตนเองได้ตลอดเวลา	4.29	.72	มาก	4
5. มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม	4.25	.66	มาก	5
6. มีพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีในทุกด้าน	4.14	.77	มาก	9
7. มีความยืดหยุ่นต่อปัญหาและหาทางแก้ไข ด้วยสันติวิธี	4.18	.71	มาก	7
8. มีการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างยุติธรรม เท่าเทียมกัน	4.25	.81	มาก	6
9. ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่	4.33	.79	มาก	3
10. มีความเสียสละในการทำงาน	4.38	.71	มาก	2
เฉลี่ย	4.26	.55	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่
พึงประสงค์มาก ($\bar{X} = 4.26$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับมากทุกข้อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.55$) ลำดับรองลงไป
คือ มีความเสียสละในการทำงาน ($\bar{X} = 4.38$) และถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ ($\bar{X} = 4.33$)
ตามลำดับ

สำหรับข้อที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้าย ๆ คือ สามารถใช้
หลักเหตุและผลเป็นจรรยาในการทำงาน ($\bar{X} = 4.16$) มีพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีในทุกด้าน
($\bar{X} = 4.14$) และมีความเข้าใจและปฏิบัติตามวัฒนธรรมอันดีงาม ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์
เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม
ด้านบุคลิกภาพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ	ผู้บริหารและครูอาจารย์ n = 431		ระดับ ที่พึง ประสงค์	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.		
1. มีความกระฉับกระเฉงว่องไวตื่นตัวอยู่เสมอ	4.15	.64	มาก	10
2. มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	4.08	.66	มาก	13
3. มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าแสดง ความคิดเห็น	4.32	.69	มาก	2
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.29	.71	มาก	4
5. มีศิลปะในการสร้างแรงจูงใจ	4.12	.75	มาก	12
6. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง	4.28	.68	มาก	5
7. รู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์	4.14	.70	มาก	11
8. มีอุดมการณ์ในการทำงาน	4.16	.67	มาก	9
9. มีความเข้มแข็งอดทน จิตใจมั่นคง	4.23	.65	มาก	7
10. มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น	3.92	.77	มาก	14
11. มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น	4.34	.68	มาก	1
12. มีความรู้กว้างขวางและใฝ่รู้ใฝ่เรียน	4.17	.68	มาก	8
13. มีสุขภาพจิตดี	4.30	.69	มาก	3
14. แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับ โอกาสและสถานที่	4.26	.76	มาก	6
เฉลี่ย	4.20	.50	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่
พึงประสงค์มาก ($\bar{X} = 4.20$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากทุกข้อ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.34$)
ลำดับรองลงไปคือ มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.32$) และมีสุขภาพ
จิตดี ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ

สำหรับข้อที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้าย ๆ คือ มีศิลปะในการสร้างแรงจูงใจ ($\bar{X} = 4.12$) มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ($\bar{X} = 4.08$) และมีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมในภาพรวมรายด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	ผู้บริหารและครูอาจารย์ n = 431		ระดับ ที่พึง ประสงค์	ลำดับ ที่
	\bar{X}	S.D.		
ด้านคุณธรรม	4.26	.55	มาก	1
ด้านบุคลิกภาพ	4.20	.50	มาก	2
ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.20	.57	มาก	3
ด้านวิชาการ	4.11	.51	มาก	4
ด้านการบริหาร	4.08	.56	มาก	5
เฉลี่ย	4.17	.49	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก ($\bar{X}=4.17$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม ($\bar{X}=4.26$) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=4.20$) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}=4.20$) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการ ($\bar{X}=4.11$) และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการบริหาร ($\bar{X}=4.08$) ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 4.8 – 4.13

ตารางที่ 4.8 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านวิชาการ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	ผู้บริหาร n = 135			ครูอาจารย์ n = 296			t
	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	
1. มีความเข้าใจในปรัชญาของกรม อาชีวศึกษา	4.10	.76	มาก	4.08	.72	มาก	.252
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ นโยบายของสถานศึกษา	4.32	.69	มาก	4.14	.73	มาก	2.368 *
3. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัด ตารางสอนและการจัดการเรียน การสอนของแผนกวิชา	4.34	.65	มาก	4.16	.76	มาก	2.366 *
4. มีความรู้ความสามารถตรงตาม สาขาวิชาที่รับผิดชอบ	4.38	.68	มาก	4.36	.68	มาก	.278
5. มีความแม่นยำต่อกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ	4.05	.67	มาก	4.03	.77	มาก	.323
6. มีความรู้ความเข้าใจระเบียบ ว่าด้วยการบริหารพัสดุ	3.86	.81	มาก	3.92	.85	มาก	-.649
7. มีความสามารถร่วมมือและ ประสานงานกับแผนกวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกัน	4.26	.73	มาก	4.24	.76	มาก	.205

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวิชาการ	ผู้บริหาร n = 135			ครูอาจารย์ n = 296			t
	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	
8. มีความเป็นผู้นำและริเริ่มใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใน การเรียนการสอน	4.12	.80	มาก	4.15	.76	มาก	-.334
9. มีความสามารถในการให้คำ ปรึกษาแก่อาจารย์เกี่ยวกับ ปัญหาการเรียนการสอน	4.07	.78	มาก	4.10	.76	มาก	-.299
10. มีความรู้เกี่ยวกับระบบการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน	4.01	.68	มาก	4.02	.69	มาก	-.029
11. ติดตามข่าวสารและความก้าว หน้าทางวิชาการมาเผยแพร่ ในแผนกวิชา	3.69	.73	มาก	3.99	.77	มาก	-.434
12. มีความรู้เรื่องการวัดและ ประเมินผลการศึกษา	3.99	.76	มาก	4.00	.69	มาก	-.199
เฉลี่ย	4.12	.50	มาก	4.10	.52	มาก	.431

*

 $P \leq .05$

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านวิชาการ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1,2 และ 3 คือ มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนของแผนกวิชา และมีความ

รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา ข้อที่ครูอาจารย์ ต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1,2 และ 3 คือ มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ มีความสามารถร่วมมือและประสานงานกับแผนกวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกัน และมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาลำดับที่ค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่อยู่ในลำดับที่เหมือนกัน คือ มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ มีความแม่นยำต่อกฎระเบียบ หรือข้อบังคับ มีความรู้เกี่ยวกับระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีความรู้เรื่องการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 4.32$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 5 ($\bar{X} = 4.14$)

ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32$ และ $\bar{X} = 4.14$) และมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนของแผนกวิชา ($\bar{X} = 4.34$ และ $\bar{X} = 4.16$)

ตารางที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมด้านการบริหาร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการบริหาร	ผู้บริหาร n = 135			ครูอาจารย์ n = 296			t
	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	
1. มีความสามารถในการจัดทำ แผนงาน โครงการ	4.08	.68	มาก	4.08	.71	มาก	.052
2. มีความสามารถในการแก้ปัญหา และข้อบกพร่อง	4.19	.74	มาก	4.10	.74	มาก	1.044
3. มีความสามารถในการใช้ข้อมูล สารสนเทศและเทคโนโลยี สมัยใหม่ในการบริหาร	3.81	.72	มาก	3.83	.75	มาก	-.254

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการบริหาร	ผู้บริหาร n = 135			ครูอาจารย์ n = 296			t
	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	
4. มีความสามารถในการบริหาร งานโดยคำนึงถึงคุณภาพควบคู่ กับปริมาณ	3.99	.74	มาก	4.03	.74	มาก	-.629
5. มีความรอบรู้ในบทบาทและ หน้าที่	4.36	.65	มาก	4.23	.74	มาก	1.702
6. มีความสามารถในการนำ หลักการมาประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงาน	4.09	.66	มาก	4.08	.73	มาก	.060
7. มีความสามารถในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ	3.86	.71	มาก	3.91	.78	มาก	-.670
8. สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วม งานเกิดความมั่นใจในการทำงาน	4.34	.70	มาก	4.25	.83	มาก	1.106
9. สามารถกระตุ้นให้ทุกคนมี ส่วนร่วมในการทำงาน	4.30	.78	มาก	4.24	.83	มาก	.714
10. สามารถตัดสินใจสั่งงานได้ รวดเร็วถูกต้องและรอบคอบ	4.29	.79	มาก	4.23	.80	มาก	.715
11. มีความยืดหยุ่นต่อการสั่งการ และกำกับดูแล	4.13	.79	มาก	4.04	.81	มาก	1.069
12. มีความสามารถในการ ประชาสัมพันธ์	3.87	.76	มาก	3.84	.78	มาก	.317
เฉลี่ย	4.11	.55	มาก	4.07	.57	มาก	.596

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครู
อาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านการบริหาร

โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1,2 และ 3 คือ มีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่ สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน และสามารถกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ข้อที่ครูอาจารย์ต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1,2 และ 3 คือ สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน สามารถกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน และมีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่

เมื่อพิจารณาลำดับที่ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่อยู่ในลำดับที่เหมือนกัน คือ มีความสามารถในการแก้ปัญหาและข้อบกพร่อง มีความสามารถในการบริหารงานโดยคำนึงถึงคุณภาพควบคู่กับปริมาณ มีความสามารถในการนำหลักการมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถตัดสินใจสั่งงานได้รวดเร็วถูกต้องรวดเร็วและรอบคอบ และมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีความยืดหยุ่นต่อการสั่งการและกำกับดูแล โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 4.13$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 8 ($\bar{X} = 4.04$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4:10 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์
เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม
ด้านมนุษยสัมพันธ์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านมนุษยสัมพันธ์	ผู้บริหาร n = 135			ครูอาจารย์ n = 296			t
	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	
1. มีความสามารถในการ ประสานงาน	4.39	.66	มาก	4.24	.68	มาก	2.030 *
2. ให้ความใกล้ชิดและเป็นกันเอง กับทุกคน	4.25	.68	มาก	4.22	.75	มาก	.428
3. สามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์ กับแผนกวิชาอื่น ๆ ภายในสถาน ศึกษา	4.23	.68	มาก	4.17	.72	มาก	.868
4. ได้รับการเชื่อถือและยอมรับจาก บุคคลภายนอก	3.96	.74	มาก	4.01	.78	มาก	-.637
5. มีความยิ้มแย้มแจ่มใส	4.11	.75	มาก	4.22	.75	มาก	-1.349
6. สามารถสร้างความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานร่วมกับผู้ร่วมงาน	4.15	.73	มาก	4.21	.74	มาก	-.846
7. รู้จักส่งเสริมครูอาจารย์ให้เกิดขวัญ และกำลังใจ	4.13	.77	มาก	4.24	.77	มาก	-1.388
8. รู้จักยกย่อง ชมเชย ผู้ร่วมงาน	4.10	.78	มาก	4.02	.83	มาก	.862
9. สามารถสร้างบรรยากาศแห่ง ความสามัคคีในหมู่เพื่อนร่วมงาน	4.28	.80	มาก	4.27	.80	มาก	.094
10. มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน	4.40	.79	มาก	4.47	.75	มาก	-.832
เฉลี่ย	4.20	.55	มาก	4.21	.58	มาก	-.132

* เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
P ≤ .05
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1 ,2 และ 3 คือ มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน มีความสามารถในการประสานงาน และสามารถสร้างบรรยากาศแห่งความสามัคคีในหมู่เพื่อนร่วมงาน ข้อที่ครูอาจารย์ต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1 ,2 และ 3 คือ มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน สามารถสร้างบรรยากาศแห่งความสามัคคีในหมู่เพื่อนร่วมงาน และมีความสามารถในการประสานงาน

เมื่อพิจารณาลำดับที่ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่อยู่ในลำดับที่เหมือนกัน คือ ได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากบุคคลภายนอก มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีความยิ้มแย้มแจ่มใส โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 9 ($\bar{X} = 4.11$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 5 ($\bar{X} = 4.22$)

ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ มีความสามารถในการประสานงาน ($\bar{X} = 4.39$ และ $\bar{X} = 4.24$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมด้านคุณธรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม	ผู้บริหาร n = 135			ครูอาจารย์ n = 296			t
	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	
1. สามารถใช้หลักเหตุและผลเป็น สัมฤทธิ์ผลในการทำงาน	4.16	.67	มาก	4.16	.70	มาก	-.092
2. มีความเข้าใจและปฏิบัติตาม วัฒนธรรมอันดีงาม	4.03	.71	มาก	4.02	.70	มาก	.174
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.58	.64	มากที่สุด	4.54	.67	มากที่สุด	.495
4. มีอารมณ์มั่นคงและสามารถ ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ตลอดเวลา	4.22	.72	มาก	4.32	.72	มาก	-1.316
5. มีความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม	4.22	.68	มาก	4.26	.66	มาก	-.551
6. มีพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีใน ทุกด้าน	4.18	.70	มาก	4.13	.79	มาก	.663
7. มีความยืดหยุ่นต่อปัญหาและ หาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี	4.20	.68	มาก	4.17	.72	มาก	.467
8. มีการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างยุติ ธรรมเท่าเทียมกัน	4.25	.80	มาก	4.25	.82	มาก	-.018
9. ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่	4.37	.75	มาก	4.32	.80	มาก	.646
10. มีความเสียสละในการทำงาน	4.39	.70	มาก	4.37	.71	มาก	.285
เฉลี่ย	4.26	.54	มาก	4.25	.56	มาก	.110

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นสำหรับการใช้ภายในเท่านั้น ไม่สามารถเผยแพร่หรือใช้ซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครู
อาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านคุณธรรม

โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1, 2 และ 3 คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละในการทำงาน และถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ ข้อที่ผู้ครุอาจารย์ต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1, 2 และ 3 คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละในการทำงาน และมีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา

เมื่อพิจารณาลำดับที่ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่อยู่ในลำดับที่เหมือนกัน คือ มีความเข้าใจและปฏิบัติตามวัฒนธรรมอันดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม มีความยืดหยุ่นต่อปัญหาและหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี และมีความเสียสละในการทำงาน

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 4.22$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 4.32$)

ตารางที่ 4.12 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมด้านบุคลิกภาพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ	ผู้บริหาร n = 135			ครูอาจารย์ n = 296			t
	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	
1. มีความกระฉับกระเฉงว่องไวตื่นตัว อยู่เสมอ	4.11	.64	มาก	4.17	.64	มาก	-916
2. มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	4.07	.68	มาก	4.08	.65	มาก	-.152
3. มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น	4.30	.69	มาก	4.32	.69	มาก	-.288
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.30	.72	มาก	4.28	.71	มาก	.169
5. มีศิลปะในการสร้างแรงจูงใจ	4.19	.74	มาก	4.09	.75	มาก	1.207

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ	ผู้บริหาร n = 135			ครูอาจารย์ n = 296			t
	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	
6. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง	4.30	.66	มาก	4.27	.69	มาก	.368
7. รู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับ สถานการณ์	4.19	.74	มาก	4.12	.68	มาก	.923
8. มีอุดมการณ์ในการทำงาน	4.18	.66	มาก	4.16	.68	มาก	.320
9. มีความเข้มแข็งอดทน จิตใจมั่นคง	4.24	.65	มาก	4.23	.66	มาก	.154
10. มีความทะเยอทะยานและ กระตือรือร้น	3.90	.83	มาก	3.93	.75	มาก	-.237
11. มีการยอมรับความคิดเห็นของ ผู้อื่น	4.27	.71	มาก	4.37	.66	มาก	-1.342
12. มีความรู้กว้างขวางและใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	4.20	.63	มาก	4.16	.69	มาก	.539
13. มีสุขภาพจิตดี	4.31	.67	มาก	4.30	.70	มาก	.193
14. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่	4.29	.72	มาก	4.25	.78	มาก	.448
เฉลี่ย	4.20	.53	มาก	4.20	.49	มาก	.153

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1, 2 และ 3 คือ มีสุขภาพจิตดี มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีความกล้าในการตัดสินใจ กล่าวแสดงความคิดเห็น ข้อที่ครูอาจารย์ต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา ในลำดับที่ 1, 2 และ 3 คือ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความกล้าในการตัดสินใจ กล่าวแสดงความคิดเห็น และมีสุขภาพจิตดี

เมื่อพิจารณาลำดับที่ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่อยู่ในลำดับที่เหมือนกัน คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเข้มแข็งอดทนจิตใจ มั่นคง และมีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 4.22$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.32$)

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในภาพรวมรายด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนกวิชา ช่างอุตสาหกรรม	ผู้บริหาร n = 135			ครูอาจารย์ n = 296			t
	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ พึง ประสงค์	
1. ด้านวิชาการ	4.12	.50	มาก	4.10	.52	มาก	.431
2. ด้านการบริหาร	4.11	.55	มาก	4.07	.57	มาก	.596
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.20	.55	มาก	4.21	.58	มาก	-.132
4. ด้านคุณธรรม	4.26	.54	มาก	4.25	.56	มาก	.110
5. ด้านบุคลิกภาพ	4.20	.53	มาก	4.20	.49	มาก	.153
เฉลี่ย	4.18	.49	มาก	4.17	.48	มาก	.255

จากตารางที่ 4.13 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ลำดับที่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ สอดคล้องกัน คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวิชาการ และด้านการบริหาร ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คิดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 431 ฉบับ ผู้บริหาร และครูอาจารย์ได้เสนอแนะจำนวน 55 ฉบับ มีประเด็นแตกต่างที่น่าสนใจ ดังนี้

ด้านคุณธรรม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ประพฤติปฏิบัติยึดหลักพรหมวิหารสี่ ยึดเอาความคิดเห็นของส่วนรวม โดยถือคุณธรรมเป็นหลัก และมีความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักเรียนนักศึกษาได้เป็นอย่างดีและต่อเนื่อง

ด้านบุคลิกภาพ มีภาวะความเป็นผู้นำและลักษณะผู้นำที่ดี เป็นบุคคลที่สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตัว สุขุม เยือกเย็น รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ แต่งกายแบบสากลนิยม และแบบผู้นำ เป็นคนตรงต่อเวลา พูดจาชัดเจน เข้าใจง่าย และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์และผู้ร่วมงาน กล่าวหาญ กล่าวแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานทุกระดับ เห็นความสำคัญของผู้ร่วมงานเสมอต้นเสมอปลาย สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ และรู้จักลักษณะนิยมพื้นฐานแต่ละท้องถิ่น

ด้านวิชาการ มีความรู้ ความสามารถในการนิเทศการเรียนการสอนแก่ผู้ร่วมงาน เข้ารับการอบรมด้านวิชาการใหม่ ๆ / ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สามารถอบรม แนะนำ นักเรียน นักศึกษาในด้านวิชาการ มีความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และติดตามและดูแลเครื่องมือ วัสดุ ครุภัณฑ์ ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และใช้งานได้ทันที

ด้านการบริหาร ประสานงานในระดับผู้บริหาร ระดับเดียวกัน และระดับเจ้าหน้าที่ได้เป็นอย่างดี เป็นคนใจกว้าง วิสัยทัศน์กว้างไกล รู้และเข้าใจหลักการบริหารบริหารงานบุคคล และมีความสามารถในการประเมินผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้าน คุณธรรม และด้านบุคลิกภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

5.2 สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารและครูอาจารย์แผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมไม่แตกต่างกัน

5.3 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหาร จำนวน 135 คน และกลุ่มครูอาจารย์ จำนวน 296 คน รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 431 คน จากวิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ จำนวน 14 สถานศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 92.60 เพศหญิง ร้อยละ 7.40 มีอายุ 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 68.70 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 31.30 มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 13.70 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 76.10 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10.20 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 73.80 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 26.20 สรุปความคิดเห็นได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์

พบว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ ที่ศึกษาครั้งนี้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยค่าเฉลี่ยด้านคุณธรรมสูงกว่าด้านอื่น ๆ ลำดับรองลงไป คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวิชาการ และด้านการบริหาร ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรม

พบว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือ มีความเสียสละในการทำงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความเข้าใจและปฏิบัติตามวัฒนธรรมอันดีงาม

ด้านบุคลิกภาพ

พบว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รองลงมาคือ มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น

ด้านมนุษยสัมพันธ์

พบว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน รองลงมาคือ มีความสามารถในการประสานงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากบุคคลภายนอก

ด้านวิชาการ

พบว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ รองลงมาคือ มีความสามารถร่วมมือและประสานงานกับแผนกวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความรู้ความเข้าใจระเบียบว่าด้วยการบริหารพัสดุ

ด้านการบริหาร

พบว่าผู้บริหาร และครูอาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน รองลงมาคือ มีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความสามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหาร

5.3.2 เปรียบเทียบความคิดเห็น ของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ลำดับที่ค่าเฉลี่ยของผู้บริหารและครูอาจารย์ สอดคล้องกัน คือ ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวิชาการ และด้านการบริหาร ตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรม

เมื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านคุณธรรม พบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์พึงประสงค์คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชา ไปในแนวเดียวกันคือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละในการทำงาน และถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ และยังพบอีกว่าครูอาจารย์พึงประสงค์คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชา ที่ต้องมีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลาอีกด้วย

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 4.22$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 4.32$)

ด้านบุคลิกภาพ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์พึงประสงค์คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชา ไปในแนวเดียวกันคือ มีสุขภาพจิตดี มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น และยังพบอีกว่าครูอาจารย์พึงประสงค์คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชา ที่ต้องมีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอีกด้วย

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 4.22$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.32$)

ด้านมนุษยสัมพันธ์

เมื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์พึงประสงค์คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชา ไปในแนวเดียวกันคือ มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน มีความสามารถในการประสานงาน และสามารถสร้างบรรยากาศแห่งความสามัคคีในหมู่เพื่อนร่วมงาน

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีความยิ้มแย้มแจ่มใส โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 9 ($\bar{X} = 4.11$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 5 ($\bar{X} = 4.22$)

ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ มีความสามารถในการประสานงาน ($\bar{X} = 4.39$ และ $\bar{X} = 4.24$) โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครูอาจารย์

ด้านวิชาการ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านวิชาการ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์พึงประสงค์คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชา ไปในแนวเดียวกัน คือ มีความรู้ความสามารรถตรงตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนของแผนกวิชา และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา ข้อที่ครูอาจารย์พึงประสงค์คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชา คือมีความสามารถร่วมมือและประสานงานกับแผนกวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกัน

เอกสารอ้างอิงที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะมิใช่ใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 4.32$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 5 ($\bar{X} = 4.14$)

ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32$ และ $\bar{X} = 4.14$) และมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนของแผนกวิชา ($\bar{X} = 4.34$ และ $\bar{X} = 4.16$) ซึ่งทั้ง 2 ข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูอาจารย์

ด้านการบริหาร

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ด้านการบริหาร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ที่พึงประสงค์คุณลักษณะของหัวหน้าแผนกวิชา ไปในแนวเดียวกัน คือ มีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่ สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน และสามารถกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีความยืดหยุ่นต่อการสั่งการและกำกับดูแล โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 4.13$) แต่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 8 ($\bar{X} = 4.04$)

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวิชาการ และด้านการบริหาร พบว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ที่ศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับความคิดเห็นของครูอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ก็ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความเห็นว่าผู้ที่จะทำหน้าที่หัวหน้าแผนกวิชาจะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์ภายในแผนกวิชา จากผู้บริหาร หรือสังคมยกย่องให้เป็นผู้ นำ ผู้ นำที่ดีย่อมมีคุณลักษณะที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ มีความคิดกว้างไกล มีวิสัยทัศน์ มีบุคลิกภาพเหมาะสม มีความสามารถและความรับผิดชอบ มีการตัดสินใจที่ดี เชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง ใจกว้าง เต็มใจรับฟังคำแนะนำ หรือฟังความคิดเห็น

ของคนอื่นด้วยความเต็มใจ และที่สำคัญที่สุดคือมีใจเป็นธรรม ดังที่ ลิปปนนท์ เกตุทัต (2537 : 4) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำที่แท้จริง ว่าจะต้องเป็นคนที่มีความคิดกว้างไกลมีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกล้า มีพลังก่อให้เกิดศรัทธาดึงดูดให้มีผู้ร่วมทำงานด้วย มีวินัยในตนเอง เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีอุปนิสัยปรับปรุงงานเป็นระบบเป็นกิจ และมีคุณธรรม และสอดคล้องกับ อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร (2524 : 9 - 10) ที่ให้ทัศนะคุณลักษณะที่ดีของผู้นำ ไว้ 4 ประการ คือ ภูมิฐาน หมายถึง ความสะอาด ความเรียบร้อย ความพอเหมาะพอดีของการแต่งกาย กิริยาท่าทางและวาจา ซึ่งทำให้คนทั่วไปเชื่อถือศรัทธา ภูมิวุฒิ หมายถึง มีความรู้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และวิชาการอื่น ๆ อย่างแตกฉาน มีการเรียนรู้เพิ่มเติมเสมอ มีความรู้ทันเหตุการณ์ ซึ่งจะเป็นที่ยอมรับเชื่อถือของคนอื่น ๆ ภูมิธรรม หมายถึง มีศีลธรรมจรรยา มีวินัย มีวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญที่สุดของ ผู้นำทุกประเภท และความชัดเจนในศิลปะ หมายถึง เจนจัดทั้งการพูด การเขียน และการกระทำ ซึ่งเป็นศิลปะแห่งการเป็นผู้นำ ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารและครูอาจารย์จึงมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมในระดับมาก

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากมากไปหาน้อย คือด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวิชาการ และด้านการบริหาร ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรม

จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากหัวหน้าแผนกวิชา มีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ทุกคน มีความหนักแน่นไม่หุบเบา ตรงต่อเวลา มีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม และมีพรหมวิหารสี่ ย่อมทำให้ครูอาจารย์ ผู้ร่วมงานเกิดความเคารพ ศรัทธา และเกิดความไว้วางใจ ดังที่ ภิญญู สาร (2523 : 352) ให้ความเห็นไว้ว่า คุณธรรมของผู้บริหารในสังคมไทยที่ควรมี ได้แก่ พรหมวิหารสี่ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และเป็นเพราะคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควร และที่เป็นมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรมที่ทุกคนยอมรับ เช่น เป็นคนที่สุภาพ อ่อนน้อม เป็นมิตรกับทุกคน และเป็นตัวอย่างที่ดีในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัทธียศปัญญา (2533 : บทคัดย่อ) พบว่า เมื่อจัดลำดับความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ลำดับความต้องการที่มากที่สุดคือ ด้านคุณธรรม ผลงานวิจัยของ ประถม แสงสว่าง (2524 : บทคัดย่อ) พบว่า การเปรียบเทียบความสำคัญและความจำเป็นของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของนักบริหารการศึกษา อันดับแรกจาก 3 อันดับ ได้แก่

ด้านคุณธรรม สอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา วีร์กุล (2523 : 75) ที่กล่าวว่าคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้บริหารให้ประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงาม ได้แก่ มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดี และมีศีลธรรม

เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อ และที่สอดคล้องกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อเช่นเดียวกัน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต เนื่องจากหัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้พิจารณาเกี่ยวกับการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ เพื่อใช้ในกระบวนการเรียนการสอน หากมีการปฏิบัติด้วยความไม่โปร่งใส หาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ย่อมที่จะทำให้วัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ มีปริมาณไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนหรือมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ตรุณี สุวรรณชาลิต (2534 : 151) ที่พบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารระดับกลางตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ ที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต และโยธิน จารุภูมิ (2526 : 133 - 134) ที่พบว่า ด้านคุณสมบัติเบื้องต้น ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ ความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในอันดับที่ 2 รองจากความยุติธรรม

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา จะเห็นว่าสอดคล้องกันทั้งจากความคิดเห็นและจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ คือ มีความเสียสละในการทำงาน เป็นเพราะว่าวิทยาลัยเทคนิคมีการจัดการเรียนการสอนทั้งรอบเช้าและรอบบ่าย บางครั้งในวันปกติต้องทำงานล่วงเวลา ต้องทำงานในวันหยุดราชการ ต้องไปประชุม ทำงานตามที่อยู่อาศัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และหัวหน้าคณะวิชามอบหมาย และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หัวหน้าแผนกวิชาต้องมีความเสียสละไม่ขอให้คนอื่นไปแทน นอกจากนี้ต้องเสียสละความคิด เสียสละที่จะเข้าไปช่วยเหลือ เสียสละผลประโยชน์ และเสียสละผลตอบแทน ไม่ใช่ใช้อภิสิทธิ์ในฐานะหัวหน้า ตัวเองต้องได้ผลตอบแทนมากกว่าคนอื่น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จะเห็นว่าสอดคล้องกันทั้งจากความคิดเห็นและจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ คือ ความเข้าใจและปฏิบัติตามวัฒนธรรมอันดีงาม เป็นเพราะว่าโดยหน้าที่และความรับผิดชอบหัวหน้าแผนกวิชาต้องพบปะกับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน โดยเฉพาะครูอาจารย์ในแผนกวิชา เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดมากที่สุด และบุคคลภายนอก เช่น การไหว้เมื่อเจอกันครั้งแรกของแต่ละวัน การไปร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ เรื่องนี้จึงมีความสำคัญน้อยต่อหัวหน้าแผนกวิชา

และจากการเปรียบเทียบข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา โดยครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 3 เพราะว่าการมีอารมณ์มั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเป็นผู้หน้าที่ดี การแสดงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นแม้แต่น้อยว่ามีอารมณ์แปรปรวน ไม่นั่นนอน ย่อมทำให้ทุกคนลังเลที่จะยึดถือเอาเป็นหลัก นอกจากนั้น การมีอารมณ์วู่วาม ควบคุมไม่ได้ อาจทำให้ตัดสินใจผิดพลาด และปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาผิดพลาดได้ง่าย ๆ เพราะฉะนั้น จะเป็นผู้หน้าที่ดีต้องฝึกควบคุมสติอารมณ์ ควบคุมอากัปกริยา และฝึกจิตใจให้มีความอดกลั้น ส่วนผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 6 เพราะเชื่อว่าหัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้ที่มีความหนักแน่น ละเว้นจากการที่จะทำให้คนอื่นรังเกียจ ดังที่ ภิญญู สาทร (2523 : 352) ให้ความเห็นไว้ว่า คุณธรรมของผู้บริหารในสังคมไทยที่ควรมี ได้แก่ ความหนักแน่น สุภาพ อดทนเยือกเย็น ต่อคำพูดที่ขัดแย้งหรือไม่เป็นมิตรกับทุกคน ละเว้นจากการประพฤติชั่ว ซึ่งจะทำให้สังคมรังเกียจ

ด้านบุคลิกภาพ

จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 2 เป็นเพราะผู้บริหารและครูอาจารย์ เห็นว่า หากหัวหน้าแผนกวิชา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ยึดมั่นเข้มแข็งใส มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ย่อมส่งผลให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานสูง ดังที่ มนต์ชัย เทียนทอง และชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล (2542 : 7) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม ทั้งในชีวิตส่วนตัวและอาชีพการงาน บุคคลที่มีบุคลิกภาพดีจะเป็นที่ชื่นชอบของสังคมโดยทั่วไป สามารถสื่อสารสัมพันธ์กับบุคคลทั่ว ๆ ไปในสังคมได้อย่างราบรื่น ผู้บริหารและครูอาจารย์จึงให้ความสำคัญใกล้เคียงกับด้าน คุณธรรม

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อ และที่สอดคล้องกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูอาจารย์ที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อเช่นเดียวกัน คือ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นเพราะเห็นว่าการทำหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชา เช่น การประชุมครูอาจารย์ภายในแผนกวิชา รวมทั้งการประชุมอื่น ๆ และการทำงานเป็นทีม เมื่อมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่ม สิ่งที่สำคัญที่สุดหัวหน้าแผนกวิชาต้องไม่คิดว่าความคิดเห็นของตัวเองดีที่สุด ถูกต้องที่สุด ต้องฟังความคิดเห็นของคนอื่นด้วย การยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการประชุมของครูอาจารย์ และสมาชิกในกลุ่ม จะก่อให้เกิดความร่วมมือและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ขณะที่การเปรียบเทียบความคิดเห็น ผู้บริหารให้ค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ 6 อาจเป็นเพราะผู้บริหารเห็นว่าปัจจุบันสังคมเป็นแบบประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น โดยเฉพาะ หัวหน้าแผนกวิชาในฐานะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้บริหารย่อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้บริหาร ดังที่ จันทนี อโณทยานนท์ (2522 : 76-77) ให้ความเห็นว่า หัวหน้าแผนกวิชาควรมีใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ เพราะหัวหน้าแผนกวิชาที่ดีจะต้องตัดสินใจได้ถูกต้องชัดเจน และกล้าที่จะตัดสินใจ โดยเฉพาะเมื่อ ได้พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบในเรื่องรวานั้น ๆ พอสมควรแล้วจึงตัดสินใจ ไม่ใช่ฟังความข้างเดียว เพราะผู้นำที่ไม่ตัดสินใจอะไรเลยจะไม่ใช่ที่ฟังของผู้ตามได้ ดังที่ กิติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 21) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่โลเล มีความเด็ดเดี่ยวในการทำงาน มีกำลังใจสูง มีความสามารถในการตัดสินใจ และเมื่อตกลงสั่งการใด ๆ แล้วจะต้องสั่งได้อย่างเด็ดขาด สั้นแต่ชัด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จะเห็นว่าสอดคล้องกันทั้งจากความคิดเห็นและจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ คือ ความทะเยอทะยานและการกระตือรือร้น อาจเป็นเพราะการที่หัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นที่จะทำงานให้ดีที่สุดจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้บริหารและครูอาจารย์ต้องช่วยประสานงาน ควบคุม กำกับดูแล และทำงานมากขึ้น ผู้บริหารและครูอาจารย์จึงให้ความสำคัญในลำดับสุดท้าย สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (อ้างใน ลัทธิต ยศปัญญา. 2523 : 19) ที่ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยของผู้บริหารเรียงตามความจำเป็น ได้ว่า ความกระตือรือร้น อยู่ในลำดับ ห้าท้าย ๆ

ด้านมนุษยสัมพันธ์

จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาข้างอุตสาหกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 3 เนื่องจากหัวหน้าแผนกวิชา จะต้องพบปะและทำงานร่วมกับบุคคลทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหาร ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียนนักศึกษา ตลอดจนบุคคลภายนอก จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ และทำความเข้าใจผู้อื่นและตนเอง มีความเป็นมิตรกับทุกคน สามารถติดต่อกับผู้อื่นด้วยกิริยา วาจาและอารมณ์ที่เหมาะสมได้ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น การร่วมงานกับผู้อื่นและการดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชา จึงถือว่ามีผลสำคัญ ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525 : 71) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะเบื้องต้นของผู้บริหารว่า ต้องรู้จักตัวเองและเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร อ่อนประเสริฐ (2539 : 102) ที่พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อ และที่สอดคล้องกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อเช่นเดียวกัน คือ มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน เพราะผู้บริหารและครูอาจารย์ตระหนักถึงความสำคัญของหัวหน้าแผนกวิชา ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้นำของครูอาจารย์ในแผนกวิชา ต้องกระตุ้น ให้กำลังใจ ส่งเสริมสนับสนุน ทำทุกวิถีทางที่จะช่วยเหลือครูอาจารย์ให้พัฒนาศักยภาพ ใจกว้างเรื่องงาน ให้ครูอาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เปิดโอกาสให้ครู

อาจารย์รับผิดชอบงาน มีอิสระในการทำงาน รับฟังความคิดเห็นของครูอาจารย์ ผู้นำที่ดีต้องตระหนักอยู่เสมอว่า มนุษย์ทุกคนอยากอยู่อย่างมีเกียรติ ได้รับการยอมรับนับถือจากทุก ๆ คน ดังนั้นการมอบหมายหน้าที่การงานที่เหมาะสมกับนิสัยใจคอ คุณลักษณะของเขา ทำให้เขาสามารถทำงานนั้นสำเร็จ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง นั้นเท่ากับว่าผู้นำได้สร้างความเชื่อใจ เชื่อถือ และเชื่อมั่นให้เกิดกับผู้ใต้บังคับบัญชา ดังที่ ซีรุคมิ ประทุมพรรัตน์ (2530 : 191 - 192) กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกในรูปของสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจดีต่อกันและให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามวัตถุประสงค์ขององค์การทางการศึกษา รวมทั้งทำให้เกิดความพอใจและสบายใจในการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับ รุ่งทิวา จักรกร (2526 : 149) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร มีดังนี้ ความเป็นกันเอง ความเสมอต้นเสมอปลาย ความยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักยกย่องชมเชย รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และมีความยืดหยุ่น และเนื่องจากว่าหัวหน้าแผนกวิชาจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จำเป็นต้องทักทายผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานโดยการใช้คำพูดที่ไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดและปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความจริงใจทั้งสีหน้าและท่าทางรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ดังที่ กิติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 88 - 89) กล่าวว่า ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่รู้จักพูดจาทักทายผู้ใต้บังคับบัญชาโดยใช้คำพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดและปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจ ทั้งสีหน้าและท่าทาง รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยจัดให้มีสวัสดิการที่ดี ให้ผลประโยชน์แก่กุล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ณี สุวรรณชวลิต (2534 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารระดับกลาง ตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัยในภาคใต้ ในด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ มีความจริงใจต่อทุกคนทั้งต่อหน้าและลับหลัง ความจริงใจจะได้รับการตอบสนองที่ดีได้หัวหน้าแผนกวิชาต้องทำให้ผู้ร่วมงานมีความมั่นใจ

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ มีความสามารถในการประสานงาน ทั้งนี้เพราะหัวหน้าแผนกวิชา ต้องทำงานประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในแผนกวิชา ระหว่างแผนกวิชา และงานต่าง ๆ ในวิทยาลัย เช่น งานหลักสูตรและการสอน งานวางแผนและงบประมาณ เป็นต้น ซึ่งต้องสร้างความเป็นกันเอง ประพฤติตัวเสมอต้นเสมอปลาย มีความยืดหยุ่นต่อเหตุการณ์โดยไม่ถือตัวเองเป็นที่ตั้ง จึงจะส่งผลต่อความร่วมมือในการจัดทำแผนการเรียน จัดทำโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี และการขอความร่วมมือ ขอความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ดังที่สุพัตรา สุภาพ (2536 : 49 - 50) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่น จึงจะทำงานประสานกับบุคคลอื่นได้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จะเห็นว่าสอดคล้องกันทั้งจากความคิดเห็นและจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ คือ การได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากบุคคลภายนอก เป็นเพราะบทบาทของหัวหน้าแผนกวิชาจะมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกไม่มากนักซึ่งมีขอบเขตหน้าที่เฉพาะการประชุมผู้ปกครอง การไปนิเทศนักศึกษาฝึกงาน ประกอบกับผู้บริหารและครูอาจารย์เห็นว่าหัวหน้าแผนกวิชา ที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน ไม่จำเป็นมากนักที่จะต้องให้บุคคลภายนอกเชื่อถือและยอมรับ ที่สำคัญเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน ดังที่ กิติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 107) กล่าวว่า ผู้บริหารจะประสบความสำเร็จในการทำงานได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับมนุษยสัมพันธ์ที่ตนมีต่อผู้อื่น โดยเฉพาะที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของตน

จากการเปรียบเทียบข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีความยิ้มแย้มแจ่มใส โดยครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 5 เพราะความยิ้มแย้มแจ่มใส ความจริงใจกับผู้ร่วมงาน ทำให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังที่ วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล (2523 : 74-76) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยืดหยุ่น เปิดเผยเป็นกันเอง เพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตน ส่วนผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 9 เพราะเห็นว่าความยิ้มแย้มแจ่มใสของหัวหน้าแผนกวิชาไม่สำคัญมากนัก

และจากการเปรียบเทียบข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความสามารถในการประสานงาน เพราะผู้บริหารเห็นว่า หัวหน้าแผนกวิชาต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องเข้าร่วมประชุมและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก จำเป็นที่หัวหน้าแผนกวิชาต้องมีความสามารถในการประสานงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ส่วนครูอาจารย์อาจจะเห็นว่าหัวหน้าแผนกวิชาต้องมีความสามารถในการประสานงานกับครูอาจารย์ หัวหน้าคณะวิชาทั้งในแผนกวิชาของตนและต่างแผนกวิชา ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ และแม้แต่ระหว่างหัวหน้าแผนกวิชาด้วยกันเอง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและงานสำเร็จตามเป้าหมาย ทุกคนทุกฝ่ายพอใจในที่สุด สอดคล้องกับความคิดเห็นของ พิณีจ เข้มทอง (2535 : 29) ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีในด้านมนุษยสัมพันธ์ ไว้ว่า ครูควรเป็นผู้ที่ชอบติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น วางตนได้เหมาะสมกับโอกาสสถานที่และกลุ่มชน ทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี มีความไว้วางใจเพื่อนร่วมงาน มีการให้เกียรติ เข้าใจและยอมรับบุคคลอื่น รับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะมิใช่ใดๆทั้งที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์แตกต่างกันในเรื่องความสามารถในการประสานงานนั้น สามารถอภิปรายได้ว่าความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้นเป็นความแตกต่างของการ

ทดสอบค่าเฉลี่ยทางสถิติ เมื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยพบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมือนกันคือ ทั้ง 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก จึงแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยมากต่างกัน ซึ่งไม่น่าจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในความคิดเห็น เพราะทั้งผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นตรงกัน คือต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาในลักษณะที่สามารถแสดงออกในรูปของสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความพอใจและสบายใจในการในการทำงานร่วมกัน ดังที่ ธีรวิมล ประทุมพรรัตน์ (2530 : 191 - 192) กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกในรูปของสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจดีต่อกัน และให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านวิชาการ

จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับที่ 4 ต่างจากความเป็นจริงที่ถือได้ว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษาเปรียบเสมือนเป็นหัวใจของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม หัวหน้าแผนกวิชา นอกจากปฏิบัติงานสอนอันเป็นหน้าที่หลักยังต้องปฏิบัติงานวิชาการ คือการจัดตารางสอน ตรวจตารางสอนของครูอาจารย์ภายในแผนกวิชา ตรวจแก้ไขแผนการเรียน ภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ณี สุวรรณชวลิต (2534 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารระดับกลาง ตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหา วิทยาลัยในภาคใต้ ในด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก และดังที่ ทศนีย์ ศุภเมธี (อ้างใน วีระยุทธ พินทุสมิต, 2531 : 31) กล่าวว่าลักษณะของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ควรประกอบด้วย มีความรู้ในสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบเป็นอย่างดี มีความสนใจใฝ่รู้ เป็นผู้ที่ตื่นตัวแสวงหาความรู้ สนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มีความสามารถด้านการวิจัย ศึกษาค้นคว้า

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อ และที่สอดคล้องกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อเช่นเดียวกัน คือ มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยเทคนิค เป็นสถาบันการศึกษาด้านวิชาชีพ จำเป็นที่หัวหน้าแผนกวิชาต้องมีวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่รับผิดชอบ เพื่อที่จะได้มีความรู้ความเข้าใจในสภาพของแผนกวิชา ทั้งเรื่องวัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ รวมทั้งรู้จักใช้ทรัพยากรเหล่านี้ได้ถูกต้องและเกิดประโยชน์มากที่สุด และสามารถนำความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ เปล่งรัศมี (2533 : 45) ที่พบว่าคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ต้องเป็นผู้ที่บุคคลอื่นให้การยอมรับด้านความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ผ่านการอบรมการสอนวิชาชีพ ในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ การศึกษาด้านวิชาชีพถือได้ว่าเป็นการศึกษาเฉพาะทาง จำเป็นที่ผู้สอนต้อง

มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน จึงจะสามารถถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ศุภเมธี (อ่างโน วีระยุทธ พิณฑุ สมิต 2531 : 31) ที่กล่าวว่าลักษณะของผู้บริหารที่เกี่ยวกับงานวิชาการประกอบด้วย มีความรู้ในสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบเป็นอย่างดี มีความสนใจใฝ่รู้ เป็นผู้ที่ตื่นตัว เสาะแสวงหาความรู้สนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ มีความสามารถร่วมมือและประสานงานกับแผนกวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา ทั้งเรื่องของการส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของครู ตลอดจนพิจารณาเรื่องการประเมินผลการเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนนักศึกษาคุณภาพ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากแผนกวิชาอื่น ๆ หัวหน้าแผนกวิชาต้องมีเทคนิคในการประสานงาน ดังที่ เสณีย์ พิทักษ์อรรรณพ และคณะ (2523 : 14 -17) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานและความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชา ไว้ดังนี้ (1) กำหนดบุคลากร โดยจัดอัตรากำลังครูในหมวดวิชา จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ จัดนิเทศครูใหม่ในหมวดวิชา ส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของครู รวมทั้ง ดูแล พิจารณาเรื่องการจัดการผลการเรียนร่วมกับครูในหมวดวิชา (2) รับผิดชอบการเรียนการสอนในหมวดวิชา ให้เป็นไปตามหลักสูตรและระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ โดยพิจารณาแบ่งงานของหมวดวิชาให้ครูปฏิบัติตามความสามารถและความถนัดของแต่ละคน

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จะเห็นว่าสอดคล้องกันทั้งจากความคิดเห็นและจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ คือ มีความรู้ความเข้าใจจะเปรียบเทียบว่าด้วยการบริหารพัสดุ อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูอาจารย์เห็นว่า ระเบียบว่าด้วยการบริหารพัสดุมีข้อกำหนดและระเบียบมากมาย ซึ่งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงของพัสดุกกลาง ที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีความแม่นยำในระเบียบว่าด้วยการบริหารพัสดุ หัวหน้าแผนกวิชาส่วนใหญ่มีความรู้เฉพาะส่วนที่ใกล้ชิด คือการจัดซื้อ จัดหาวัสดุหรือจัดจ้าง เช่น การตกลงราคา การสอบราคา และการประกวดราคา จึงมีความรู้ความเข้าใจเฉพาะส่วนนี้เท่านั้น

จากการเปรียบเทียบข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 3 เพราะผู้บริหารพึงประสงค์ให้หัวหน้าแผนกวิชา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา เพื่อที่จะนำเอานโยบายของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจนโยบายเหล่านั้นให้ต้องแท้ เพื่อเป็นแนวกำหนดวิธี กระบวนการวางแผนและกำหนดโครงการเพื่อให้สำเร็จงานตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังที่ ทศนีย์ ศุภเมธี (อ่างโน วีระยุทธ พิณฑุ สมิต 2531 : 31) กล่าวว่าลักษณะของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ต้องมีความรับผิดชอบสูง มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย และเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยเต็มความสามารถ

ขณะที่ครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 5 เป็นเพราะครูอาจารย์เห็นว่าหัวหน้าแผนกวิชาไม่จำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของวิทยาลัยมากนัก เพราะจะอย่างไรก็ตามเมื่อเป็นผู้ได้บังคับบัญชาจึงต้องปฏิบัติตามนโยบายของผู้อำนวยการอยู่แล้ว

และจากการเปรียบเทียบข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำนวน 2 ข้อ (1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารเห็นว่าหัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการนำนโยบายทั้งหมดของวิทยาลัยไปสู่การปฏิบัติ จึงจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายเหล่านั้นเพื่อเป็นแนวกำหนดวิธีการ กระบวนการวางแผนและกำหนดโครงการเพื่อให้สำเร็จงานตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังที่ ทศนีย์ ศุภเมธี (อ้างใน วีระยุทธ พินทุสมิต, 2531 : 31) กล่าวว่าลักษณะของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ต้องมีความรับผิดชอบสูง มีความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานที่ได้รับมอบหมาย และเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยเต็มความสามารถ ส่วนครูอาจารย์ มีระดับความคิดเห็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.14$) ต่ำกว่าระดับความคิดเห็นค่าเฉลี่ยผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.32$) ซึ่งอาจจะมองว่า หัวหน้าแผนกวิชาจะนำเอาภาระงานให้ครูอาจารย์เพิ่มมากขึ้น เพื่อสนองนโยบายของวิทยาลัย และ (2) มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนของแผนกวิชา ผู้บริหารอาจจะเห็นว่าความสามารถของหัวหน้าแผนกวิชาในการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงภูมิรู้และมีทักษะเป็นอย่างสูง เนื่องจากการจัดการศึกษาในวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา ได้แบ่งเป็นประเภทวิชา คณะวิชา แผนกวิชา และจัดการเรียนการสอนเป็น 2 รอบ คือรอบเช้า และรอบบ่ายผู้จัดตารางสอนต้องคำนึงถึงตัวแปรหลายอย่างเพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายพอใจ เช่น ผู้ปฏิบัติการสอนอย่างเดียว หัวหน้างาน หัวหน้าคณะวิชา เจ้าหน้าที่และจำนวนโหลดการสอน ประกอบกับเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบหนึ่งของหัวหน้าแผนกวิชา ที่ถูกกำหนดไว้ในระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ที่มีหน้าที่จัดตารางสอนและจัดตารางสอนส่วนบุคคลของแผนกวิชา จัดทำโครงการสอน และติดตามดูแลการเรียนการสอน จึงมีระดับความคิดเห็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.34$) สูงกว่าความคิดเห็นเฉลี่ยของครูอาจารย์ ($\bar{X} = 4.16$) ดังที่ ธนู แสงวงศ์ดี (อ้างใน ประดิษฐ์ สวลีลา, 2532 : 17-18) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชา ดังนี้ หัวหน้าแผนกวิชาต้องทำหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ แก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานและเนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก จึงต้องมีการเตรียมการหลายประการ ได้แก่ การเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน เตรียมแบบเรียน การนิเทศการสอน เช่น การปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ การซักซ้อมและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การให้คำปรึกษา การแนะนำวิธีการสอน การควบคุมการสอน จัดเตรียมแบบพิมพ์ต่าง ๆ การจัดสอนแทน การสอนขัดเขย การเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอน การอบรมแนะแนวนักเรียน การวัดและประเมินผล การ

จัดการด้านธุรการ การประสานงาน การประเมินผลการสอน การเสนอความดีความชอบ การส่งเสริมและสนับสนุนอาจารย์ การบริหารงานบุคคล การให้รางวัลและการลงโทษ ส่วนครูอาจารย์มีความเห็นว่า การจัดตารางสอนของแผนกวิชานั้นหัวหน้าแผนกวิชาจะต้องเฉลี่ยรายวิชาให้ครูอาจารย์แต่ละคนทำการสอน มีจำนวนคาบการสอนที่ใกล้เคียงกัน และตรงตามความถนัดของแต่ละคน เพื่อให้แต่ละคนได้มีเวลาเตรียมการสอนและทำการสอนได้เต็มที่

แต่ที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์แตกต่างกัน ในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสถานศึกษา และความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและการจัดการเรียนการสอนของแผนกวิชานั้น สามารถอภิปรายได้ว่าความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้นเป็นความแตกต่างของการทดสอบค่าเฉลี่ยทางสถิติ เมื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยพบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมือนกันคือ ทั้ง 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก จึงแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยมากต่างกัน ซึ่งไม่น่าจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในความคิดเห็น เพราะทั้งผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นตรงกันคือต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาในลักษณะที่สามารถนำนโยบายของวิทยาลัยไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม มีความรู้ด้านวิชาการเป็นอย่างดี โดยเฉพาะเรื่องหลักสูตร แผนการเรียน การจัดตารางสอนและนิเทศการเรียนการสอน ดังที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 233 - 234) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความขยันขันแข็งในการทำงาน มีความรอบคอบ อุทิศเวลาให้แก่หน้าที่การงาน เอาใจใส่สนใจกิจการงานอย่าให้ค้างค้ำ ต้องซาบซึ้งถึงนโยบาย อำนาจหน้าที่ และกิจการงานในหน่วยงานของตน มีแผนในการดำเนินงาน และหาทางปรับปรุงงานของหน่วยงาน และดังที่ กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 58 - 73) ได้แบ่งขอบเขตงานด้านวิชาการ ออกเป็น 6 ประการ ได้แก่ แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ หลักสูตรและการสอน การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

ด้านการบริหาร

จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมด้านการบริหารอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย เนื่องจากตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของวิทยาลัยเทคนิค ผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงสุด อำนาจการตัดสินใจต่าง ๆ จะสิ้นสุดที่ผู้อำนวยการ ประกอบกับผู้บริหารระดับสูงต้องการทักษะทางการจัดการสูงกว่าผู้บริหารระดับกลางและระดับต้น ดังนั้นหัวหน้าแผนกวิชาซึ่งเป็นผู้บริหารระดับต้น แม้ว่าจะมีความสามารถในการจัดทำ แผนงาน โครงการ และมีความสามารถในการตัดสินใจ มีทักษะและเทคนิคในการบริหารงานภายในแผนกวิชา ก็กระทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ผู้บริหารและครูอาจารย์จึงพึงประสงค์คุณลักษณะด้านการบริหารของหัวหน้าแผนกวิชาอยู่ในลำดับสุดท้ายแต่อย่างไรก็ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัทธิ ยศปัญญา (2533 : 132) พบว่าความต้องการของครูอาจารย์ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน

มัธยมศึกษา ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหารอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ บุญเอก ถาวรสิน (2542 : 94) พบว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ มีความคิดเห็นว่าหัวหน้าคณะวิชาช่างอุตสาหกรรม ควรมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ในงานในระดับมาก และสาเหตุที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ พึงประสงค์คุณลักษณะเรื่องนี้เพราะว่า หัวหน้าแผนกวิชาจะต้องบริหารแผนกวิชาของตน ให้เกิดความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าแผนกวิชาตามระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ต้องรู้และปฏิบัติได้ ซึ่งจะครอบคลุมหน้าที่ความรับผิดชอบด้านวิชาการ ด้านส่งเสริมการศึกษา ด้านกิจการนักเรียนนักศึกษา และด้านวางแผนและพัฒนา ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525 : 96) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะประจำตัวของผู้นำที่ควรมี ดังนี้ ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ต้องเป็นคนที่คนอื่นจะพึ่งพาได้ มีความคิดริเริ่ม มีความสม่ำเสมอ มั่นคง อดทน กล้าพูด กล้าทำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความปราศนาที่จะเป็นเลิศ หรือมีความทะเยอทะยาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ เต็งสุวรรณ (2539 : 119) ที่พบว่า ผู้บริหารและหัวหน้าคณะวิชามีความเห็นว่า ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบในหน้าที่

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อ และที่สอดคล้องกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูอาจารย์ที่พึงประสงค์มากกว่าทุกข้อเช่นเดียวกัน คือ สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงาน เนื่องจากว่า การทำงานในหน้าที่ของหัวหน้าแผนกวิชาที่ตั้น จะช่วยก่อให้เกิดความร่วมมือ ความเป็นกันเองอย่างดีในการปฏิบัติงาน ครูอาจารย์จะได้มีความอุ่นใจ มั่นใจ และสามารถปรึกษาหารือต่อกันได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ พงษ์เทพนิวัติ (2528 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในพื้นที่ยากจน ภาคเหนือ พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านร่างกายและจิตใจ ควรจะเป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกโอกาส ประสานความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ทำงาน และกระตุ้นให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนทำงานร่วมกันจนเป็นผลสำเร็จ และสอดคล้องกับ Nolte (1966 : 385-398) ที่ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่เด่น ๆ ที่จะทำให้เป็นผู้มีความสามารถในการทำงานได้ดี ต้องรู้จักสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมกันทำงาน

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา จะเห็นว่าสอดคล้องกันทั้งจากความคิดเห็นและจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูอาจารย์ คือ มีความรู้ในบทบาทและหน้าที่ เพราะหัวหน้าแผนกวิชาต้องเป็นตัวเชื่อมในการนำนโยบายของวิทยาลัยไปสู่การปฏิบัติ ที่สำคัญหัวหน้าแผนกวิชาจะต้องใช้หลัก 5 W 1 H พิจารณาว่า จะทำอะไร ทำที่ไหน ทำทำไม ให้ใครทำ และทำอย่างไร ดังที่ สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 260) กล่าวว่า การที่จะเป็นผู้นำที่ดีนั้น จะต้องทราบซึ่งถึงนโยบาย

อำนาจ หน้าที่ และกิจกรรมในหน่วยงาน ต้องมีแผนการดำเนินงาน และหมั่นเอาใจใส่ปรับปรุงอยู่เสมอ

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จะเห็นว่าสอดคล้องกันทั้งจากความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูอาจารย์และจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูอาจารย์ คือ ความสามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหาร อาจเป็นเพราะว่า ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหาร เช่น การเดินเอกสาร การเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลข่าวสารจาก Internet การใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์สำนักงานอัตโนมัติต่าง ๆ โดยเฉพาะอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องอำนวยความสะดวกให้การบริหารงานสะดวกสบายและรวดเร็วขึ้นเท่านั้น หัวหน้าแผนกวิชาสามารถแบ่งงานให้เจ้าหน้าที่หรือครูอาจารย์ที่รับผิดชอบงานฝ่ายส่งเสริมการศึกษาของแผนกวิชาดำเนินการแทนได้

ข้อที่ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ อยู่ในลำดับที่ต่างกันมาก คือ มีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่ โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่ 1 เพราะหัวหน้าแผนกวิชาที่ดี ต้องมีความรู้ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ต้องเอาใจใส่สนใจงานอย่าให้ค้างค้ำ ดังที่ กิติพันธ์ รุจิรกุล (2529 : 42 - 46) กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานว่า ควรเป็นผู้ที่รู้จักวิธีที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยจะต้องรู้จักมุ่งหมายของงานที่ทำ หรือสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของงานที่จะต้องทำได้ ในการรู้จักงานนี้ต้องรู้ให้ถ่องแท้ รู้ให้จริง ต้องเข้าใจในเทคนิคของงาน สามารถแก้ไขปัญหาทางด้านเทคนิคได้ จึงจะสามารถควบคุมคุณภาพของผลงานให้ตรงกับมาตรฐานได้ ส่วนครูอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในลำดับ ที่ 3 เนื่องจากหัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้บริหารระดับปฏิบัติการจำเป็นต้องรู้หน้าที่ของตนเองไม่ยิ่งหย่อนไปจากผู้บริหาร เจกเช่นเดียวกันเพื่อจะได้รู้กรอบความรับผิดชอบและมอบหมายให้ครูอาจารย์ถือปฏิบัติได้ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนหรือก้าวก่ายหน้าที่ของผู้อื่น

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.5.1 ข้อเสนอแนะต่อวิทยาลัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาคัดเลือกหรือแต่งตั้งหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม เพื่อให้ได้หัวหน้าแผนกวิชาที่มีประสิทธิภาพ สามารถบริหารและงานประสานกับครูอาจารย์ได้

2. ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการสัมมนา ให้คำแนะนำหัวหน้าแผนกวิชา เพื่อให้หัวหน้าแผนกวิชาปรับปรุงตนเอง

5.5.2 ข้อเสนอแนะต่อหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม

1. ควรให้ความสำคัญ ตระหนักในภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อการเป็นหัวหน้าแผนกวิชา ในด้านคุณธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละในการทำงาน และถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่

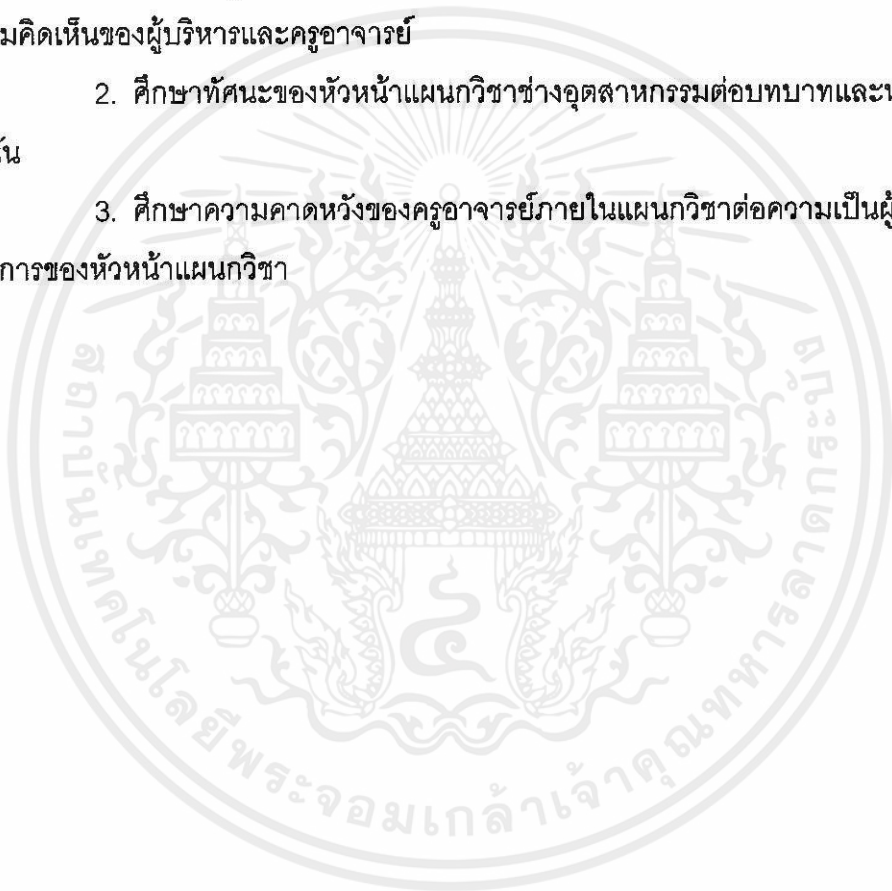
2. ควรนำผลการวิจัย เป็นข้อพิจารณาในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาตนเอง

5.5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์

2. ศึกษาทัศนคติของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรมต่อบทบาทและหน้าที่ในปัจจุบัน

3. ศึกษาความคาดหวังของครูอาจารย์ภายในแผนกวิชาต่อความเป็นผู้นำด้านวิชาการของหัวหน้าแผนกวิชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กรมอาชีวศึกษา. 2541. รายงานประจำปี 2540- -2541 ครอบคลุม 57 ปี. กรุงเทพฯ : ครูสภา
ลาดพร้าว.
- กรมอาชีวศึกษา. 2537. ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่2)
พ.ศ. 2537. กรุงเทพฯ : เอกสารอัดสำเนา
- กิติ ตย์คานนท์. 2535. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : บัดเตอร์ฟลาย.
- กิติพันธ์ รุจิรกุล. 2529. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- กิติมา ปรีดีติลก. 2532. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษร
พิพัฒน์.
- โกสินทร์ รังสยาพันธ์. 2530. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- โกสินทร์ น้ำใจทหาร. 2526. "ลักษณะของอาจารย์ที่พึงประสงค์ในวิทยาลัยพลศึกษา." วิทยา
นิพนธ์ ปริญาญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ศรีน้อย. 2539. "บทบาทของหัวหน้าคณะวิชา ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังในวิทยาลัย
เทคนิค กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- จักรพรรดิ วัฒนา. 2539. "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารการศึกษา." ข้าราชการครู.
16(5) : 19.
- เจิมจันทร์ ทองวิวัฒน์. 2532. "ภาวะผู้นำ." เพิ่มผลผลิต. 28(4) : 46.
- จรัส โพธิศิริ. 2523. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จันทน์ อโณทยานนท์. 2522. "บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในส่นภูมิภาค." วิทยานิพนธ์ ปริญาญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย อาจินสมอาจารย์. 2535. ศิลปะการเป็นหัวหน้างาน. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮ้าส์.
- ชัยยุทธ ศรีขจร และคณะ. 2533. ภารกิจของผู้บริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล เกื้อกุลวงศ์. 2530. การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ ทฤษฎีวิจัยและการปฏิบัติ.
กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ทวิช เปล่งวิทยา. 2530. จิตวิทยาผู้นำ. กรุงเทพฯ : เลี้ยวเที่ยงจงเจริญ.

เทียน ตันติวิริยภาพ. 2533. "การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัด
สงขลา." ปรินญาณิพนธ์ ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา การ
ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

ธีรวุฒิ ประทุมรัตน์ และคณะ. 2530. การบริหารและการนิเทศศึกษา. สงขลา : เทมการพิมพ์.

ธีรวุฒิ ประทุมมนตรี. 2530. " การบริหารการศึกษา." สงขลา : ภาควิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารอัดสำเนา.

ธงชัย สันติวงศ์. 2535. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ธงชัย สันติวงศ์ และชัยยศ สันติวงศ์. 2526. พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. กรุงเทพฯ : ไทย
วัฒนาพานิช.

นุชนารถ สุนทรพันธ์. 2533. การอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2525. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : เอส.เอ็ม.เอ็ม.

นิพนธ์ กิनावงศ์. 2523. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิชมเนศ.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2522. ภาวะผู้นำหรือประมุขศิลป์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเอก ถาวรสิน. 2542. "คุณลักษณะของหัวหน้าคณะวิชาช่างอุตสาหกรรมที่พึงประสงค์ใน
วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

บุญส่ง จำปาโพธิ์. 2539. "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวางแผน
และพัฒนา วิทยาลัยอาชีวศึกษา ตามทัศนะผู้บริหารและอาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขา
วิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง.

บรรยงค์ โตจินดา. 2537. "จิตของผู้จัดการ วิทยุญาณของผู้นำ" เพิ่มผลผลิต. 33(5) : 9.

บรรจง ชูสกุลชาติ. 2532. "แนวทางการจัดการศึกษาในอนาคต." สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. : 11

ประจง ประสารจำ. 2541. "ภาวะผู้นำ." เพิ่มผลผลิต. 33 (7) : 51-52.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 1 ศูนย์สื่อ
เสริมกรุงเทพ ฯ.

ประถม แสงสว่าง. 2524. "ลักษณะของนักบริหารการศึกษาที่คนไทยพึงประสงค์." สารศึกษา

- ปรียา รอดปรีชา. 2540. "พฤติกรรมผู้นำและความสามารถในการบริหารภาควิชาของหัวหน้าภาควิชา สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข." *ปริญญานิพนธ์ ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.*
- ประสาท รังสิกรรพุม. 2539. "บทบาทของหัวหน้าคณะวิชา ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ในวิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.*
- ประดิษฐ์ สวยล้ำ. 2532. "บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของหัวหน้าภาควิชา ในวิทยาลัยพลศึกษาทั่วประเทศ." *ปริญญานิพนธ์ ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.*
- ประสิทธิ์ พงษ์เทพนิวัตติ. 2528. "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาผู้นำท้องถิ่นและข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ยากจนภาคเหนือ." *ปริญญานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- ผั่น หอมเหตุ. 2534. "การศึกษาคณะคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช." *ปริญญานิพนธ์ ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.*
- พร้อมเพรา เทศสวัสดิ์. 2539. "ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการวิทยาลัยพณิชยการตามความคาดหวังของคณาจารย์ในเขตกรุงเทพมหานคร." *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.*
- พนัส หันนาคินทร์. 2529. *หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.*
- พนัส หันนาคินทร์. 2512. *หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.*
- พนัส หันนาคินทร์. 2510. *หลักการบริหารโรงเรียนเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.*
- ปัญญา สารร. 2523. *หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ค.ส.การพิมพ์.*
- ปัญญา สารร. 2526. *หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาภัณฑ์พานิช*
- มนต์ชัย เทียนทอง และชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล. 2542. "โปรแกรมทดสอบบุคลิกภาพ" *พัฒนาเทคนิคศึกษา. 11(30) : 7.*

เมธี ปิรันธนานนท์. 2533. การบริหารอาชีพและเทคโนโลยีศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เมธี ปิรันธนานนท์. 2528. ภาวะผู้นำกับสวัสดิศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เมธี ปิรันธนานนท์. 2525. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร.

ยงยุทธ สิมสีพิมพ์. 2535. "ผู้บริหารกับการสร้างมนุษย์สัมพันธ์," สารพัฒนาหลักสูตร. 12

(112) : 93

โยธิน จารุภูมิ. 2526. "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของ
ชุมชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช." ปรินฎยานิพนธ์ ปรินฎยาการศึกษามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ยนต์ ชุ่มจิต. 2524. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2538. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์.

รุ่ง แก้วแดง. 2531. "สารจากเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน." งานอาชีพ
ศึกษาเอกชน ครั้งที่ 3 . : 4.

รุ่งทิวา จักรกร. 2526. การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรือง.

ลัทธิต ยศปัญญา. 2533. "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม
สามัญศึกษา ตามทัศนะของครูอาจารย์ในจังหวัดพังงา." ปรินฎยานิพนธ์ ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

วิเชียร ช่อนประเสริฐ. 2539. "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา ตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหาร และคณะครูอาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา."
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

วนิดา ฐปะเตมีย์. 2532. "บทบาทผู้นำ" กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. เอกสารอัดสำเนา.

วีรยุทธ พินทุสมิต. 2531. "การพัฒนาตนเองของผู้บริหารระดับกอง สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ."
ปรินฎยานิพนธ์ ปรินฎยาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

เอกสาร วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล. 2523. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- วิชัย เวียงสงค์. 2527. "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์." ปรินญา นิพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุเทพ สุกุลศักดิ์. 2539. "ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการใช้ทักษะทางการบริหาร ของผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรกรรมภาคตะวันออก." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เสาวนีย์ เต็งสุวรรณ. 2539. "การศึกษาภาวะผู้นำและคุณลักษณะของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวางแผน และพัฒนาวิทยาลัยการอาชีพ กรมอาชีวศึกษา." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ลีปพนธ์ เกตุทัต. 2537. "นานาทัศนะในการบริหาร." เพิ่มผลผลิต. 33(3) : 4.
- สุพัทธรา สุภาพ. 2536. เทคนิคการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพยุคใหม่. กรุงเทพฯ : ธรรม นิติ.
- สามารถ รักษาศิลป์. 2534. "การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในทัศนะ ของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการในโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์." ปรินญา นิพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุรพงษ์ เปล่งรัศมี. 2533. "คุณสมบัตที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัย เทคนิค กรมอาชีวศึกษา." วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เสนีย์ พิทักษ์อรุณพ และคณะ. 2523. รูปแบบการวางแผนโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำอาง พ่วงบุตร. 2529. "อาชีวศึกษา...ทางที่มองเห็น." วารสารอาชีวศึกษา. 2(23) : 22
- เสนาะ ตีเยาว์. 2532. การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2525. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2 . ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพงศ์ เกษมสิน. 2526. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพงศ์ เกษมสิน. 2523. การบริหารบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. ไขข้อข้องใจ
- สุเมธ เดียววิเศษ. 2527. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งวัฒนาการพิมพ์. ไม่จำกัด

ดร.ณี สุวรรณชวลิต. 2534. "การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารระดับกลาง ตามความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัย ในภาคใต้." ปริญญาานิพนธ์ ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2535. "ผู้บริหารกับการพัฒนาจริยธรรม" ข้าราชการครู. 37(1) : 15

หวน พิณรุฬห์. 2528. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

อุมาพร ไชยจำเริญ. 2539. "การศึกษาภาวะผู้นำและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารวิทยาลัยการอาชีพ ในทศวรรษหน้า." วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรบัณฑิตสาขานิติศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

อำพล เดชชัย. 2531. "การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองขอนแก่น." ปริญญาานิพนธ์ ภาควิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

อรุณ ภัทธรรม. 2527. หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร. 2524. "ท่านจะเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดีได้อย่างไร." วารสารกรมบัญชีกลาง. 22 (5) : 9-10

อุบล หุระนันท์. 2514. การบริหารการศึกษาระดับมัธยม. กรุงเทพฯ : สีสุมการพิมพ์.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2533. หลักบริหารการศึกษาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์.

Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973

Nolte, M. Chester. 1966. An Introduction to School Administration : Selected Readings. New York : MacMillan.

Ralph, M. Stogdill. 1974. Handbook of Leadership. A survey of Theory and Research New York : The Free Press.

Robert, V. Krejcie. and Eargle W. Morgan. 1970. Determining Sample Size for Research

Activities. Journal of Education and Psychological Measurement. ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0907.70/ ๑๙๘๒

วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

๓๐ พฤศจิกายน 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน อาจารย์สหัส หัสนันท์

อ้างถึง หนังสือกองวิทยาลัยเทคนิค ที่ ศธ 0907/6491 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2542

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง นายสหัส หัสนันท์ นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หลักสูตร
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง ขอความร่วมมือวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ ตอบแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลใช้ประกอบการทำวิจัย
ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น บัดนี้ วิทยาลัยฯ ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้จัดส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุเมธ อรุณกมล)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพังงา

รักษาการในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่

ฝ่ายวางแผนและพัฒนา

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. (074) 212300

โทรสาร (074) 212301

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 09071 6491

กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

๓ พฤศจิกายน 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาบันทึกข้อความกองวิทยาลัยเทคนิค ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2542
2. แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายสหัส หัสนันท์ ข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคตรัง ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังดำเนินการทำวิจัย เรื่อง "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ ในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคใต้" ประสงค์จะเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิจัยดังกล่าว

ในการนี้ กรมอาชีวศึกษาพิจารณาอนุญาตให้ นายสหัส หัสนันท์ เก็บข้อมูลได้ ดังสำเนาบันทึกข้อความที่แนบมาพร้อมนี้ หากดำเนินการเสร็จแล้ว กรุณาส่งคืนผู้วิจัยด้วย จักขอบคุณมาก
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิจิตร ดิฉันทิก)

ศึกษานิเทศก์ 9 รัชการราชมารท
ผู้อำนวยการกองวิทยาลัยเทคนิค

ฝ่ายพัฒนาการศึกษา

โทร. 2822551-2

โทรสาร 2829354 สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ทม 1504/ 4210

คณะกรรมการ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๕ ตุลาคม 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคชุมพร

ด้วย นายสหัส หัสนันท์ ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อ
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เรื่อง "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้"

ในการทำวิจัยเรื่องนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่าน
คณะกรรมการอุตสาหกรรมจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดพิจารณาอนุญาต ให้นักศึกษาทำการ
เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน
มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.พรพนี ลีกิจวัฒน์นะ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ ร้องคนบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อ ปฏิบัติราชการแทนคนบดี เอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663,2642

โทรสาร. 3269040

ที่ ศธ 0907.19/1631

วิทยาลัยเทคนิคตรัง

อำเภอเมือง จังหวัดตรัง 92000

19 ตุลาคม 2542

เรื่อง ขออนุญาตใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 2 ชุด
2. หนังสือขออนุมัติเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์
จำนวน 2 ฉบับ

ด้วย นายสหัส หัสนันท์ อาจารย์ 2 ระดับ 7 วิทยาลัยเทคนิคตรัง ซึ่งกำลังศึกษาต่อที่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา และขณะนี้กำลังทำการวิจัยเพื่อเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เรื่อง "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้"

ในการทำวิจัยเรื่องนี้ จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในวิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้ สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา รวม 14 สถานศึกษา ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้กรมอาชีวศึกษาพิจารณาประทับตราได้รับความเห็นชอบในแบบสอบถาม เพื่อผู้วิจัยจะได้นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายประสงค์ อยู่ทอง)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคตรัง

ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคตรัง

โทร. 225297, 218606

โทร.สาร 218196

117

วิทยาลัยเทคนิคตรัง

เลขที่รับ..... 3129

วันที่รับ..... 12, ต.ค. 2542

เวลา..... 10.30 น.

ที่ ทม 1504/ 4029

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนจลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

21 กันยายน 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคตรัง

ด้วย นายสหัส หัสนันท์ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา กำลังทำการวิจัยเพื่อ
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เรื่อง "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารและครุอาจารย์วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้"

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดพิจารณาอนุญาต
ให้นักศึกษาได้ทดลองใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัยในสถานศึกษาของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรด พิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน
มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

พรณี ลีกิจวัฒน์

(ผศ.ดร.พรณี ลีกิจวัฒน์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

ทรงมน

ทรงมน

ทรงมน

18 ต.ค. 42

ผอ.วท.ตรัง
โปรดทราบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่
งานในชนิดศึกษา
ไม่ว่ากรณีใดๆ หากท่านมีให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
โทร. 3266052-6101 ต่อ 2663,2642
โทรสาร 3269040

15 กันยายน 2542

เรื่อง การตรวจแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์สหัส หัตถินันท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย หัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 เล่ม

ข้าพเจ้า นายสาย์ฉัตร ภูบุญชอบ หัวหน้าคณะวิชาช่างไฟฟ้าและ อิเลคทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ขอขอบคุณท่านอาจารย์ที่ให้เกียรติ
ข้าพเจ้าเป็นผู้ตรวจสอบแบบสอบถามในการทำวิทยานิพนธ์ของท่านอาจารย์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว และเห็นว่าเป็นแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหา คุณลักษณะผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าแผนกวิชาทุกด้านและภาษาที่ใช้ในการสอบถามมีความถูกต้อง

ข้าพเจ้าจึงขอส่งแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบแล้วคืนท่านอาจารย์ เพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ด้วยความนับถืออย่างสูง

(นายสาย์ฉัตร ภูบุญชอบ)

หัวหน้าคณะวิชาช่างไฟฟ้าอิเลคทรอนิกส์

วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข

- คำสั่งประกาศผ่านหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์
- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ ดังนี้

ได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2542

1. นายสหัส หัสนันท์ ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนก วิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้” โดยมี อาจารย์ไพรัตน์ พิคน้อย เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วชิร โอภิธากร เป็นอาจารย์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 14 กันยายน พ.ศ.2542

(รศ.ดร.มนัส สัจจวรศิลป์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องแจ้งชื่อของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งคณะกรรมการอุดมศึกษา :

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ที่ 198 /2542

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อ

และเค้าโครงวิทยานิพนธ์ของ นายสหัส หัสนันท์

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นายสหัส หัสนันท์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อาจารย์ไพรัตน์

พิกน้อย

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.วชิร

โอภิธากร

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

2. คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

อาจารย์อัจฉรา

สืบสินธุ์สกุลไชย

ประธานกรรมการ

ดร.มาลัย

จิรวัดมณฑล

กรรมการ

ดร.ณรงค์

หิมสาร

กรรมการ

อาจารย์ไพรัตน์

พิกน้อย

กรรมการ

ดร. วชิร

โอภิธากร

กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2542

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานที่ (นายอุดมศักดิ์ สาริบุตร) เติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา รองคณบดีฝ่ายบริหาร ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รักษาราชการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ ในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคใต้ ในลักษณะ 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม และด้านบุคลิกภาพ เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำมาผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางให้แก่ครูอาจารย์และหัวหน้าแผนกวิชาได้พัฒนาตนเอง เป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อพิจารณาในการปรับปรุงสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาหัวหน้าแผนกวิชา และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการคัดเลือกครูอาจารย์เพื่อแต่งตั้งเป็นหัวหน้าแผนกวิชา คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง
2. โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อความความเป็นจริง ด้วยตัวของท่านเองโดยไม่จำเป็นว่าคำตอบของท่านจะเหมือนผู้อื่นเสมอไป กรุณาอย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่งเพราะจะทำให้แบบสอบถามใช้การไม่ได้ทั้งฉบับ และท่านไม่ต้องลงชื่อเมื่อตอบคำถามเสร็จแล้ว
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน ในตำแหน่งหน้าที่ สภาพทางราชการของท่านแต่ประการใด และข้อมูลที่ท่านตอบจะเก็บไว้เป็นความลับ
4. คำตอบหรือข้อมูลที่ได้จะไม่เสนอเป็นรายบุคคล แต่จะเสนอในภาพรวม

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
นายสหัส หัสันนท์

นิสิตปริญญาโท สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสอบถาม

เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้

แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชา
ช่างอุตสาหกรรม จำนวน 5 ด้าน รวม 58 ข้อ

ตอนที่ 1

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงตามสภาพความเป็นจริงของท่าน
มากที่สุด

1. เพศ

- () ชาย
() หญิง

2. อายุ

- () ต่ำกว่า 30 ปี
() ตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

- () สูงกว่าระดับปริญญาตรี
() ระดับปริญญาตรี () ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- () ต่ำกว่า 5 ปี

- () ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

5. ตำแหน่งหน้าที่

- () ผู้อำนวยการ () หัวหน้าคณะวิชา
() ผู้ช่วยผู้อำนวยการ () ครูอาจารย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มภาคใต้**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มี 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาของคณะวิชาในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งในแต่ละข้อจะมีตัวเลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ขอให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งมีความหมายดังนี้

- มากที่สุด หมายถึง ท่านพึงประสงค์มากที่สุด
- มาก หมายถึง ท่านพึงประสงค์มาก
- ปานกลาง หมายถึง ท่านพึงประสงค์ปานกลาง
- น้อย หมายถึง ท่านพึงประสงค์น้อย
- น้อยที่สุด หมายถึง ท่านพึงประสงค์น้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-End Questions) โดยให้ท่านระบุคุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ เพิ่มเติมในแต่ละด้าน

ตัวอย่างการตอบส่วนที่ 1

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน |..| ที่ตรงกับระดับที่พึงประสงค์ให้ครบทุกข้อ

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	ระดับที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ มีกิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่...	..✓..

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่า **คำอธิบาย** อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตัวอย่างข้อ 0 ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องมากที่สุด ของระดับที่พึงประสงค์ หมายความว่า ท่านพึงประสงค์กับประเด็นกิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ระดับ มากที่สุด

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	ระดับที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	คุณลักษณะด้านวิชาการ					
1.	มีความเข้าใจในปรัชญาของกรมอาชีวศึกษา.....
2.	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของ สถานศึกษา.....
3.	มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดตารางสอนและ การจัดการเรียนการสอนของแผนกวิชา.....
4.	มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชา ที่รับผิดชอบ.....
5.	มีความแม่นยำต่อกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับ.....
6.	มีความรู้ความเข้าใจระเบียบว่าด้วยการ บริหารพัสดุ.....
7.	มีความสามารถร่วมมือและประสานงานกับแผนก วิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกัน.....
8.	มีความเป็นผู้นำและริเริ่มใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีในการเรียนการสอน.....
9.	มีความสามารถในการให้คำปรึกษาแก่อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนการสอน.....
10.	มีความรู้เกี่ยวกับระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน.....
11.	ติดตามข่าวสารและความก้าวหน้าทางวิชาการ มาเผยแพร่ในแผนกวิชา.....
12.	มีความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษา.....

คุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ เพิ่มเติมในด้านวิชาการ (โปรดระบุเป็นข้อ ๆ)

.....
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	ระดับที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	คุณลักษณะด้านการบริหาร					
13.	มีความสามารถในการจัดทำแผนงาน โครงการ...
14.	มีความสามารถในการแก้ปัญหาและ ข้อบกพร่อง.....
15.	มีความสามารถในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหาร.....
16.	มีความสามารถในการบริหารงานโดยคำนึงถึง คุณภาพควบคู่กับปริมาณ.....
17.	มีความรอบรู้ในบทบาทและหน้าที่.....
18.	มีความสามารถในการนำหลักการมาประยุกต์ใช้ ในการปฏิบัติงาน.....
19.	มีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ อย่างเป็นระบบ.....
20.	สามารถสร้างบรรยากาศให้ผู้ร่วมงานเกิดความ มั่นใจในการทำงาน.....
21.	สามารถกระตุ้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการ ทำงาน.....
22.	สามารถตัดสินใจสั่งงานได้รวดเร็วถูกต้องและ รอบคอบ.....
23.	มีความยืดหยุ่นต่อการสั่งการ และกำกับดูแล.....
24.	มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์.....

คุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ เพิ่มเติมในด้านการบริหาร (โปรดระบุเป็นข้อ ๆ)

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	ระดับที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์					
25.	มีความสามารถในการประสานงาน.....
26.	ให้ความใกล้ชิดและเป็นกันเองกับทุกคน.....
27.	สามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์กับแผนกวิชา อื่น ๆ ภายในสถานศึกษา.....
28.	ได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากบุคคลภายนอก..
29.	มีความยิ้มแย้มแจ่มใส.....
30.	สามารถสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้ร่วมงาน.....
31.	รู้จักส่งเสริมครูอาจารย์ให้เกิดขวัญและกำลังใจ...
32.	รู้จักยกย่อง ชมเชย ผู้ร่วมงาน.....
33.	สามารถสร้างบรรยากาศแห่งความสามัคคีในหมู่ เพื่อนร่วมงาน.....
34.	มีความจริงใจกับผู้ร่วมงาน.....

คุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ เพิ่มเติมในด้านมนุษยสัมพันธ์ (โปรดระบุเป็นข้อ ๆ)

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	ระดับที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	คุณลักษณะด้านคุณธรรม					
35.	สามารถใช้หลักเหตุและผลเป็นจรรยาบรรณในการ ทำงาน.....
36.	มีความเข้าใจและปฏิบัติตามวัฒนธรรม อันดีงาม.....

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	ระดับที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
37.	มีความซื่อสัตย์สุจริต.....
38.	มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ตลอดเวลา.....
39.	มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม.....
40.	มีพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีในทุกด้าน.....
41.	มีความยืดหยุ่นต่อปัญหาและหาทางแก้ไขด้วยสันติวิธี.....
42.	มีการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างยุติธรรมเท่าเทียมกัน..
43.	ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่.....
44.	มีความเสียสละในการทำงาน.....

คุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ เพิ่มเติมในด้านคุณธรรม (โปรดระบุเป็นข้อ ๆ)

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	ระดับที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ					
45.	มีความกระฉับกระเฉงว่องไวตื่นตัวอยู่เสมอ.....
46.	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง.....
47.	มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าแสดงความคิดเห็น.....
48.	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์.....
49.	มีศิลปะในการสร้างแรงจูงใจ.....
50.	มีความเชื่อมั่นในตัวเอง.....
51.	รู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์.....

ข้อที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของหัวหน้าแผนกวิชาช่างอุตสาหกรรม	ระดับที่พึงประสงค์				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
52.	มีอุดมการณ์ในการทำงาน.....
53.	มีความเข้มแข็งอดทน จิตใจมั่นคง.....
54.	มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น.....
55.	มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น.....
56.	มีความรู้กว้างขวางและใฝ่รู้ใฝ่เรียน.....
57.	มีสุขภาพจิตดี.....
58.	แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับโอกาสและ สถานที่.....

คุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ เพิ่มเติมในด้านบุคลิกภาพ (โปรดระบุเป็นข้อ ๆ)

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้วิจัยขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายสหัส หัสนันท์
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 16 มกราคม 2499
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 102 ถนนตรัง - ปะเหลียน อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเทคนิคตรัง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
ตำแหน่ง	อาจารย์ 2 ระดับ 7
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2521 สำเร็จการศึกษา อนุปริญญา สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง จากวิทยาลัยเทคนิคยะลา ปีการศึกษา 2529 สำเร็จการศึกษา วิศวกรรมบัณฑิต สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตทะเลสาบ ปีการศึกษา 2530 สำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้